

कृषि विषयक संक्षिप्त माहिती

सन १९९९ (भाग-१)

आयुक्त कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१

ATOME OF AGRICULTURE

YEAR- 1999 (PART-1)

COMMISSIONER AGRICULTURE, M. S. PUNE-1

फक्त कार्यालयीन कामासाठी उपयोग

For official use only

कृषिविषयक संक्षिप्त माहिती

१९९९

Epitome of Agriculture
in Maharashtra
1999

प्रस्तावना

ऋतू व पिके अहवालाबरोबरच कृषि विभागाद्वारे गेल्या आठरा वर्षांपासून महाराष्ट्र राज्यातील “कृषिविषयक संक्षिप्त माहितीचे” पुस्तक प्रसिद्ध करण्यात येत आहे. कृषिविषयक सांख्यिकी माहितीसह सुटसुटीत असलेले हे पुस्तक उत्तम प्रतिसादात्मक उत्तेजन देणारे असून ते प्रतिवर्षी अद्यावत करण्यात येते. प्रमुख पिकांच्या जिल्हावार उत्पादकतेची माहिती यात समाविष्ट करण्यात आली आहे; कारण त्यामुळे निरनिराळ्या जिल्ह्यातील उत्पादकतेचे तुलनात्मक चित्र, ओझरती नजर फिरविल्यास दृष्टीस्पत्तीस येते. मी आशा करतो की, हे सुटसुटीत पुस्तक उपयुक्त ठरेल.

मंत्रालय विस्तार,
मुंबई-४०० ०३२.

शिवाजीराव देशमुख,
सचिव (कृषि),
कृषि पशुसंवर्धन, दुग्ध व्यवसाय विकास
व मत्स्य व्यवसाय विभाग.

PREFACE

In addition to publishing Season and Crop Report, the Department of Agriculture has been bringing out from the last 18 years a handy volume giving statistical information relating to salient features of agriculture in the State called the 'Epitome of Agriculture in Maharashtra'. Response to this handy volume has been very encouraging. This is being updated every year. Districtwise productivity of principal crops has also been included, so that a comparative picture of productivity in different districts can be seen at a glance. I hope this handy volume will be found to be useful.

Mantralaya Annexe }
Bombay-400 032.

Shivaji Rao Deshmukh,
Secretary to the Government (Agriculture),
Agriculture, Animal husbandry, Dairy
development and Fisheries Department.

अनुक्रमणिका

अ. क्र.	तपशील	पृष्ठ
१(अ)	महाराष्ट्रातील भूमि उपयोग वर्गीकरण १९६०-६१ ते १९९८-९९	१३
१(ब)	महाराष्ट्रातील व भारतातील तुलनात्मक भूमि उपयोग वर्गीकरण १९९४-९५ व १९९५-९६	१८
२	सन १९९८-९९ चे महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय भूमि उपयोग क्षेत्र, निव्वळ व एकूण बागाईत व एकूण क्षेत्र व दुसोटा क्षेत्र.	१९
३	वहिली खातेदारांची संख्या व वहिलीचे क्षेत्र-महाराष्ट्र राज्य (कृषि गणना १९८५-८६ व १९९०-९१)	२६
४	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या प्रकारांसाठी उपयोगात आणलेल्या विहिरींची संख्या	२७
५	महाराष्ट्र राज्यातील जलसिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे निव्वळ बागाईत क्षेत्र व एकूण बागाईत क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९	२८
६	महाराष्ट्र राज्यातील मुख्य पिकांखालील एकूण बागाईत क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९	३२
७	भारतातील परिस्थितीशी तुलना करता महाराष्ट्रातील रासायनिक खातांचा वापर	४०
८	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९	४२
९	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे उत्पादन १९६०-६१ ते १९९८-९९	५४
१०	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे सरासरी उत्पन्न १९६०-६१ ते १९९८-९९	६६
११(अ)	महाराष्ट्र राज्यातील खरीप, रब्बी व उन्हाळी हंगामातील पेरणी झालेल्या मुख्य पिकाखालील क्षेत्राची जिल्हानिहाय माहिती १९९८-९९	७४
११(ब)	महाराष्ट्र राज्यातील सन १९९४-९५ चे जिल्हानिहाय खरीप, रब्बी व उन्हाळी पिकाखालील क्षेत्र	८०
१२	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९	८२
१३	तांदुळाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९	११२

CONTENTS

Sr. No.	Particulars	Page
1(A)	Land use classification of Maharashtra 1960-61 to 1998-99	13
1(B)	Land use classification of Maharashtra <i>vis-a-vis</i> All India 1994-95 & 1995-96	18
2	Districtwise area for L. U. S. net, gross irrigated, total area and area cropped more than once in Maharashtra State during 1998-99.	19
3	Number and Area of Operational holdings-Maharashtra State 1985-86 & 1990-91 Agricultural Census	26
4	Number of wells used for different purposes in Maharashtra State	27
5	Net area irrigated by different Sources and gross area irrigated in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99.	28
6	Irrigated area under principal crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99	32
7	Fertiliser consumption in Maharashtra as compared to India	40
8	Area of principal crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-89	42
9	Production of principal crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99	54
10	Average yield of principal crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99	66
11(A)	Districtwise area sown under principal Kharif, Rabi and Summer crops in M. S. 1998-99	74
11(B)	Districtwise gross cropped area and its break up into Kharif, Rabi and Summer 1994-95	80
12	Districtwise average yield of principal crops in Maharashtra State 1994-95 to 1998-99	82
13	Area, average yield and production of Rice 1994-95 to 1998-99	112

अ. क्र.	तपशील	१९९४-९५ ते १९९८-९९	पृष्ठ
१४	खरीप ज्वारीचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१९९४-९५ ते १९९८-९९	११४
१५	बाजरीचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	११६
१६	गहूचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	११८
१७	रबी ज्वारीचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२०
१८	एकूण तृणधान्याचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२१
१९	गुरीचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२३
२०	ह्रस्वधान्याचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२३
२१	उडीदाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२४
२२	मुगाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२५
२३	एकूण कडधान्याचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२६
२४	एकूण अन्नधान्याचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२७
२५	कापसाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२८
२६	ऊसाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१२९
२७	भुईमूगाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१३०
२८	तीळ, जवस, करडई, सूर्यकुलांचे व सोयाबीनचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	"	१३१

Sr. No.	Particulars	Page	
14	Area, average yield and production of <i>Kh. Jowar</i>	1994-95 to 1998-99	114
15	Area, average yield and production of <i>Bajra</i>	,,	116
16	Area, average yield and production of <i>Wheat</i>	,,	118
17	Area, average yield and production of <i>Rabi Jowar</i>	,,	120
18	Area, average yield and production of <i>Total Cereals</i>	,,	121
19	Area, average yield and production of <i>Tur</i>	,,	122
20	Area, average yield and production of <i>Gram</i>	,,	123
21	Area, average yield and production of <i>Udid</i>	,,	124
22	Area, average yield and production of <i>Mung</i>	,,	125
23	Area, average yield and production of <i>Total Pulses</i>	,,	126
24	Area, average yield and production of <i>Total Foodgrains</i>	,,	127
25	Area, average yield and production of <i>Cotton</i>	,,	128
26	Area, average yield and production of <i>Sugarcane</i>	,,	129
27	Area, average yield and production of <i>Groundnut</i>	,,	130
28	Area, average yield and production of <i>Sesamum, Linseed, Safflower, Sunflower and Soyabean.</i>	,,	131

अ. क्र.	तपशील	पृष्ठ
२९	एकूण तेलबियांचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१९९४-९५ ते १९९८-९९ १३४
३०	महाराष्ट्रातील संकरित आणि अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जातींची व्याप्ती	१३५
३१	महाराष्ट्रातील प्रमुख फळे आणि माजीपाला क्षेत्र	१३८
३२	महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या क्षेत्राचा एकमेकांशी तुलनात्मक निर्देशांक	१४२
३३	महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या उत्पादनाचा एकमेकांशी तुलनात्मक निर्देशांक	१४६
३४	महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या सरासरी उत्पन्नाचा एकमेकांशी तुलनात्मक निर्देशांक	१५०
३५	महाराष्ट्रातील यंत्रसामग्री व कृषी अवजारे	१५४
३६	प्रमुख मृदसंघारण उपचारांची माहिती	१५६
३७	भूविकास कामाची वर्षवार प्रगती (कडा विरहित प्रकल्प)	१५७

Sr. No.	Particulars	Page
29	Area, Average Yield and Production of Total <i>Oilseeds</i> 1994-95 to 1998-99	134
30	Coverage under Hybrid and High yielding varieties in Maharashtra	135
31	Area under Major <i>Fruits and Vegetables</i> in Maharashtra	138
32	Comparative Index number of <i>Area</i> in Maharashtra <i>vis-a-vis</i> All India	142
33	Comparative Index number of <i>Production</i> in M. S. <i>vis-a-vis</i> All India	146
34	Comparative Index number of <i>Average Yield</i> in M. S. <i>vis-a-vis</i> All India	150
35	Machinery and Implements in Maharashtra	154
36	Major activities executed for Soil Conservation	156
37	Yearwise Land Development Progress (Non CADA Project)	157

आलेख

अ. क्र.	तपशील	पृष्ठ
१	महाराष्ट्रातील मूमि उपयोग वर्गीकरण सन १९९८-९९	१५९
२	वह्तिती खातेदारांची संख्या व वह्तितीचे क्षेत्र १९८५-८६ आणि १९९०-९१	१६०
३	महाराष्ट्रातील विहिरींची संख्या	१६१
४	महाराष्ट्रातील रासायनिक कृतांचा वापर	१६२
५	महाराष्ट्रातील एकूण तुणधान्याचे उत्पादन	१६३
६	महाराष्ट्रातील एकूण कडधान्याचे उत्पादन	१६४
७	महाराष्ट्रातील एकूण अन्नधान्याचे उत्पादन	१६५
८	महाराष्ट्रातील एकूण तेलबियांचे उत्पादन	१६६
९	महाराष्ट्रातील कापसाचे उत्पादन	१६७
१०	महाराष्ट्रातील ऊसाचे उत्पादन	१६८

GRAPHS

Sr. No.	Particulars				Page
1	Land Use Classification in Maharashtra during 1998-99	159
2	Land Holdings-Agril. Census-1985-86 and 1990-91	160
3	Number of wells in Maharashtra	161
4	Fertilizer consumption in Maharashtra	162
5	Total Cereals (Production)	163
6	Total Pulses (Production)	164
7	Total Foodgrains (Production)	165
8	Total Oil seeds (Production)	166
9	Cotton (Production)	167
10	Sugarcane (Production)	168

१ (अ). महाराष्ट्रातील भूमि उपयोग वर्गीकरण
1 (A). Land Use Classification of Maharashtra

१ (अ) महाराष्ट्रातील भूमि उपयोग वर्गीकरण

(क्षेत्र : लाख हेक्टरस)

तपशील 1	१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	८०-८१ 80-81	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92
	2	3	4	5	6	7	8
१ भूमि उपयोगाचे क्षेत्र—	307.58	307.58	307.58	307.58	307.58	307.58	307.58
२ जंगले ..	54.11	54.17	53.29	52.29	51.26	51.28	51.34
३ पेरणीसाठी उपलब्ध नसलेले—							
(अ) बिगर शेती उपयोगाकरिता आणलेले क्षेत्र.	7.00	8.66	10.48	11.82	10.92	10.91	11.66
(ब) ओसाड जमीन व मशागतीस अयोग्य क्षेत्र.	17.95	18.02	17.37	16.35	16.14	16.21	16.35
एकूण अ हा व	24.95	26.68	27.85	28.17	27.06	27.12	28.01
४ पडीत जमीन सोडून इतर मशागतीस अयोग्य क्षेत्र—							
(अ) कायमची कुरणे व चनाऊ कुरणे	14.41	16.66	15.76	11.34	11.12	11.25	11.38
(ब) किरकोळ झाडे, झुडुपे यांच्या समूहाखालील क्षेत्र.	1.85	2.07	2.12	2.47	2.96	3.01	2.83
(क) मशागतयोग्य पडीत जमीन ..	9.33	14.90	9.92	10.09	9.84	9.66	9.67
एकूण ..	25.59	33.63	27.80	23.90	23.92	23.92	23.88

आलेख पृ. क्र. १५९ वर पहावा.

1 (A) Land Use Classification of Maharashtra

(Area in lakh hectares)

९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Particulars
92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
9	10	11	12	13	14	15	
307.58	307.58	307.58	307.58	307.58	307.58	307.58	Reporting Area for LUS
51.45	51.46	51.47	52.77	52.74	53.66	53.65	Forests
							Not available for cultivation.
11.87	12.81	13.17	12.36	12.49	12.38	12.39	(A) Land put to non-agricultural uses.
15.91	15.62	15.42	17.12	17.11	17.03	17.01	(B) Barren and unculturable land.
27.78	28.43	28.59	29.49	29.60	29.41	29.40	Total A + B
							Other uncultivated Land excluding fallow land--
11.80	11.73	11.73	13.58	13.57	13.47	13.41	(A) Permanent pastures and grazing land.
2.87	2.73	2.79	2.22	2.26	2.23	2.21	(B) Land under Misc. tree crops and groves.
9.48	9.43	9.48	8.90	8.90	8.84	8.88	(C) Culturable waste land.
24.15	23.89	24.00	24.70	24.73	24.54	24.50	Total

Graph is on Page No. 159

१ (अ) महाराष्ट्रातील भूमि उपयोग वर्गीकरण—समाप्त

(क्षेत्र : लाख हेक्टरसं)

तपशील	१९६०-६१	७०-७१	८०-८१	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२
१	२	३	४	५	६	७	८
५ पट्टित जमिनी—							
(अ) चालू पड	11.96	8.23	8.58	9.72	8.81	8.98	14.15
(ब) इतर पड	12.18	8.19	9.98	11.31	10.90	10.63	11.25
एकूण	24.14	16.42	18.56	21.03	19.71	19.61	25.40
६ पिकाखालील क्षेत्र—							
(अ) निव्वळ पेरणी क्षेत्र	178.79	176.68	180.08	182.19	185.63	185.65	178.95
(ब) दुसोटा क्षेत्र	9.44	10.69	16.34	32.67	31.05	32.94	22.38
पिकाखालील एकूण क्षेत्र	188.23	187.37	196.42	214.86	216.68	218.59	201.33
७ ओलित क्षेत्र—							
निव्वळ ओलिताचे क्षेत्र	10.72	13.47	18.35	23.90	25.75	26.71	27.13
एकूण ओलिताचे क्षेत्र	12.20	15.70	24.15	30.74	32.17	33.19	32.52

टीप : सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अस्थायी स्वरूपाचे आहेत.

बालेख पृ. क्र. १५९ नर पहावा.

1 (A) Land Use Classification of Maharashtra—Concl'd.

(Area in lakh hectares)

९२-९३ 92-93 9	९३-९४ 93-94 10	९४-९५ 94-95 11	९५-९६ 95-96 12	९६-९७ 96-97 13	९७-९८ 97-98 14	९८-९९ 98-99 15	Particulars
							Fallow Lands—
13.06	9.78	9.12	10.37	10.49	11.05	11.32	(A) Current fallows
10.94	12.14	13.87	11.15	11.26	11.31	11.39	(B) Other fallows
24.00	21.92	22.99	21.52	21.75	22.36	22.71	Total
							Cropped area—
180.20	181.88	180.53	179.11	178.76	177.61	177.32	(A) Net Area sown
31.69	32.21	33.05	34.16	37.86	39.79	44.23	(B) Area sown more than once
211.89	214.09	213.58	213.27	216.62	217.40	221.55	Total Cropped Area
							Irrigated Area—
26.80	25.67	22.78	25.10	25.49	25.59	25.68	Net Area irrigated
32.61	31.49	33.77	32.87	33.38	33.50	33.62	Gross Area irrigated

Note: Figures for 1995-96 to 1998-99 are provisional.

Graph is on Page No. 159

१. (ब) महाराष्ट्रातील व भारतातील तुलनात्मक भूमि उपयोग वर्गीकरण १९९४-९५ व १९९५-९६
 1 (B) Land use Classification of Maharashtra vis-a-vis All India 1994-95 and 1995-96

(क्षेत्र लाख हे.) (Area in Lakh hectares)

प्रकार	१९९४-९५ 1994-95			१९९५-९६* 1995-96			Item
	भारत All India	महाराष्ट्र Mah.	टक्केवारी %	भारत All India	महाराष्ट्र Mah.	टक्केवारी %	
१ भूमि उपयोग क्षेत्र	३०४८.३	३०७६.६	१०	३०४८.९	३०७६.६	१०	Reporting area for Land utilisation Statistics
२ जंगले	६८६.०	५१५.५	८	६८८.३	५२८.८	८	Forests
३ विंगर शेती उपयोगाकरिता बाणलेले क्षेत्र	२२५.६	१३.२	६	२२३.५	१२.४	६	Area put to non-agri. uses
४ ओसाड जमीन व मशागतीस अयोग्य क्षेत्र	१८४.६	१५.४	८	१९०.३	१७.१	९	Barren and unculturable Land
५ कायमची कुरणे व चराऊ कुरणे	११०.३	११.७	११	११०.५	१३.६	१२	Permanent pastures and other grazing Land
६ किरकोळ झाडे झडपे यांच्या समुहाखालील क्षेत्र	३७.३	२.८	८	३४.९	२.२	६	Land under misc. tree crops and groves etc.
७ मशागतयोग्य पडीत जमीन	१४२.६	९.५	७	१४१.०	८.९	६	Culturable waste Land
८ इतर पड	९९.७	१३.९	१४	१००.१	११.१	११	Other fallows
९ चालू पड	१३२.५	९.१	७	१३८.१	१०.४	८	Current fallow
१० निव्वळ पेरणी क्षेत्र	१४२९.६	१८०.५	१३	१४२२.२	१७९.१	१३	Net area sown
११ दुसोटा क्षेत्र	४५०.९	३३.१	७	४४३.४	३४.२	८	Area sown more than once
१२ एकूण पिकाखालील क्षेत्र	१८८०.५	२१३.६	११	१८६५.६	२१३.३	११	Total cropped area
१३ निव्वळ ओलिताचे क्षेत्र	५३०.०	२७.८	५	५३५.१	२५.१	५	Net area irrigated
१४ एकूण ओलिताचे क्षेत्र	७०६.५	३३.८	५	७१५.१	३२.९	५	Gross area irrigated

*अस्थायी

*Provisional

-
-
२. सन १९९८-९९ चे महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय भूमि उपयोग क्षेत्र (अस्थायी)
2. Districtwise Area for LUS in Maharashtra State 1998-99 (Provisional)
-
-

२. सन १९९८-९९ चे महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय भूमि उपयोग क्षेत्र, निव्वळ व एकूण बागाईत व एकूण क्षेत्र व दुसोटा क्षेत्र (अस्थायी)

(क्षेत्र '०००' हेक्टरात)

तपशील 1	बृहन्मुंबई Gr. Bombay 2	ठाणे Thane 3	रायगड Raigad 4	रत्नागिरी Ratnagiri 5	सिंधुदुर्ग Sindhudurg 6	कोकण विभाग Konkan Dn. 7	
१ भूमि उपयोग क्षेत्र	..	38	934	687	816	504	2979
२ निव्वळ पिकाखालील क्षेत्र	245	189	245	140	819 (27%)
३ एकूण पिकाखालील क्षेत्र—							
एकूण	..	261	218	256	158	893 (30%)	
बागाईत	7	14	4	23	48
४ एकूण बागाईत क्षेत्राची एकूण पिकाखालील क्षेत्राशी टक्केवारी	3	6	2	15	5
५ दुसोटा क्षेत्र	16	29	11	18	74

टीप.— अनुक्रमांक २ व ३ मधील कंसातील आकडे भूमि उपयोग क्षेत्राशी टक्केवारी दर्शवितात.

2. Districtwise area for LUS, net cropped, gross irrigated, total area and area cropped more than once in Maharashtra State during 1998-99 (Provisional)

(Area in '000' hectare)

नासिक Nasik 8	धुळे Dhule 9	जळगाव Jalgaon 10	नासिक विभाग Nasik Dn. 11	Particulars
1563	1438	1164	4165	Area for LUS
887	735	850	2472 (59%)	Net cropped area
				Gross cropped area—
974	818	1309	3101 (74%)	Total
176	108	182	466	Irrigated
18	13	14	15	% Gross irrigated area to total cropped area %
87	83	459	629	Area cropped more than once

Note.— Figures in brackets in Sr. Nos. 2 and 3 are the percentages to area for LUS.

२. सन १९९८-९९ चे महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय भूमि उपयोग क्षेत्र, निव्वळ व एकूण बागाईत व एकूण क्षेत्र व दुसोटा क्षेत्र (अस्थायी)—चालू

(क्षेत्र '०००' हेक्टरात)

तपशील	अहमदनगर	पुणे	सोलापूर	पुणे विभाग	सातारा	सांगली	कोल्हापूर	कोल्हापूर विभाग
	Ahmadnagar	Pune.	Solapur	Pune Dn.	Satara	Sangli	Kolhapur	Kolhapur Dn.
1	12	13	14	15	16	17	18	19
१ भूमि उपयोग क्षेत्र	1702	1562	1488	4752	1058	861	776	2695
२ निव्वळ पिकाखालील क्षेत्र	1146	977	1038	3161(67%)	578	592	424	1594(59%)
३ एकूण पिकाखालील क्षेत्र—								
एकूण	1451	1172	1123	3746(79%)	690	680	712	2082(77%)
बागाईत	310	261	221	792	207	147	101	455
४ एकूण बागाईत क्षेत्राची एकूण पिकाखालील क्षेत्राशी टक्केवारी	21	22	20	21	30	22	14	22
५ दुसोटा क्षेत्र	305	195	85	585	112	88	288	488

टीप.— अनुक्रमांक २ व ३ मधील कंसातील आंकडे भूमि उपयोग क्षेत्राशी टक्केवारी दर्शवितात.

2. Districtwise area for LUS, net cropped and gross irrigated and total area and area cropped more than once in Maharashtra State during 1998-99 (Provisional)--Contd.

(Area in '000' hectare)

श्रीरंगाबाद	जालना	बीड	श्रीरंगाबाद	लातूर	उस्मानाबाद	नांदेड	परभणी	लातूर	विभाग	
Aurangabad	Jalna	Beed	Aurangabad	Latur	Osmanabad	Nanded	Parbhani	Latur Dn.	Particulars	
20	21	22	23	24	25	26	27	28		
1008	772	1069	2849	716	749	1033	1097	3595	Area for LUS	
703	603	778	2084 (73%)	534	507	711	826	2578(72%)	Net cropped area	
									Gross cropped area—	
1019	740	930	2689 (94%)	715	722	819	1318	3574 (99%)	Total	
156	71	206	433	72	148	85	141	446	Irrigated	
15	10	22	16	10	20	10	11	12	% Gross irrigated area to total cropped area %	
316	137	152	605	181	215	108	492	996	Area cropped more than once	

Note.— Figures in brackets in Sr. Nos. 2 and 3 are the percentages to area for LUS.

२. सन १९९८-९९ चे महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय भूमि उपयोग क्षेत्र, निव्वळ व एकूण बागाईत व एकूण क्षेत्र व दुसोटा क्षेत्र (अस्थायी)—समाप्त

(क्षेत्र '०००' हेक्टरात)

तपशील	बुलढाणा Buldhana	अकोला Akola	अमरावती Amravati	यवतमाळ Yavatmal	अमरावती विभाग Amravati Division
1	29	30	31	32	33
१ भूमि उपयोग क्षेत्र	.. 967	1056	1222	1352	4597
२ निव्वळ पिकाखालील क्षेत्र	.. 693	818	752	850	3113(68%)
३ एकूण पिकाखालील क्षेत्र—					
एकूण	.. 843	1070	1024	980	3917(85%)
बागाईत	.. 56	46	83	58	243
४ एकूण बागाईत क्षेत्राची एकूण पिकाखालील क्षेत्राशी टक्केवारी	.. 7	4	8	6	6
५ दुसोटा क्षेत्र	.. 150	252	272	130	804

टीप.—अनुक्रमांक २ व ३ मधील कंसातील आकडे भूमि उपयोग क्षेत्राशी टक्केवारी दर्शवितात.

2. Districtwise area for LUS, net cropped and gross irrigated and total area and area cropped more than once in Maharashtra State during 1998-99 (Provisional)—*Concl.*

(Area in '000' hectare)

वर्धा Wardha	नागपूर Nagpur	भंडारा Bhandara	चंद्रपूर Chandrapur	गडचिरोली Gadchiroli	नागपूर विभाग Nagpur Division	महाराष्ट्र राज्य Maharashtra State	Particulars
34	35	36	37	38	39	40	
629	986	928	1092	1492	5127	30758	Area for LUS
366	547	359	460	179	1911 (37%)	17732 (58%)	Net cropped area
							Gross cropped area—
387	592	423	558	193	2153 (42%)	22155 (72%)	Total
24	83	209	108	55	479	3362	Irrigated
6	14	49	19	28	22	15	% Gross irrigated area to total cropped area %
21	45	64	98	14	242	4423	Area cropped more than once

1610

Note.— Figures in brackets in Sr. Nos. 2 and 3 are the percentages to area for LUS.

३. वहिती खातेदारांची संख्या व वहितीचे क्षेत्र-महाराष्ट्र राज्य, (कृषि गणना १९८५-८६ व १९९०-९१)

3. Number and Area of Operational Holdings, Maharashtra State (1985-86 and 1990-91 Agricultural Census)

आकारमान गट (हेक्टरमध्ये)	संख्या ('०००' मध्ये)		एकूणाचे शकडा प्रमाण		वहितीचे क्षेत्र ('०००' हे. मध्ये)		एकूणाशी शकडा प्रमाण		Size of Holdings (in ha.)
	85-86	90-91	85-86	90-91	85-86	90-91	85-86	90-91	
	Number in '000'		Percentages to total		Area owned in '000'ha.		Percentages to total		
१ हे. चे आत	2488	3275	30.7	34.6	1232	1618	5.8	7.7	Below 1
१ ते २ हे.	2104	2728	26.0	28.8	3135	3983	14.7	19.0	1 to 2
२ ते ३ हे.	1247	1397	15.4	14.8	3058	3369	14.3	16.1	2 to 3
३ ते ४ हे.	709	729	8.7	7.7	2462	2511	11.5	12.0	3 to 4
४ ते ५ हे.	467	447	5.8	4.7	2082	1986	9.8	9.5	4 to 5
५ ते १० हे.	850	724	10.5	7.6	5780	4870	27.1	23.3	5 to 10
१० ते २० हे.	210	153	2.6	1.6	2759	1975	12.9	9.4	10 to 20
२० हे. व त्यापेक्षा जास्त असणारे क्षेत्र.	26	18	0.3	0.2	844	613	3.9	2.9	20 and above
एकूण	8101	9470	100.0	100.0	21352	20925	100.0	100.0	Total

आलेख पृ. क्र. १६० वर पहावा.

Graph is on Page No. 160.

४. महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या प्रकारांसाठी उपयोगात आणलेल्या विहिरींची संख्या
4. Number of Wells used for different purposes in Maharashtra State

अ. क्र.	वर्ष	एकूण बागायती विहिरी No. of Irrigation wells in '000'	चालू वर्षाच्या वाढीव विहिरींची मागील वर्षाशी टक्केवारी % increase over previous year	घरगुती विहिरींची संख्या '000' Domestic wells in '000'	बापरात नसलेल्या विहिरी '000' Abandoned wells in '000'	एकूण विहिरी Total wells in '000'	Year	Sr. No.
१	१९६१-६२	557	19.5	322	105	984	1961-62	1
२	१९६५-६६	611	10.3	320	113	1044	1965-66	2
३	१९७०-७१	694	2.0	340	131	1165	1970-71	3
४	१९७५-७६	779	2.0	336	136	1251	1975-76	4
५	१९८०-८१	826	1.1	337	136	1300	1980-81	5
६	१९८५-८६	914	3.6	313	124	1351	1985-86	6
७	१९८६-८७	930	1.8	298	102	1330	1986-87	7
८	१९८७-८८	960	3.2	281	86	1327	1987-88	8
९	१९८८-८९	976	1.7	265	87	1328	1988-89	9
१०	१९८९-९०	992	1.6	273	88	1353	1989-90	10
११	१९९०-९१	1017	2.5	251	92	1360	1990-91	11
१२	१९९१-९२	1068	5.0	259	103	1436	1991-92	12
१३	१९९२-९३	1143	7.0	247	109	1494	1992-93	13
१४	१९९३-९४	1164	1.8	245	106	1515	1993-94	14
१५	१९९४-९५	1197	2.9	246	103	1546	1994-95	15

आलेख पृ. क्र. १६१ वर पहावा.
Graph is on Page No. 161.

५. महाराष्ट्र राज्यातील जलसिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे निव्वळ बागाईत क्षेत्र व एकूण बागाईत क्षेत्र
१९६०-६१ ते १९९८-९९

(क्षेत्र '००' हेक्टरात)

तपशील 1	१९६०-६१ 1960-61 2	६१-६२ 61-62 3	६५-६६ 65-66 4	७०-७१ 70-71 5
निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे निव्वळ बागाईत क्षेत्र—				
१ विहिरीव्यतिरिक्त इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र ..	4769	4704	4956	5790
२ विहिरी ..	5953	6108	7107	7679
३ एकूण निव्वळ बागाईत क्षेत्र ..	10722	10812	12063	13469
४ दुबार बागाईत क्षेत्र ..	1476	1524	1817	2234
५ एकूण बागाईत क्षेत्र ..	12198	12336	13880	15703

**5. Net Area Irrigated by Different Sources and Gross Area Irrigated in Maharashtra State
from 1960-61 to 1998-99**

(Area in '00 ' hectare)

1960-61 1975-76 6	60-69 80-81 7	69-78 81-82 8	77-86 82-83 9	Particulars
				Net area irrigated by different sources—
7173	7796	7848	8073	Surface irrigation
10842	10553	11991	11184	Well irrigation
18015	18349	19839	19257	Total net Area irrigated
3692	5803	5084	4681	Area irrigated more than once
21707	24152	24923	23938	Gross irrigated Area

५. महाराष्ट्र राज्यातील जलसिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे निव्वळ बागाईत क्षेत्र व एकूण बागाईत क्षेत्र
१९६०-६१ ते १९९८-९९—समाप्त

(क्षेत्र '००' हेक्टरत)

तपशील	१९८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१
1	1983-84	84-85	85-86	86-87	87-88	88-89	89-90	90-91
	10	11	12	13	14	15	16	17

निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे
निव्वळ बागाईत क्षेत्र—

१ विहिरी व्यतिरिक्त इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र	8144702	7942	7869	9047	7451	9714	10068	9991
२ विहिरी	10874	11632	11619	11316	12628	14189	15679	16720
३ एकूण निव्वळ बागाईत क्षेत्र	19018	19574	19488	20363	20079	23903	25747	26711
४ म्हुंदुबार बागाईत क्षेत्र	4850	4868	4716	4530	4625	6835	6421	6476
५ एकूण बागाईत क्षेत्र	23868	24442	24204	24893	24704	30738	32168	33187

टीप.—सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आंकडे अस्थायी स्वरूपाचे आहेत.

**5. Net Area Irrigated by Different Sources and Gross Area Irrigated in Maharashtra State
from 1960-61 to 1998-99—Concl'd.**

(Area in '00' hectare)

1991-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	Particulars
18	19	20	21	22	23	24	25	
								Net area irrigated by different sources—
9813	9428	9960	10174	11393	11572	11612	11655	Surface irrigation
17320	17367	15713	17601	13707	13922	13973	14024	Well irrigation
27133	26795	25673	27775	25100	25494	25585	25679	Total net Area irrigation
5389	5815	5813	5996	7766	7888	7917	7944	Area irrigated more than once
32522	32610	31486	33771	32866	33382	33502	33623	Gross irrigated Area

†† Note.—Figures for the years 1995-96 to 1998-99 are provisional.

६. महाराष्ट्र राज्यातील मुख्य पिकांखालील एकूण बागाईत क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९

(आकडे '००' हेक्टरमध्ये)

पिकाचे नाव 1	बागाईत क्षेत्र Irrigated Area			
	वर्ष Years			
	१९६०-६१ 1960-61 2	१९६१-६२ 1961-62 3	१९६५-६६ 1965-66 4	१९७०-७१ 1970-71 5
तांदूळ	2,724	2,660	2,489	3,138
गहू	1,386	1,413	2,050	2,753
खरीप ज्वारी	77	91	102	207
रब्बी ज्वारी	2,581	2,731	3,059	2,395
बाजरी	327	337	276	594
मका	97	109	176	165
इतर तृणधान्ये	28	25	17	29
एकूण तृणधान्ये	7,220	7,366	8,169	9,281
तूर	40	41	27	28
हरभरा	378	363	442	462
इतर कडधान्ये	24	35	44	40
एकूण कडधान्ये	442	439	513	510
एकूण अन्नधान्ये	7,662	7,805	8,682	9,791

6. Irrigated Area under Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99

(Area in '00' hectare)

बागाईत क्षेत्र Irrigated Area				
वर्ष Years				
१९७५-७६ 1975-76 6	८०-८१ 80-81 7	८१-८२ 81-82 8	८२-८३ 82-83 9	Name of Crops
3,824	4,057	3,982	3,900	Rice
4,904	5,297	5,211	5,008	Wheat
403	728	749	614	Kharif Jowar
3,916*	3,948	3,952	3,451	Rabi Jowar
634	541	533	485	Bajri
279	274	266	215	Maize
28	23	58	19	Other Cereals
13,988	14,868	14,751	13,692	Total Cereals
26	70	95	64	Tur
678	728	873	969	Gram
30	83	107	68	Other Pulses
734	881	1,075	1,101	Total Pulses
14,722	15,749	15,826	14,793	Total Foodgrains

* This includes summer Jowar. ह्यात उन्हाळी ज्वारीचा समावेश आहे.

६. महाराष्ट्र राज्यातील मुख्य पिकांखालील एकूण बागाईत क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९ चालू
(क्षेत्र '००' हेक्टरात)

पिके	बागाईत क्षेत्र Irrigated Area							
	वर्षे Years							
	१९८३-८४ 1983-84 10	८४-८५ 84-85 11	८५-८६ 85-86 12	८६-८७ 86-87 13	८७-८८ 87-88 14	८८-८९ 88-89 15	८९-९० 89-90 16	९०-९१ 90-91 17
तांदूळ	3,697	3,736	3,878	4,673	3,298	3,995	3,774	4,112
गहू	5,188	4,877	4,614	3,875	4,002	5,195	5,392	5,468
खरीप ज्वारी	505	610	559	582	315	230	490	247
रब्बी ज्वारी	3,482	3,640	3,536	3,472	3,719	4,500	4,851	4,304
बाजरी	497	485	486	581	639	500	679	558
मका	225	248	237	311	315	385	395	386
इतर तृणधान्ये	10	50	61	46	19	18	46	13
एकूण तृणधान्ये	13,604	13,646	13,371	13,540	12,307	14,823	15,627	15,088
तूर	60	96	103	140	182	297	397	379
हरभरा	989	861	978	1,060	1,215	1,659	1,664	2,119
इतर कडधान्ये	75	120	63	85	166	338	211	142
एकूण कडधान्ये	1,124	1,077	1,144	1,285	1,563	2,294	2,272	2,640
एकूण अन्नधान्ये	14,728	14,723	14,515	14,825	13,870	17,117	17,899	17,728

टीप.—सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अस्थायी स्वरूपाचे आहेत.

6. Irrigated Area under Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Area in '00' hectare)

बागाईत क्षेत्र Irrigated Area								
वर्ष Years								
१९९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Crops
1991-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
18	19	20	21	22	23	24	25	
4,104	4,071	4,149	3,919	3,596	3,355	3475	3561	Rice
4,952	5,273	5,206	5,700	5,313	5,913	5647	7368	Wheat
337	301	181	132	59	70	72	51	Kharif Jowar
4,512	4,426	4,628	4,444	3,926	4,444	3915	3727	Rabi Jowar
778	824	660	613	672	1,097	1087	1170	Bajri
373	379	337	323	308	469	360	436	{ Maize
46	—	—	—	—	—	—	—	{ Other Cereals
15,102	15,274	15,161	15,131	13,874	15,348	14,556	16,313	Total Cereals
165	115	106	106	—	—	—	—	Tur
1,575	1,969	2,209	2,400	1,864	2,067	1,903	2,405	Gram
301	67	73	123	—	—	—	—	Other Pulses
2,041	2,151	2,388	2,629	1,864	2,067	1,903	2,405	Total Pulses
17,143	17,425	17,549	17,760	15,738	17,415	16,459	18,718	Total Foodgrains

Note.—Figures for the years 1995-96 to 1998-99 are provisional.

६. महाराष्ट्र राज्यातील मुख्य पिकांसाठी एकूण बागाईत क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९ चालू
(क्षेत्र '००' हेक्टरात)

बागाईत क्षेत्र, Irrigated Area					
वर्षे Years					
पिके	१९६०-६१	६१-६२	६५-६६	७०-७१	
1	2	3	4	5	
ऊस	1,552	1,541	1,709		2,039
कपाशी	360	419	472		726
भुईमूग (खरीप)	130	162	259		213
हळद	82	74	88		101
बटाटे	117	95	83		81
मिरची	635	658	711		593
तंबाखू	17	15	11		7
इतर पिके	1,643	1,567	1,865		2,152
एकूण बागाईत क्षेत्र	12,198	12,336	13,880		15,703

6. Irrigated Area under Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Area in '00' hectare)

बागाईत क्षेत्र Irrigated Area				
वर्षे Years				
७५-७६ 75-76 6	८०-८१ 80-81 7	८१-८२ 81-82 8	८२-८३ 82-83 9	Crops
2,678	3,190	3,665	3,919	Sugarcane
670	1,187	1,102	887	Cotton
273	247	377	322	Groundnut (kh.)
80	73	63	60	Turmeric
100	112	121	126	Potato
559	637	631	612	Chillies
10	17	5	5	Tobacco
2,615	2,940	3,133	3,214	Other Crops
21,707	24,152	24,923	23,938	Total Irrigated Area

६. महाराष्ट्र राज्यातील मुख्य पिकांखालील एकूण बागाईत क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९-समाप्त
(क्षेत्र '००' हेक्टरात)

		बागाईत क्षेत्र Irrigated Area							
		वर्षे Years							
पिके		८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१
1		83-84	84-85	85-86	86-87	87-88	88-89	89-90	90-91
		10	11	12	13	14	15	16	17
ऊस	..	3,725	3,786	3,550	3,605	3,662	3,886	4,387	5,356
कपाशी	..	884	852	1,003	905	576	732	732	833
भुईमग (खरीप)	..	201	249	260	366	183	249	419	418
हळद	..	61	64	59	70	62	76	75	68
बटाटे	..	109	117	140	146	121	153	132	154
मिरची	..	556	643	696	679	713	798	854	857
तंबाखू	..	6	8	7	3	8	6	5	3
इतर पिके	..	3,598	4,000	3,974	4,294	5,509	7721	7,665	7,770
एकूण बागाईत क्षेत्र..		23,868	24,442	24,204	24,893	24,704	30,738	32,168	33,187

टीप.—सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अस्थायी स्वरूपाचे आहेत.

6. Irrigated Area under Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—C

(Area in '00' M. T.)

बागाईत क्षेत्र Irrigated Area								Crops
वर्ष Years								
९१-९२ 91-92 18	९२-९३ 92-93 19	९३-९४ 93-94 20	९४-९५ 94-95 21	९५-९६ 95-96 22	९६-९७ 96-97 23	९७-९८ 97-98 24	९८-९९ 98-99 25	
5,886	5,385	43,65	6,365	6,696	6,192	5408	6093	Sugarcane
920	978	888	996	625	556	748	652	Cotton
392	396	339	308	157	131	136	109	Groundnut (kh.)
74	70	72	68					Turmeric
120	160	136	141					Potato
829	1,034	918	928	9,650	9,088	10751	8051	Chillies
1	5	7	3					Tobacco
7,157	7,157	7,212	7202					Other Crops
32,522	32,610	31,486	33,771	32,866	33,382	33502	33623	Total Irrigated Area

Note.—Figures for the years 1995-96 to 1998-99 are provisional.

६. महाराष्ट्र राज्यातील मुख्य पिकांखालील एकूण बागाईत क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९-समाप्त
(क्षेत्र '००' हेक्टरात)

		बागाईत क्षेत्र Irrigated Area							
		वर्षे Years							
पिके		८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१
1		83-84	84-85	85-86	86-87	87-88	88-89	89-90	90-91
		10	11	12	13	14	15	16	17
ऊस	..	3,725	3,786	3,550	3,605	3,662	3,886	4,387	5,356
कपाशी	..	884	852	1,003	905	576	732	732	833
भुईमग (खरीप)	..	201	249	260	366	183	249	419	418
हळद	..	61	64	59	70	62	76	75	68
बटाटे	..	109	117	140	146	121	153	132	154
मिरची	..	556	643	696	679	713	798	854	857
तंबाखू	..	6	8	7	3	8	6	5	3
इतर पिके	..	3,598	4,000	3,974	4,294	5,509	7721	7,665	7,770
एकूण बागाईत क्षेत्र..		23,868	24,442	24,204	24,893	24,704	30,738	32,168	33,187

टीप.—सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अस्थायी स्वरूपाचे आहेत.

6. Irrigated Area under Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—*Concl'd.*

(Area in '00' hectare)

बागाईत क्षेत्र Irrigated Area								
वर्ष Years								
९१-९२ 91-92 18	९२-९३ 92-93 19	९३-९४ 93-94 20	९४-९५ 94-95 21	९५-९६ 95-96 22	९६-९७ 96-97 23	९७-९८ 97-98 24	९८-९९ 98-99 25	Crops
5,886	5,385	43,65	6,365	6,696	6,192	5408	6093	Sugarcane
920	978	888	996	625	556	748	652	Cotton
392	396	339	308	157	131	136	109	Groundnut (kh.)
74	70	72	68					Turmeric
120	160	136	141					Potato
829	1,034	918	928	9,650	9,088	10751	8051	Chillies
1	5	7	3					Tobacco
7,157	7,157	7,212	7202					Other Crops
32,522	32,610	31,486	33,771	32,866	33,382	33502	33623	Total Irrigated Area

Note.—Figures for the years 1995-96 to 1998-99 are provisional.

७. भारतातील परिस्थितीशी तुलना करता महाराष्ट्रातील रासायनिक खतांचा वापर
(भाकडे '००' मे. ट. मध्ये)

वर्ष	नत्र N			स्फुरद P		
	भारत India	महाराष्ट्र Mah.	% to All India	भारत India	महाराष्ट्र Mah.	% to All India
1	2	3	4	5	6	7
१९६१-६२	2498	327	13.1	605	53	8.8
१९६५-६६	5748	480	8.4	1325	180	13.6
१९७०-७१	14870	1112	7.5	4620	519	11.2
१९७५-७६	20310	1686	8.3	4530	360	7.9
१९८०-८१	36780	2665	7.2	12140	914	7.5
१९८५-८६	56610	4106	7.3	20050	1514	7.6
१९९०-९१	79970	7523	9.4	32210	3545	11.0
१९९२-९३	84270	7303	8.7	28440	2806	9.9
१९९३-९४	87880	8043	9.1	26670	2590	9.8
१९९४-९५	95070	8716	9.2	29320	3458	11.8
१९९५-९६	98230	8692	8.8	28980	3324	11.5
१९९६-९७	103020	9087	8.8	29770	2968	9.9
१९९७-९८	109050	9801	8.9	39170	4345	11.1
१९९८-९९	113250	10255	9.1	40960	4577	11.2

स्रोत :— भारतीय खत संघ पश्चिम विभाग, मुंबई आलेख पृ. क्र. १६२ वर पहावा.

7. Fertiliser Consumption in Maharashtra as Compared to India

(Figures in '00' M. T.)

पालाश K		% to All India	नत्र + स्फुरद N + P		% to All India	Year
भारत India	महाराष्ट्र Mah.		भारत India	महाराष्ट्र Mah.		
8	9	10	11	12	13	
280	18	6.4	3383	398	11.8	1961-62
773	51	6.6	7846	711	9.1	1965-66
2280	354	15.5	21770	1985	9.1	1970-71
2700	527	19.5	27540	2573	9.3	1975-76
6240	653	10.5	55160	4232	7.7	1980-81
8080	1073	13.3	84740	6693	7.9	1985-86
13280	2104	15.8	125460	13172	10.5	1990-91
8840	1216	13.7	121550	11325	9.3	1992-93
9090	1308	14.4	123640	11941	9.7	1993-94
11250	1668	14.8	135640	13842	10.2	1994-95
11560	1723	14.9	138770	13739	9.9	1995-96
10300	1230	11.9	143090	13285	9.2	1996-97
13730	1907	13.9	161950	16053	9.9	1997-98
13280	1791	13.5	167490	16623	9.9	1998-99

Source :- The fertiliser association of India western, region Graph is on Page No. 162

८ महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९।

(क्षेत्र हजार हेक्टरात)

पिकाचे नाव	सर्वसाधारण (Normal)	१९६०-६१ 1960-61	१९६१-६२ 1961-62	१९६५-६६ 1965-66	१९७०-७१ 1970-71
1	2	3	4	5	6
तांदूळ (एकूण) ..	1521	13,00	13,19	13,21	13,52
क्षरीप ज्वारी ..	2205	25,49	24,26	26,04	25,37
बाजरी ..	1770	16,35	16,88	18,28	20,39
नाचणी ..	158	2,30	2,25	2,31	1,90
मका ..	207	0,27	0,27	0,42	0,46
कोद्रा ..	13	0,45	0,47	0,38	0,27
इतर क्षरीप तृणधान्ये ..	81	1,72	1,61	1,59	1,44
एकूण क्षरीप तृणधान्ये ..	5955	59,58	58,93	62,23	63,35
तूर ..	1030	5,30	5,62	5,64	6,27
इतर क्षरीप डाळी ..	1492	12,35	12,69	12,96	14,16
एकूण—क्षरीप डाळी ..	2522	17,65	18,31	18,60	20,43
एकूण—क्षरीप अन्नधान्ये ..	8477	77,23	77,24	80,83	83,78

8. Area of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99

(Area in thousand hectare)

१९७५-७६ 1975-76	१९८०-८१ 1980-81	१९८१-८२ 1981-82	१९८२-८३ 1982-83	१९८३-८४ 1983-84	Name of Crop
7	8	9	10	11	
14,16	14,59	14,85	14,66	14,92	Rice (Total)
27,49	29,71	30,36	29,95	31,08	Kharif Jowar
18,08	15,34	17,38	14,87	16,66	Bajri
2,10	2,14	2,14	2,04	2,00	Ragi
0,60	57	0,55	53	56	Maize
0,28	26	0,26	24	23	Kodra
1,64	1,44	1,36	1,22	1,23	Other Kharif Cereals
64,35	64,05	66,90	63,51	66,68	Total—Kharif Cereals
6,76	6,44	6,55	6,39	6,46	Tur
16,00	14,98	14,81	13,78	13,61	Other Kharif Pulses
22,76	21,42	21,36	20,17	20,07	Total—Kharif Pulses
87,11	85,47	88,26	83,68	86,75	Total—Kharif Foodgrain

८. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे क्षेत्रे १९६०-६१ ते १९९८-९९—चालू (क्षेत्र हजार हेक्टरात)

पिकाचे नाव	१९८४-८५ 1984-85 12	८५-८६ 85-86 13	८६-८७ 86-87 14	८७-८८ 87-88 15	८८-८९ 88-89 16	८९-९० 89-90 17	९०-९१ 90-91 18
तांदूळ (एकूण)	14,96	15,36	15,37	13,74	15,55	15,42	15,97
खरीप ज्वारी	30,61	28,89	28,71	29,78	27,35	28,11	27,68
बाजरी	16,65	17,17	17,41	18,14	19,68	19,20	19,40
नाचणी	1,99	2,13	2,22	2,16	2,02	2,04	2,03
मका	55	63	64	78	79	80	82
कोडा	23	22	25	27	26	25	16
इतर खरीप तुणधान्ये	1,23	1,21	1,31	1,35	1,42	1,22	1,03
एकूण—खरीप तुणधान्ये	66,22	65,61	65,91	66,22	67,07	67,04	67,09
सूर	6,64	7,58	7,60	7,81	8,91	9,47	10,04
इतर खरीप डाळी	14,28	14,17	14,47	15,51	15,84	15,73	14,33
एकूण—खरीप डाळी	20,92	21,75	22,07	23,32	24,75	25,20	24,37
एकूण खरीप अन्नधान्ये	87,14	87,36	87,98	89,54	91,82	92,24	91,46

टीप : सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अस्थायी आहेत.

8. Area under Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Area in thousand hectare)

९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	Name of Crop
19	20	21	22	23	24	25	26	
15,74	15,70	15,77	15,55	15,17	14,77	14,77	14,83	Rice (Total)
26,84	28,53	25,57	22,72	20,33	21,50	20,13	19,55	Kharif Jowar
18,98	19,31	17,87	17,79	16,65	19,47	16,71	17,60	Bajri
1,98	1,92	1,65	1,63	1,53	1,51	1,57	1,57	Ragi
81	1,55	1,75	1,75	2,11	2,88	1,88	2,00	Maize (Kh.)
11	14	14	12	13	12	12	11	Kodra
88	93	80	76	1,05	48	98	1,12	Other Kharif Cereals
65,34	68,08	63,55	60,32	56,97	60,73	5616	56,78	Total—Kharif Cereals
10,01	10,25	10,18	10,41	10,45	10,40	1006	10,07	Tur
14,97	16,13	16,11	16,43	14,04	13,96	1408	14,57	Other Kharif Pulses
24,98	26,38	26,29	26,84	24,49	24,36	2414	24,64	Total—Kharif Pulses
90,32	94,46	89,84	87,16	81,46	85,09	8030	81,42	Total—Kharif Foodgrains

Note.—Figures for the years in 1995-96 to 1998-99 are provisional.

८. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९—चालू

(क्षेत्र हजार हेक्टरात)

पिकाचे नाव 1	सर्वसाधारण (Normal) 2	१९६०-६१ 1960-61 3	१९६१-६२ 1961-62 4	१९६५-६६ 1965-66 5	Name of Crops
रब्बी ज्वारी ..	34,69	37,36	37,28	34,53 ..	Rabi Jowar
गहू ..	7,61	9,07	9,07	8,33 ..	Wheat
इतर रब्बी तृणधान्ये ..	48	0,05	0,06	0,03 ..	Other Rabi cereals
एकूण—रब्बी तृणधान्ये ..	42,78	46,48	46,41	42,89 ..	Total Rabi cereals
हरभरा ..	7,18	4,02	4,04	3,12 ..	Gram
इतर रब्बी डाळी ..	1,49	1,82	1,87	1,58 ..	Other Rabi Pulses
एकूण—रब्बी डाळी ..	8,67	5,84	5,91	4,70 ..	Total Rabi Pulses
एकूण—रब्बी अन्नधान्ये ..	51,45	52,32	52,32	47,59 ..	Total Rabi Foodgrains
एकूण अन्नधान्ये ..	1,36,22	1,29,55	1,29,56	1,28,42 ..	Total Foodgrains
कापूस ..	29,08	25,00	26,92	27,16 ..	Cotton
ऊस ..	4,86	1,55	1,54	1,33 ..	Sugarcane
तंबाखू ..	9	0,25	0,24	0,13 ..	Tobacco

8. Area under Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Area in thousand hectare)

पिकाचे नाव	१९७०-७१ 1970-71 6	१९७५-७६ 1975-76 7	१९८०-८१ 1980-81 8	१९८९-९० 1989-90 9	Name of crops
रब्बी ज्वारी ..	31,66	33,15	34,98	35,66	Rabi Jowar
गहू ..	8,12	11,69	10,63	10,02	Wheat
इतर रब्बी तृणधान्ये	0,07	0,12	10	19	Other Rabi Cereals
एकूण रब्बी तृणधान्ये	39,85	44,96	45,71	45,87	Total—Rabi Cereals
हरभरा ..	3,10	4,46	4,10	4,21	Gram
इतर रब्बी डाळी ..	2,13	1,92	1,63	1,67	Other Rabi Pulses
एकूण रब्बी डाळी ..	5,23	6,38	5,73	5,88	Total—Rabi Pulses
एकूण रब्बी अन्नधान्ये	45,08	51,34	51,44	51,75	Total—Rabi Foodgrains
एकूण तृणधान्ये ..	1,03,20	1,09,31	1,09,76	1,12,77	Total—Cereals
एकूण कडधान्ये ..	25,66	29,14	27,15	27,24	Total—Pulses
एकूण अन्नधान्ये ..	1,28,86	1,38,45	1,36,91	1,40,01	Total—Foodgrains
कापूस ..	27,50	23,07	25,50	26,03	Cotton
ऊस ..	1,67	2,28	2,58	2,98	Sugarcane
तंबाखू ..	0,12	0,11	0,12	0,09	Tobacco

८. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९—चालू

(क्षेत्र हजार हेक्टरात)

पिकाचे नाव	१९८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१
१	१९८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१
	१९८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१
	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
रबी ज्वारी	३४,५५	३४,७३	३५,३२	३७,३९	३४,६२	३६,४६	३४,४६	३५,९६	३५,३२
गहू	९,७४	९,३९	८,८३	८,८८	७,४४	७,५४	८,७५	८,४९	८,६७
इतर रबी तृणधान्ये	१३	१४	१८	२१	३१	३२	३०	१६	२८
एकूण-रबी तृणधान्ये	४४,४२	४४,२६	४४,३३	४६,४८	४२,३७	४४,३२	४३,५१	४४,६१	४४,२७
हरभरा	३,७३	३,८०	३,७८	५,०१	४,८६	५,६२	६,६१	६,२६	६,६८
इतर रबी डाळी	१,६५	१,७९	१,७७	१,६४	१,८७	१,७१	१,७१	१,७४	१,५२
एकूण-रबी डाळी	५,३८	५,५९	५,५५	६,६५	६,७३	७,३३	८,३२	८,००	८,२०
एकूण-रबी अन्नधान्ये	४९,८०	४९,८५	४९,८८	५३,१३	४९,१०	५१,६५	५१,८३	५२,६१	५२,४७
एकूण तृणधान्ये	१,०७,९३	१,१०,९४	१,१०,५५	१,१२,०९	१,०८,२८	१,१०,५४	१,१०,५६	१,११,६५	१,११,३६
एकूण डाळी	२५,५५	२५,६६	२६,४७	२८,४०	२८,८०	३०,६५	३३,०७	३३,२०	३२,५७
एकूण-अन्नधान्ये	१,३३,४८	१,३६,६०	१,३७,०२	१,४०,४९	१,३७,०८	१,४१,१९	१,४३,६३	१,४४,८५	१,४३,९३
कापूस	२५,९२	२५,७०	२६,१३	२७,०९	२७,१४	२५,०९	२६,२८	२६,२७	२७,२१
ऊस	२,९१	३,००	२,८८	२,६५	२,८३	२,९५	३,१३	३,७९	४,४२
हंबाकू	८	९	१०	१०	९	८	९	८	८

टीप.—सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

8. Area of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Area in thousand hectare)

1991-92 19	92-93 20	93-94 21	94-95 22	95-96 23	96-97 24	97-98 25	98-99 26	Name of Crop
27,84	30,68	35,91	32,00	35,25	35,42	3487	2820	Rabi Jowar
6,45	6,84	7,57	8,01	7,02	7,99	747	1016	Wheat
27	35	37	45	46	54	57	90	Other Rabi Cereals
34,56	37,87	43,85	40,46	42,73	43,95	4291	3926	Total—Rabi Cereals
4,33	5,94	6,60	7,51	7,17	7,49	715	904	Gram
1,50	1,54	1,60	1,66	1,39	1,40	138	139	Other Rabi Pulses
5,83	7,48	8,20	9,17	8,56	8,89	853	1043	Total—Rabi Pulses
40,39	45,35	52,05	49,63	51,29	52,84	5144	4969	Total—Rabi Foodgrains
99,90	1,05,95	1,07,40	100,78	99,70	1,04,68	9907	9604	Total Cereals
30,81	33,86	34,49	36,01	33,05	33,25	3267	3507	Total Pulses
1,30,71	1,39,81	1,41,89	1,36,79	1,32,75	1,37,93	13174	13111	Total—Foodgrains
27,59	25,74	24,81	27,72	30,65	30,84	3139	3199	Cotton
4,55	4,06	3,56	517	5,80	5,16	460	530	Sugarcane
6	10	8	9	9	10	9	9	Tobacco

Note.—Figures for the years in 1995-96 to 1998-99 are provisional.

८. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९ चालू ४

(क्षेत्र हजार हेक्टरात)

पिकाचे नाव 1	सर्वसाधारण (Normal) 2	१९६०-६१ 1960-61 3	१९६१-६२ 1961-62 4	१९६५-६६ 1965-66 5	Name of crop
भुईमूग ..	4,55	10,83	11,18	11,17 ..	Groundnut
जवस ..	1,41	2,31	2,46	1,83 ..	Linseed
सरसू व मोहरी ..	9	0,07	0,04	0,04 ..	Rapeseed Mastard
एरंडी ..	9	0,05	0,05	0,04 ..	Casterseed
तीळ ..	2,07	1,28	1,19	1,26 ..	Sesamum
फारळे ..	78	0,83	0,76	0,71 ..	Nigerseed
करडई ..	5,06	3,31	3,39	3,00 ..	Safflower
सूर्यफूल ..	5,01	Sunflower
उन्हाळी भुईमूग ..	1,24	Smmuer Groundnut
सोयाबीन ..	6,48	Soyabean
एकूण—तेल पिके ..	26,78	18,68	19,06	18,05 ..	Total Oilseed

8. Area of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99

(Area in thousand hectares)

पिकाचे नाव	१९७०-७१	१९७५-७६	१९८०-८१	१९८१-८२	१९८२-८३	Name of Crop
1	6	7	8	9	10	
भुईमूग (खरीप)	904	854	665	630	574	Groundnut (Kh.)
तीळ (खरीप)	71	98	86	81	79	Sesamum (Kh.)
कारळे	83	102	83	81	72	Niger Seeds
एरंडी	3	5	4	4	3	Caster Seeds
सुर्यफूल	26	44	49	Sunflower
सोयाबीन	Soyabean
एकूण खरीप तेल पिके	1061	1059	864	840	777	Total Kharif Oil-seeds
जवस	196	299	258	249	217	Linseed
करडई	405	473	480	494	451	Safflower
तीळ	53	54	59	48	49	Sesamum
सरसू व मोहरी	3	4	13	4	3	Rape and Mustard
सुर्यफूल	4	7	21	Sunflower
एकूण रबी तेल पिके	657	830	814	802	741	Total Rabi Oil-seeds
उन्हाळी भुईमूग	30	43	41	Summer Groundnut
उन्हाळी सुर्यफूल	Summer Sunflower
एकूण तेल पिके	1718	1889	1708	1685	1559	Total Oil-seeds

८. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे क्षेत्र १९६०-६१ ते १९९८-९९—समाप्त

(क्षेत्र हजार हेक्टरत)

पिकाचे नाव	१९८३-८४ 1983-84 11	८४-८५ 84-85 12	८५-८६ 85-86 13	८६-८७ 86-87 14	८७-८८ 87-88 15	८८-८९ 88-89 16	८९-९० 89-90 17	९०-९१ 90-91 18
भुईमूग (खरीप)	5,46	5,49	6,10	6,16	5,96	6,61	6,38	6,27
तीळ (खरीप)	90	1,03	1,52	1,42	1,64	3,06	2,50	2,32
कारळे	59	56	52	79	1,09	98	1,08	92
एरंडी	4	5	3	4	4	0,05	6	5
सूर्यफूल	92	77	1,99	1,96	2,52	2,84	1,91	1,99
सोयाबीन	..	10	33	49	74	0,85	1,27	2,01
एकूण खरीप तेल पिके	7,91	8,00	10,49	10,86	11,99	14,39	13,20	13,56
जवस	2,21	2,10	2,58	2,15	2,22	2,25	2,28	2,36
करढई	4,49	4,74	6,12	5,74	6,96	5,82	5,93	6,34
तीळ	45	55	79	70	96	72	61	58
सरसू व मोहरी	3	4	3	3	3	4	4	5
सूर्यफूल	31	48	1,24	1,21	157	1,76	1,62	1,99
एकूण रब्बी तेल पिके	7,49	7,91	10,76	9,83	11,74	10,59	10,48	11,32
उन्हाळी भुईमूग	57	69	60	50	1,12	2,55	2,18	2,38
उन्हाळी सूर्यफूल	72	1,00
एकूण तेल पिके	15,97	16,60	21,85	21,19	24,85	27,53	26,58	28,26

8. Area of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—*Concl'd.*

(Area in thousand hectare)

1991-92 1991-92 19	92-93 92-93 20	93-94 93-94 21	94-95 94-95 22	95-96 95-96 23	96-97 96-97 24	97-98 98-97 25	98-99 98-99 26	Name of Crops
6,34	5,42	5,10	4,86	4,23	4,40	4,17	4,08	Groundnut (Kh.)
2,45	2,40	2,23	2,09	1,66	1,54	1,30	1,31	Sesamum (Kh.)
82	93	89	76	77	77	69	69	Nigerseed
5	8	9	7	9	10	9	10	Caster seed
2,09	1,94	2,45	2,13	2,02	2,21	1,56	1,68	Sunflower
2,60	3,58	4,96	5,69	6,35	6,82	8,56	10,55	Soyabean
14,35	14,35	15,72	15,60	15,12	15,84	16,37	18,41	Total Kharif Oil-seeds
1,61	1,43	1,58	1,61	1,43	1,33	1,11	1,04	Linseed
3,27	5,34	5,76	5,13	4,78	5,03	4,61	3,21	Safflower
46	52	49	37	29	22	18	12	Sesamum
3	5	4	4	10	13	11	12	Rape and Mustard
1,52	2,22	2,68	2,76	2,80	2,82	2,38	2,58	Sunflower
6,89	9,56	10,55	9,91	9,40	9,53	8,39	7,07	Total Rabi Oil-seeds
1,05	1,17	1,52	1,29	88	1,36	1,16	1,35	Summer Groundnut
19	36	52	31	15	16	12	15	Summer Sunflower
22,48	25,44	28,31	27,11	25,55	26,89	26,04	26,98	Total Oil-seeds

९. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे उत्पादन १९६०-६१ ते १९९८-९९-चाळू

(आकडे हजार मे. टनात)

पिकाचे नाव 1	सर्वसाधारण (Normal) 2	१९६०-६१ 1960-61 3	१९६१-६२ 1961-62 4	१९६५-६६ 1965-66 5
तांदूळ (एकूण)	24,99	13,69	15,09	8,84
खरीप ज्वारी	31,99	22,02	14,40	11,45
बाजरी	12,46	4,89	4,32	3,70
नाचणी	1,61	1,70	1,69	1,13
मका (खरीप)	3,07	0,19	0,20	0,26
कोद्रा	9	0,22	0,22	0,18
इतर खरीप तृणधान्ये	50	0,59	0,61	0,40
एकूण—खरीप तृणधान्ये	74,71	43,30	36,53	25,96
तूर	5,87	4,68	3,44	2,48
इतर खरीप डाळी	6,75	3,32	3,26	2,56
एकूण—खरीप डाळी	12,62	8,00	6,70	5,04
एकूण—खरीप अन्नधान्ये	87,33	51,30	43,23	31,00

9. Production of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Figures in thousand tonnes)

१९७०-७१ 1970-71 6	१९७५-७६ 1975-76 7	१९८०-८१ 1980-81 8	१९८१-८२ 1981-82 9	१९८२-८३ 1982-83 10	Name of Crop
16,62	22,86	23,15	24,42	19,37	Rice (Total)
8,88	22,45	28,41	32,64	34,10	Kharif Jowar
8,24	5,60	6,97	7,77	4,64	Bajri
1,63	1,88	2,02	2,19	1,95	Ragi
0,26	0,86	59	0,60	0,39	Maize (Kh.)
0,14	0,15	14	0,12	0,13	Kodra
0,36	0,64	52	56	0,48	Other Kharif Cereals
36,13	54,44	61,80	68,30	61,06	Total—Kharif Cereals
2,71	4,08	3,18	3,93	3,83	Tur
2,71	5,28	3,41	4,14	4,32	Other Kharif Pulses
5,42	9,36	6,59	8,07	8,15	Total—Kharif Pulses
41,55	63,80	68,39	76,37	69,21	Total—Kharif Foodgrains

९. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे उत्पादन १९६०-६१ ते १९९८-९९-चाळू

(आकडे हजार मे. टनात)

पिकाचे नाव 1	१९८३-८४ 1983-84 11	८४-८५ 84-85 12	८५-८६ 85-86 13	८६-८७ 86-87 14	८७-८८ 87-88 15	८८-८९ 88-89 16	८९-९० 89-90 17	९०-९१ 90-91 18
तांदूळ (एकूण)	24,56	19,19	21,61	17,63	17,20	26,67	23,54	23,44
खरीप ज्वारी	33,54	31,00	26,47	21,11	38,88	24,67	44,62	38,17
बाजरी	8,56	5,44	4,20	4,67	9,11	8,99	12,07	11,15
नाचणी	2,12	2,25	2,51	1,49	2,10	2,24	2,14	2,08
मका (खरीप)	41	44	81	60	81	1,01	90	96
कोद्रा	13	12	13	11	10	16	16	11
इतर खरीप तुणधान्ये	57	51	42	51	79	74	1,06	91
एकूण-खरीप तुणधान्ये	69,89	58,95	56,15	46,12	68,99	64,48	84,49	76,82
तूर	4,24	3,91	4,54	3,60	5,46	5,93	7,02	4,19
इतर खरीप डाळी	4,31	3,97	4,94	4,10	5,38	6,06	6,24	6,07
एकूण-खरीप डाळी	8,55	7,88	9,48	7,70	10,84	11,99	13,26	10,26
एकूण-खरीप अन्नधान्ये	78,44	66,83	65,63	53,82	79,83	76,47	97,75	87,08

टीप.—सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

9. Production of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Figures in thousand tonnes)

1991-92 19	92-93 20	93-94 21	94-95 22	95-96 23	96-97 24	97-98 25	98-99 26	Name of Crop
21,12	23,97	25,16	24,07	25,63	26,14	23,95	24,68	Rice (Total)
23,19	50,68	36,56	31,20	28,86	39,11	24,22	27,85	Kharif Jowar
8,98	17,91	12,09	11,07	9,65	18,31	11,19	14,93	Bajri
1,85	2,04	1,73	1,71	1,61	1,53	1,47	1,59	Ragi
93	2,55	2,98	2,71	3,07	4,38	2,20	4,00	Maize (Kh.)
8	10	10	8	9	8	9	8	Kodra
75	85	61	51	68	26	48	65	Other Kharif Cereals
56,90	98,10	79,23	71,35	69,59	89,81	63,60	73,78	Total—Kharif Cereals
3,61	5,90	7,37	5,12	6,22	7,09	3,55	8,09	Tur
3,43	9,14	9,15	6,46	5,72	7,51	4,89	8,30	Other Kharif Pulses
7,04	15,04	16,52	11,58	11,94	14,60	8,44	16,39	Total—Kharif Pulses
63,94	113,14	95,75	82,93	81,53	1,04,41	72,04	90,17	Total—Kharif Foodgrains

Note.—Figures for the years 1995-96 to 1998-99 are provisional.

९. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे उत्पादन १९६०-६१ ते १९९८-९९—चालू

(आकडे हजार मे. टनात)

पिकाचे नाव 1	सर्वसाधारण (Normal) 2	१९६०-६१ 1960-61 3	१९६१-६२ 1961-62 4	१९६५-६६ 1965-66 5	Name of Crop
रब्बी ज्वारी ..	19,34	20,22	15,27	11,49	Rabi Jowar
गहू ..	9,88	4,01	4,23	2,80	Wheat
इतर—रब्बी तृणधान्ये ..	65	0,01	0,01	0,03	Other Rabi Cereals
एकूण—रब्बी तृणधान्ये ..	29,87	24,24	19,51	14,32	Total Rabi Cereals
हरभरा ..	4,20	1,34	1,36	0,79	Gram
इतर—रब्बी डाळी ..	68	0,56	0,52	0,81	Other Rabi Pulses
एकूण—रब्बी डाळी ..	4,88	1,90	1,88	1,60	Total Rabi Pulses
एकूण—रब्बी अन्नधान्ये ..	34,75	26,14	21,39	15,92	Total Rabi Foodgrains
एकूण—अन्नधान्ये ..	1,22,08	77,44	64,62	46,92	Total Foodgrains
कापूस (रुई) ..	25,38	16,73	10,02	10,51	Cotton (lint)
ऊस ..	3,99,53	104,04	103,68	100,80	Sugarcane
तंबाखू ..	12	0,12	0,13	0,06	Tobacco

टीप.—(१) कपासीचे उत्पादन हे "हजार गाठीत" असून एक गाठ १७० किलोची आहे.

(२) उसाचे उत्पादन १९६४-६५ पासून कापणी झालेल्या क्षेत्रावर काढलेले आहे.
पूर्वीचे उत्पादन आणेवारीवर आधारीत आहे.

9. Production of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Figures in thousand tonnes)

पिकाचे नाव 1	१९७०-७१ 1970-71 6	१९७५-७६ 1975-76 7	१९८०-८१ 1980-81 8	१९८१-८२ 1981-82 9	Name of Crop
रब्बी ज्वारी	6,70	12,22	15,68	16,53	Rabi Jowar
गहू	4,40	11,99	8,86	8,43	Wheat
इतर रब्बी तृणधान्ये	14	3	12	10	Other Rabi Cereals
एकूण-रब्बी तृणधान्ये	11,24	24,24	24,66	25,06	Total—Rabi Cereals
हरभरा	87	1,81	1,37	1,57	Gram
इतर रब्बी डाळी	48	51	29	36	Other Rabi Pulses
एकूण-रब्बी डाळी	1,35	2,32	1,66	1,93	Total—Rabi Pulses
एकूण-रब्बी अन्नधान्ये	12,59	26,56	26,32	26,99	Total—Rabi Foodgrains
एकूण-तृणधान्ये	47,37	78,68	86,46	93,36	Total—Cereals
एकूण-डाळी	6,77	11,68	8,25	10,00	Total—Pulses
एकूण-अन्नधान्ये	54,14	90,36	94,71	103,36	Total—Foodgrains
कापूस (बई)	4,84	7,80	12,24	14,10	Cotton (lint)
ऊस	144,33	205,44	237,06	287,56	Sugarcane
तंबाखू	5	5	8	6	Tobacco

Notes.— (i) The production of Cotton is in "thousand bales" of 170 Kgs. each.

(ii) The production of Sugarcane is based on harvested area since 1964-65. Earlier production is based on annewari.

१. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे उत्पादन १९६०-६१ ते १९९८-९९-चालू

(आकडे हजार मे. टनात)

पिकाचे नाव 1	१९८२-८३ 1982-83 10	८३-८४ 83-84 11	८४-८५ 84-85 12	८५-८६ 85-86 13	८६-८७ 86-87 14	८७-८८ 87-88 15	८८-८९ 88-89 16	८९-९० 89-90 17	९०-९१ 90-91 18
रब्बी ज्वारी	12,70	15,32	16,54	12,71	9,95	20,40	18,18	21,65	21,12
गहू	7,80	9,10	7,45	6,52	5,66	6,54	10,33	9,11	9,09
इतर रब्बी तूणधान्ये	9	0,10	11	16	19	28	29	16	37
एकूण—रब्बी तूणधान्ये	20,59	24,52	24,10	19,39	15,80	27,22	28,80	30,92	30,58
हरभरा	1,29	1,62	1,45	1,61	1,32	2,36	3,99	3,33	3,55
इतर रब्बी डाळी	0,37	0,45	41	49	51	49	88	85	60
एकूण—रब्बी डाळी	1,66	2,07	1,86	2,10	1,83	2,85	4,87	4,18	4,15
एकूण—रब्बी अन्नधान्ये	22,25	26,59	25,96	21,49	17,63	30,07	33,67	35,10	34,73
एकूण—तूणधान्ये	81,65	94,41	83,05	75,54	61,92	96,21	93,28	1,15,41	1,07,40
एकूण—डाळी	9,81	10,62	9,74	11,58	9,53	13,69	16,86	17,44	14,41
एकूण—अन्नधान्ये	91,46	1,05,03	92,79	87,12	71,45	1,09,90	1,10,14	1,32,85	1,21,81
कापूस (वई)	16,10	7,96	14,32	19,84	9,03	15,01	13,79	22,07	18,75
ज्वस	2,86,19	2,67,82	2,58,87	2,32,68	2,40,22	2,51,48	2,52,56	3,37,43	3,81,54
तंबाखू	0,05	0,06	0,07	0,08	0,10	8	9	10	8

टीप.—(१) कपाशीचे उत्पादन हे 'हजार गाठीत' असून एक गाठ १७० किलोची आहे.

(२) उसाचे उत्पादन १९६४-६५ पासून कापणी झालेल्या क्षेत्रावर काढलेले आहे. पूर्वीचे उत्पादन आणेवारीवर आधारित आहे.

(३) सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

9. Production of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Figures in thousand tonnes)

१९-१२ 91-92 19	१२-१३ 92-93 20	१३-१४ 93-94 21	१४-१५ 94-95 22	१५-१६ 95-96 23	१६-१७ 96-97 24	१७-१८ 97-98 25	१८-१९ 98-99 26	Name of crops
10,62	16,59	23,12	15,75	20,96	23,29	13,58	16,98	Rabi Jowar
6,27	8,00	10,54	11,50	8,98	11,67	6,71	13,09	Wheat
16	29	56	61	54	75	80	1,28	Other Rabi Cereals
17,05	24,88	34,22	27,86	30,48	35,71	21,09	31,35	Total—Rabi Cereals
2,06	3,01	4,78	4,56	3,76	4,98	2,91	5,62	Gram
37	40	69	68	69	79	56	56	Other Rabi Pulses
2,43	3,41	5,47	5,24	4,45	5,77	3,47	6,18	Total—Rabi Pulses
19,48	28,29	39,69	33,10	34,93	41,48	24,56	37,53	Total-Rabi Foodgrains
73,95	1,22,98	1,13,45	99,21	1,00,07	1,25,52	84,69	1,01,513	Total—Cereals
9,47	18,45	21,99	16,82	16,39	20,37	11,91	22,57	Total—Pulses
83,42	1,41,43	1,35,44	1,16,03	1,16,46	1,45,89	96,60	1,27,70	Total—Foodgrains
11,56	18,91	26,26	23,71	27,99	31,43	17,53	26,19	Cotton (lint)
3,64,59	3,11,10	2,88,16	4,43,16	4,66,56	4,18,05	38,174	47,151	Sugarcane
5	12	11	12	14	11	14	8	Tobacco

Notes.— (1) The production of cotton is in 'Thousand bales' of 170 kg. each.

(2) The production of sugarcane is based on harvested area since 1964-65 and earlier production is based on annewari.

(3) Figures for the year 1995-96 to 1998-99 are provisional.

९. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे उत्पादन १९६०-६१ ते १९९८-९९—चालू

(आकडे हजार मे. टनात)

पिकाचे नाव 1	सर्वसाधारण (Normal) 2	१९६०-६१ 1960-61 3	१९६१-६२ 1961-62 4	१९६५-६६ 1965-66 5	Name of crop
भुईमूग	4,74	8,00	7,82	4,73	Groundnut
उन्हाळी भुईमूग	1,85	—	—	—	Summer Groundnut
जवस	35	0,53	0,54	0,33	Linseed
सरसु व मोहरी	3	0,01	0,01	0,01	Rapeseed & Musterd
एरंडी	2	0,01	0,01	0,01	Casterseed
तीळ	55	0,28	0,23	0,27	Sesamum
कारळे	18	—	—	—	Nigerseed
करडई	2,63	—	—	—	Safflower
सूर्यफूल	2,81	—	—	—	Sunflower
सोयाबीन	7,27	—	—	—	Soyabean
एकूण—तेल पिके	20,43	—	—	—	Total Oil-seeds

9. Production of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Figures in thousand tonnes)

पिकांचे नाव 1	१९७०-७१ 1970-71 6	१९७५-७६ 1975-76 7	१९८०-८१ 1980-81 8	१९८१-८२ 1981-82 9	Name of Crop
भुईमूग (खरीप)	586	693	406	395	Groundnut (Kh.)
तीळ (खरीप)	12	22	21	19	Sesamum (Kh.)
कारळे	14	13	15	18	Nigerseed
एरंडी	1	1	1	1	Casterseed
सूर्यफूल	—	—	17	18	Sunflower
सोयाबीन	—	—	—	—	Soyabean
एकूण खरीप तेल पिके	613	729	460	451	Total-Kharif Oilseeds
जवस	31	59	40	47	Linseed
करडई	102	184	174	286	Safflower
तीळ	6	9	4	6	Sesamum
सरसू व मोहरी	1	1	2	1	Rapeseed & Musterd
सूर्यफूल	—	—	3	3	Sunflower
एकूण रब्बी तेल पिके	140	253	223	343	Total-Rabi Oil-seeds
उन्हाळी भुईमूग	—	—	45	68	Summer Groundnut
उन्हाळी सूर्यफूल	—	—	—	—	Summer Sunflower
एकूण तेल पिके	753	982	728	862	Total Oil-seeds

९. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे उत्पादन १९६०-६१ ते १९९८-९९—समाप्त

(आकडे हजार से. टनात)

पिकाचे नाव	१९८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१
1	1982-83 10	83-84 11	84-85 12	85-86 13	86-87 14	87-88 15	88-89 16	89-90 17	90-91 18
भुईमूग (खरीप)	3,82	4,68	4,90	4,12	3,77	5,30	5,97	6,17	5,78
तीळ (खरीप)	22	24	27	35	34	47	67	55	69
कारळे	15	14	13	12	10	23	19	22	22
एरंडी	..	1	1	1	1	1	1	2	2
सूर्यफूल	26	37	44	83	53	1,22	95	1,11	96
सोयाबीन	3	10	18	23	56	1,00	1,90
एकूण खरीप तेल पिके	4,45	5,44	5,78	5,53	4,93	7,46	8,35	9,07	9,57
जवस	43	55	43	55	39	56	51	52	49
करडई	2,26	2,85	2,71	2,48	1,95	3,24	3,26	3,50	2,58
तीळ	10	9	11	16	14	19	10	7	7
सरसू व मोहरी	1	1	1	1	1	1	2
सूर्यफूल	12	13	28	52	32	75	59	99	1,31
एकूण रब्बी तेल पिके	2,92	3,63	3,54	3,71	2,80	4,75	4,47	5,09	4,47
उन्हाळी भुईमूग	58	80	89	79	69	1,60	4,06	3,64	4,01
उन्हाळी सूर्यफूल	54	77
एकूण तेल पिके	7,95	9,87	10,21	10,03	8,42	13,81	16,88	18,34	18,82

9. Production of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—*Concl'd.*

(Figures in thousand tonnes)

९१-९२ 91-92 19	९२-९३ 92-93 20	९३-९४ 93-94 21	९४-९५ 94-95 22	९५-९६ 95-96 23	९६-९७ 96-97 24	९७-९८ 97-98 25	९८-९९ 98-99 26	Name of Crop
4,10	6,01	5,12	4,18	4,63	5,58	420	475	Groundnut (Kh.)
52	94	69	46	43	48	36	41	Sesamum (Kh.)
11	21	23	17	15	18	16	19	Nigerseed
2	2	2	2	3	3	2	3	Casterseed
56	91	1,21	1,01	1,26	1,22	59	56	Sunflower
1,82	3,53	6,61	5,35	7,19	8,78	845	1472	Soyabean
7,13	11,62	13,88	11,19	13,69	16,27	1378	2066	Total—Kharif Oil-seeds
24	31	41	42	38	41	15	28	Linseed
1,24	2,50	3,90	2,74	2,70	3,21	58	176	Safflower
7	9	10	9	6	4	2	2	Sesamum
2	2	1	1	4	5	2	2	Kape and Mustard
79	1,21	1,92	1,64	1,71	1,88	74	129	Sunflower
2,36	4,13	6,34	4,90	4,89	5,59	151	337	Total—Rabi Oil-seeds
1,30	1,57	2,49	2,17	1,13	1,98	146	193	Summer Groundnut
11	24	37	20	10	12	7	12	Summer Sunflower
10,90	17,56	23,08	18,46	19,81	23,96	1682	2608	Total—Oil-seeds

१०.- महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे सरासरी उत्पन्न १९६०-६१ ते १९९८-९९-चालू

(आकडे किलो/हेक्टरमध्ये)

पिकाचे नाव 1	१९६०-६१ 1960-61 2	६१-६२ 61-62 3	६५-६६ 65-66 4
तांदूळ (एकूण)	1,054	1,145	669
खरीप ज्वारी	864	594	440
बाजरी	299	256	202
नाचणी	741	755	490
मका	697	717	624
कोदा	497	507	469
तुर	883	613	440
रब्बी ज्वारी	541	409	333
भहू	442	466	336
हरभरा	334	338	252
एकूण—खरीप असघान्ये	664	560	384
एकूण—रब्बी असघान्ये	500	409	334
एकूण—असघान्ये	598	498	365

10. Average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—*Contd.*

(Figures in kg./ha.)

1970-71 5	75-76 6	80-81 7	81-82 8	Name of crop
1,229	1615	1587	1,644	Rice (Total)
350	817	956	1075	Kharif Jowar
404	310	454	447	Bajri
855	895	945	1023	Ragi
559	1441	1072	1236	Maize
521	532	533	423	Kodra
432	604	495	599	Tur
212	367	448	464	Rabi Jowar
542	1026	834	842	Wheat
281	404	335	373	Gram
496	732	798	873	Total—Kharif Foodgrains
279	517	512	521	Total—Rabi Foodgrains
420	653	692	738	Total—Foodgrains

१०. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे सरासरी उत्पन्न १९६०-६१ ते १९९८-९९—चालू

(आकडे किलो/हेक्टरमध्ये)

पिकाचे नाव 1	१९८२-८३ 1982-83 9	८३-८४ 83-84 10	८४-८५ 84-85 11	८५-८६ 85-86 12	८६-८७ 86-87 13	८७-८८ 87-88 14	८८-८९ 88-89 15	८९-९० 89-90 16	९०-९१ 90-91 17
तांदूळ (एकूण)	1321	1646	1283	1406	1147	1252	1715	1527	1467
खरीप ज्वारी	1139	1079	1013	916	735	1306	902	1587	1379
बाजरी	312	514	327	245	268	502	457	629	575
नाचणी	957	1059	1131	1180	673	975	1108	1048	1025
मका (एकूण)	742	720	791	1281	936	1009	1275	1137	1203
कोद्रा	539	580	513	567	413	398	607	620	689
तूर	598	656	590	599	474	699	665	742	417
रब्बी ज्वारी	368	441	468	340	287	560	528	602	598
गहू	796	970	844	734	761	867	1181	1072	1049
हरभरा	349	427	384	320	273	420	604	532	532
एकूण—खरीप अन्नधान्ये	827	904	767	752	612	892	833	1060	952
एकूण—रब्बी अन्नधान्ये	447	533	520	404	359	582	650	667	662
एकूण—अन्नधान्ये	685	769	677	620	521	778	767	917	846

टीप.—सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

10. Average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Figures in kg./ha.)

९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	Name of crop
18	19	20	21	22	23	24	25	
1341	1527	1595	1548	1689	1769	1621	1664	Rice (Total)
864	1776	1430	1373	1420	1819	1203	1425	Kharif Jowar
473	927	677	623	580	941	670	848	Bajri
935	1066	1052	1044	1050	1013	937	1013	Ragi
1038	1646	1697	1521	1455	1516	1234	1872	Maize (Total)
731	723	684	692	687	698	696	705	Kodra
360	576	724	492	595	682	353	804	Tur
381	541	644	492	595	658	389	602	Rabi Jowar
972	1170	1392	1435	1279	1460	897	1289	Wheat
476	508	724	608	524	665	407	621	Gram
708	1198	1066	951	1001	1227	897	1107	Total-Kharif Foodgrains
482	624	763	667	681	785	477	755	Total-Rabi Foodgrains
638	1012	955	848	877	1058	733	974	Total-Foodgrains

Note.—Figures for the years 1995-96 to 1998-99 are based on final forecasts.

१०. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे सरासरी उत्पन्न १९६०-६१ ते १९९८-९९—बालू
(आकडे किलो/हेक्टरमध्ये)

पिकाचे नाव 1	१९६०-६१ 1960-61 2	६१-६२ 61-62 3	६५-६६ 6-66 4
कपाशी (रई)	114	63	66
ऊस	66924	67149	75996
भुईमूग	739	700	423
ढीळ	219	193	214
जवस	227	129	100
करडई	-	-	-
कारळे	-	-	-
उन्हाळी भुईमूग	-	-	-
सोयानीन	-	-	-
सूर्यफूल (इकूण)	-	-	-

10. Average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—Contd.

(Figures in kg./ha.)

	1970-71 5	75-76 6	80-81 7	81-82 8	Name of Crop
	30	58	82	92	Cotton (lint)
	86531	89988	91742	96399	Sugarcane
	649	811	610	626	Groundnut
	155	207	170	186	Sesamum
	158	197	137	189	Linseed
	252	388	363	580	Safflower
	169	128	185	226	Nigerseed
			1529	1583	Summer Groundnut
					Soyabean
			669	418	Sunflower (Total)

10. Average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1998-99—*Concl'd.*

(Figures in kg./ha.)

९१-९२ 91-92 18	९२-९३ 92-93 19	९३-९४ 93-94 20	९४-९५ 94-95 21	९५-९६ 95-96 22	९६-९७ 96-97 23	९७-९८ 97-98 24	९८-९९ 98-99 25	Name of crop
71	125	180	145	155	173	95	139	Cotton (lint)
80130	76720	81000	85680	80442	80986	82934	88981	Sugarcane
647	1109	1004	860	1096	1267	1008	1164	Groundnut (kh)
204	353	291	223	249	294	253	305	Sesamum
150	216	256	260	265	304	132	264	Linseed
379	468	677	535	563	638	126	549	Safflower
136	223	256	219	198	235	244	273	Nigerseed
1237	1349	1639	1679	1281	1461	1261	1430	Summer Groundnut
702	986	1335	941	1131	1287	988	1395	Soyabean
383	521	619	549	619	622	346	447	Sunflower (Total)

Note.—Figures for the years 1995-96 to 1998-99 are based on final forecasts

११ (अ). महाराष्ट्र राज्यातील खरीप, रब्बी व उन्हाळी हंगामातील पेरणी झालेल्या मुख्य पिकाखालील क्षेत्राची
जिल्हानिहाय माहिती १९९८-९९

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)

जिल्हा	खरीप पिके Kharif Crops				
	खरीप अन्नधान्ये Kh. Foodgrains	खरीप तेलबिया Kh. Oil-seeds	कापूस Cotton	ऊस (एकूण) Sugarcane (Total)	खरीप पिकाखालील एकूण क्षेत्र Total area under principal Kh. crops
1	2	3	4	5	6
१ न्हंयमुंबई
२ ठाणे	1805	37	1842
३ रायगड	1487	9	1496
४ रत्नागिरी	1119	18	1137
५ सिधुदुर्ग	826	16	842
एकूण कोकण विभाग	5237	80	5317
६ नासिक	5912	712	42	287	6953
७ धुळे	4316	681	946	120	6063
८ जळगाव	3632	372	3719	133	7856
एकूण नासिक विभाग	13860	1765	4707	540	20872
९ महमदनगर	3752	266	121	753	4892
१० पुणे	2660	515	3	626	3804
११ सोलापूर	1114	318	49	735	2216
एकूण पुणे विभाग	7526	1099	173	2114	10912

**11 (A). Districtwise Area sown under principal Kharif, Rabi and Summer crops
in Maharashtra State 1998-99**

(Area in '00' hectare)

रब्बी पिके Rabi Crops		रब्बी पिका- खालील एकूण क्षेत्र Total area under principal Rabi crops	उन्हाळी पिके Summer Crops				उन्हाळी पिकाखालील एकूण क्षेत्र Total area under principal Sm. crops	पिकाखालील एकूण लाग- वडीचे क्षेत्र Total area sown under principal crops	District
रब्बी मन्नधान्ये Rabi Food- grains	रब्बी तेलबिया Rabi Oil- seeds		भात Rice	मका Maize	भुईमूग Gr.nut	सूर्यफूल Sunflower			
7	8	9	10	11	12	13	14	15	
..	Gr. Bombay
90	11	101	26	..	1	..	27	1970	Thane
95	2	97	81	..	2	..	83	1676	Raigad
44	1	45	4	..	5	..	9	1191	Ratnagiri
40	1	41	45	..	35	..	80	963	Sindhudurg
269	15	284	156	..	43	..	199	5800	Total Konkan Division
1837	27	1864	..	2	36	1	39	8856	Nasik
986	19	1005	..	1	202	2	205	7273	Dhule
1641	17	1658	..	5	126	6	137	9651	Jalgaon
4464	63	4572	..	8	364	9	381	25780	Total Nasik Division
6486	410	6896	..	15	150	3	168	11956	Ahmednagar
5191	225	5416	..	17	72	4	93	9313	Pune
6261	442	6703	..	23	176	24	223	9142	Solapur
17938	1077	19015	..	55	398	31	484	30411	Total Pune Division

११ (अ.) महाराष्ट्र राज्यातील खरीप, रब्बी व उन्हाळी हंगामातील पेरणी झालेल्या मुख्य पिकाखालील क्षेत्राची

जिल्हानिहाय माहिती १९९८-९९—चालू

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)

जिल्हा	खरीप पिके Kharif Crops				
	खरीप अन्नधान्ये Kh. Foodgrains	खरीप तेलबिया Kh. Oil-seeds	कापूस Cotton	ऊस (एकूण) Sugarcane (Total)	खरीप पिकाखालील एकूण क्षेत्र Total area under principal Kh. crops
1	2	3	4	5	6
१२ सातारा	2663	708	47	520	3938
१३ सांगली	3146	988	31	573	4738
१४ कोल्हापूर	1691	1256	1	970	3918
एकूण कोल्हापूर विभाग	7500	2952	79	2063	12594
१५ औरंगाबाद	3004	302	1526	176	5008
१६ जालना	2766	201	1626	81	4674
१७ बीड	3445	442	1103	222	5212
एकूण औरंगाबाद विभाग	9215	945	4255	479	14894
१८ लातूर	3822	726	316	237	5101
१९ उस्मानाबाद	2628	687	40	187	3542
२० नांदेड	3648	287	2781	128	6844
२१ परभणी	3977	257	3300	174	7708
एकूण लातूर विभाग	14075	1957	6437	726	23195

**11 (A), Districtwise area sown under Principal Kharif, Rabi and Summer crops
in Maharashtra State 1998-99—Contd.**

(Area in '00' hectare)

रब्बी पिके Rabi Crops		रब्बी पिका- खालील एकूण क्षेत्र Total area under principal Rabi crops	उन्हाळी पिके Summer Crops				उन्हाळी पिकाखालील एकूण क्षेत्र Total area under principal Sm. crops	पिकाखालील एकूण लाग- वडीचे क्षेत्र Total area sown under principal crops	District
रब्बी अन्नधान्ये Rabi Food- grains	रब्बी तेलविया Rabi Oil- seeds		भात Rice	मका Maize	भुईमूग Gr. nut	सूर्यफूल Sunflower			
7	8	9	10	11	12	13	14	15	
2063	75	2138	..	6	41	1	48	6124	Satara
2081	134	2215	..	16	10	2	28	6981	Sangli
405	1	406	3	1	21	1	26	4350	Kolhapur
4549	210	4759	3	23	72	4	102	17455	Total Kolhapur Division
2731	383	3114	..	3	9	3	15	8137	Aurangabad
1801	499	2300	..	5	16	6	27	7001	Jalna
3088	602	3690	..	5	31	17	53	8955	Beed
7620	1484	9104	..	13	56	26	95	24093	Total A'bad Division
823	781	1604	..	3	14	10	27	6732	Latur
2814	887	3701	..	1	36	10	47	7290	Osmanabad
895	249	1144	..	1	104	17	122	8110	Nanded
2964	728	3692	..	3	119	8	130	11530	Parbhani
7496	2645	10141	..	8	273	45	326	33662	Total Latur

११ (अ). महाराष्ट्र राज्यातील खरीप, रब्बी व उन्हाळी हंगामातील पेरणी झालेल्या मुख्य पिकाखालील क्षेत्राची
जिल्हानिहाय माहिती १९९८-९९—समाप्त

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)

जिल्हा	खरीप पिके Kharif Crops				
	खरीप अन्नधान्ये Kh. Foodgrains	खरीप तेलबिया Kh. Oil-seeds	कापूस Cotton	ऊस (एकूण) Sugarcane (Total)	खरीप पिकाखालील एकूण क्षेत्र Total area under principal Kh. crops,
1	2	3	4	5	6
२२ बुलढाणा ..	3554	615	2658	8	6835
२३ अकोला ..	4546	906	3603	18	9073
२४ अमरावती ..	2838	1894	3209	28	7969
२५ यवतमाळ ..	3570	834	4456	70	8930
एकूण अमरावती विभाग ..	14508	4249	13926	124	32807
२६ वर्धा ..	1061	1377	1322	28	3788
२७ नागपूर ..	1433	2670	565	6	4674
२८ भंडारा ..	3273	142	..	13	3428
२९ चंद्रपूर ..	1891	1146	527	..	3564
३० गडचिरोली ..	1468	20	1488
एकूण नागपूर विभाग ..	9126	5355	2414	47	16942
एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	81047	18402	31991	6093	137533

11 (A). Districtwise Area sown under principal Kharif, Rabi and Summer Crops
in Maharashtra State 1998-99—Concluded

(Area in '00' hectares)

रब्बी पिके Rabi crops		रब्बी पिका- खालील एकूण क्षेत्र Total area under principal Rabi crops	उन्हाळी पिके summer crops				उन्हाळी पिकाखालील एकूण क्षेत्र Total area under principal Sm. crops	पिकाखालील एकूण लाग- वडीचे क्षेत्र Total area sown under principal crops	District
रब्बी अन्नधान्ये Rabi Food- grains	रब्बी तेलबिया Rabi Oil seeds		भात Rice	मका Maize	भुईमूग Gr. nut	सूर्यफूल Sunflower			
7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1046	200	1246	..	1	27	15	43	8124	Buldhana
836	366	1202	23	12	35	10310	Akola
723	150	873	..	1	6	1	8	8850	Amravati
405	35	440	55	4	59	9429	Yavatmal
3010	751	3761	..	2	111	32	145	36713	Total Amravati Division
414	46	460	12	..	12	4260	Wardha
1232	179	1411	2	..	14	5	21	6106	Nagpur
614	187	801	135	..	2	..	137	4366	Bhandara
1597	338	1935	30	..	2	..	32	5531	Chandrapur
375	79	454	48	..	1	..	49	1991	Gadchiroli
4232	829	5061	215	..	31	5	251	22254	Total Nagpur Division
49578	7074	56652	374	109	1348	152	1983	196168	Total Maharashtra State

११ (ब). महाराष्ट्र राज्यातील सन १९९४-९५ चे जिल्हानिहाय खरीप, रब्बी व उन्हाळी पिकाखालील क्षेत्र
 11 (B). Districtwise gross cropped area and its break-up into Kharif, Rabi and Summer 1994-95
 (क्षेत्र '००' हे.) (Area in '00' ha.)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	एकूण पिका- खालील क्षेत्र Total cropped area	खरीप पिका- खालील क्षेत्र Kharif cropped area	टक्के- वारी %	रब्बी पिका- खालील क्षेत्र Rabi cropped area	टक्के- वारी %	उन्हाळी पिका- खालील क्षेत्र Summer cropped area	टक्के- वारी %	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
१	बृहन्मंबई	0	0	0	0	0	0	0	Gr. Bombay
२	ठाणे	3904	3735	96	97	2	52	2	Thane
३	रायगड	2021	1839	91	95	5	87	4	Raigad
४	रत्नागिरी	2301	2250	98	41	2	10	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	1587	1460	92	39	2	88	6	Sindhudurg
६	नासिक	9782	7960	81	1775	18	47	1	Nasik
७	धुळे	7709	6485	84	1028	13	196	3	Dhule
८	जळगाव	10715	8864	83	1681	16	170	1	Jalgaon
९	अहमदनगर	13062	5755	44	7150	55	157	1	A'nagar
१०	पुणे	10973	6135	56	4684	43	154	1	Pune
११	सातारा	6714	4656	69	2023	30	35	1	Satara
१२	सांगली	6907	4789	69	2099	30	19	1	Sangli
१३	सोलापूर	11115	2894	26	7992	72	229	2	Solapur
१४	कोल्हापूर	5362	4996	93	336	6	30	1	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	9387	5647	60	3711	40	29	..	A'bad
१६	जालना	7610	5123	67	2460	32	27	1	Jalna

११ (ब). महाराष्ट्र राज्यातील सन १९९४-९५ चे जिल्हानिहाय खरीप, रब्बी व उन्हाळी पिकाखालील क्षेत्र
 11 (B). Districtwise gross cropped area and its break-up into Kharif, Rabi and Summer 1994-96
 (क्षेत्र '००' हे.) (Area in '00' ha.)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	एकूण पिका- खालील क्षेत्र Total cropped area	खरीप पिका- खालील क्षेत्र Kharif cropped area	टक्के- वारी %	रब्बी पिका- खालील क्षेत्र Rabi cropped area	टक्के- वारी %	उन्हाळी पिका- खालील क्षेत्र Summer cropped area	टक्के- वारी %	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
१७	परभणी	12048	8218	68	3613	30	217	2	Parbhani
१८	बीड	9502	5854	62	3560	37	88	1	Beed
१९	नांदेड	8077	7079	88	935	12	63	..	Nanded
२०	उस्मानाबाद	7440	4022	54	3383	45	35	1	Osmanabad
२१	लातूर	7187	6046	84	1117	16	24	..	Latur
२२	बुलढाणा	8900	7572	85	1304	15	24	..	Buldhana
२३	अकोला	10086	9011	89	1054	10	21	1	Akola
२४	अमरावती	8733	7903	90	812	9	18	1	Amravati
२५	यवतमाळ	9183	8753	95	396	4	34	1	Yavatmal
२६	वर्धा	4180	3623	87	545	13	12	..	Wardha
२७	नागपूर	6188	4675	76	1497	24	16	..	Nagpur
२८	भंडारा	5033	3510	70	1344	27	179	3	Bhandara
२९	चंद्रपूर	5769	3343	58	2399	42	27	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	2101	1466	70	600	29	35	1	Gadchiroli
एकूण महाराष्ट्र राज्य ..		213576	153683	72	57770	26	2123	2	Total-Mah. State

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	तांदूळ Rice (Total)					गहू Wheat				
		९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१	बुध्मबुर्दे
२	ठाणे	1898	2170	2599	2352	1920	1766	618
३	रायगड	2200	2254	2333	2533	2568
४	रत्नागिरी	2213	2447	2568	2314	2794
५	सिंधुदुर्ग	2350	2287	2472	2567	2725
एकूण कोकण विभाग		2120	2269	2488	2438	2427	1766	618
६	नाशिक	1236	956	1440	1336	1254	1650	1336	1449	1292	1337
७	घट्टे	840	575	947	838	602	1456	1122	1508	1317	1370
८	जळगाव	1046	938	1177	941	1056	2161	1457	1869	1324	1648
एकूण नाशिक विभाग		1067	796	1240	1151	1016	1765	1338	1583	1304	1434
९	अहमदनगर	882	1603	1333	1220	1321	1569	1499	1707	1093	1240
१०	पुणे	1181	1518	1364	1111	1212	1473	1354	1541	1246	1412
११	सोलापूर	833	1050	1348	1095	1138	1229	1403	1357	800	1200
एकूण पुणे विभाग		1130	1511	1361	1120	1218	1462	1429	1573	1065	1273

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99

(Average yield in kg. per hectare)

खरीप ज्वारी Kharif Jowar					रब्बी ज्वारी Rabi Jowar					Districts
१४-९५	१५-९६	१६-९७	१७-९८	१८-९९	१४-९५	१५-९६	१६-९७	१७-९८	१८-९९	
94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
..	Greater Bombay
1736	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
1736	Total Konkan Division
1207	949	1505	1228	1489	565	552	673	640	881	Nasik
1341	1037	1493	1254	1633	760	800	878	854	1039	Dhule
1953	1717	2213	2029	2031	1208	1006	1203	1063	1224	Jalgaon
1736	1518	1976	1748	1879	924	838	980	882	1082	Total Nasik Division
1320	2000	1448	1222	1575	334	469	537	363	503	Ahmednagar
953	956	1279	1238	1405	372	419	538	460	536	Pune
848	1391	895	1000	697	327	651	632	216	467	Solapur
1099	1330	1184	1188	1250	339	524	574	332	499	Total Pune Division

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९-चालू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे 2	तांदूळ Rice (Total)					गहू Wheat				
		९४-९५ 94-95 3	९५-९६ 95-96 4	९६-९७ 96-97 5	९७-९८ 97-98 6	९८-९९ 98-99 7	९४-९५ 94-95 8	९५-९६ 95-96 9	९६-९७ 96-97 10	९७-९८ 97-98 11	९८-९९ 98-99 12
१२	सातारा ..	1682	1553	2317	1565	2415	1637	1573	1822	1464	1763
१३	सांगली ..	1191	2397	2291	2064	3160	1634	1417	1481	1276	1486
१४	कोल्हापूर ..	2318	2234	2708	2320	2726	2072	1938	2132	1603	1836
एकूण कोल्हापूर विभाग		2061	2087	2571	2105	2690	1701	1581	1733	1411	1659
१५	औरंगाबाद ..	744	417	813	1182	500	1310	1049	1287	906	1406
१६	जालना ..	689	421	700	563	364	1111	1220	1364	685	1421
१७	बीड ..	774	426	761	529	400	1035	1410	1194	721	1140
एकूण औरंगाबाद विभाग		748	423	756	607	414	1156	1096	1269	783	1321
१८	लातूर ..	631	595	809	266	483	924	1163	1208	437	1095
१९	उस्मानाबाद ..	638	405	700	281	243	814	869	1000	358	1069
२०	नांदेड ..	859	576	759	588	625	1231	1038	1286	617	1217
२१	परभणी ..	862	612	668	462	450	1482	1452	1818	813	1383
एकूण लातूर विभाग		764	570	737	421	474	1183	1190	1390	591	1233

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

खरीप ज्वारी Kharif Jowar					रब्बी ज्वारी Rabi Jowar					Districts
१४-९५ 1994-95 13	१५-९६ 95-96 14	१६-९७ 96-97 15	१७-९८ 97-98 16	१८-९९ 98-99 17	१४-९५ 94-95 18	१५-९६ 95-96 19	१६-९७ 96-97 20	१७-९८ 97-98 21	१८-९९ 98-99 22	
1102	1843	1750	1436	1843	699	714	847	603	1018	Satara
1421	1470	1841	1559	1779	313	620	646	588	560	Sangli
1818	2591	2251	1444	2091	1010	1068	1374	1913	1142	Kolhapur
1361	1696	1846	1272	1823	516	684	770	605	803	Total Kolhapur Division
1366	979	1752	1231	1424	577	541	657	528	665	Aurangabad
1176	1148	1847	1033	1265	721	676	761	478	728	Jalana
842	1460	1329	767	789	581	769	716	425	563	Beed
1068	1318	1559	931	1043	612	663	706	473	635	Total Aurangabad Division
1233	1856	1815	1053	1440	554	697	761	219	651	Latur
791	1093	1431	626	957	618	659	893	160	792	Osmanabad
1562	947	1741	1100	1162	975	879	975	568	774	Nanded
1389	1439	1620	1399	1115	802	768	789	336	488	Parbhani
1332	1344	1683	1105	1193	711	719	850	264	665	Total Latur Division

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरो उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९-चाळू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	तांदूळ Rice (Total)					गहू Wheat				
		१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
२२	बुलढाणा	.. 877	545	800	429	800	2104	1509	1901	845	1704
२३	अकोला	.. 896	551	606	552	690	1453	1446	1654	1043	1225
२४	अमरावती	.. 961	616	798	611	701	1452	1390	1574	785	1286
२५	यवतमाळ	.. 955	560	807	567	741	1541	1139	1476	468	1209
	एकूण अमरावती विभाग	.. 935	584	770	581	714	1680	1375	1656	795	1401
२६	वर्धा	.. 906	1143	1000	500	1000	1421	1203	1478	314	1084
२७	नागपूर	.. 1351	1329	1365	816	1380	1400	1210	1190	365	1100
२८	भंडारा	.. 1193	1462	1354	1254	1191	1053	778	950	339	697
२९	चंद्रपूर	.. 1567	1742	1477	1392	1216	1020	732	743	363	636
३०	गडचिरोली	.. 1179	1426	1125	1097	1126	843	556	750	714	923
	एकूण नागपूर विभाग	.. 1283	1511	1333	1228	1190	1251	1005	1076	357	922
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	.. 1548	1689	1769	1621	1664	1435	1279	1460	897	1289

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

खरीप ज्वारी Kharif Jowar					रब्बी ज्वारी Rabi Jowar					Districts
९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	
94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1975	1473	2508	1207	1782	711	604	397	272	359	Buldhana
1471	1770	2160	1499	1472	272	359	Akola
1536	1723	1857	1458	1506	272	359	Amravati
988	1012	1652	723	1422	..	604	397	272	359	Yavatmal
1469	1494	2066	1221	1536	711	604	397	272	359	Total Amravati Division
894	969	1473	758	1076	449	474	397	272	359	Wardha
870	1356	1329	876	1025	416	585	455	166	533	Nagpur
867	1000	1333	790	..	568	293	433	217	379	Bhandara
802	664	1367	616	898	443	429	406	294	324	Chandrapur
..	..	1500	790	1031	471	274	315	324	279	Gadchiroli
868	1077	1398	784	1026	449	429	401	272	360	Total Nagpur Division
1373	1420	1819	1203	1425	492	595	658	389	602	Total Maharashtra State

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९-चालू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं Sr.No.	जिल्हे	बाजरी Bajri					इतर तृणधान्ये Other Cereals					
		९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१	बृहन्मुंबई	
२	ठाणे	653	760	728	638	728	
३	रायगड	727	748	727	652	759	
४	रत्नागिरी	1267	1090	997	893	922	
५	सिध्दुर्ग	1164	1043	1173	919	957	
	एकूण कोकण विभाग	922	907	853	748	818	
६	नाशिक	..	799	503	1132	627	1041	892	879	1103	1069	1028
७	घुळे	..	731	579	975	929	1062	1171	1016	1590	1237	1255
८	जळगाव	..	1074	670	1264	1159	1122	1675	1460	1414	1957	1784
	एकूण नाशिक विभाग	872	550	1105	780	1056	1053	962	1306	1203	1159
९	अहमदनगर	..	366	522	790	558	807	1018	953	1191	1041	1391
१०	पुणे	..	554	499	874	825	739	953	914	1021	922	1101
११	शोलापूर	..	303	424	474	511	505	1346	1148	1338	1399	1559
	एकूण पुणे विभाग	430	508	803	639	763	1095	1002	1167	1093	1363

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

एकूण तुणधान्ये Total Cereals					तूर Tur					Districts
९४-९५ 94-95 13	९५-९६ 95-96 14	९६-९७ 96-97 15	९७-९८ 97-98 16	९८-९९ 98-99 17	९४-९५ 94-95 18	९५-९६ 95-96 19	९६-९७ 96-97 20	९७-९८ 97-98 21	९८-९९ 98-99 22	
..	Greater Bombay
1684	1915	2279	2039	1711	657	557	633	484	465	Thane
2025	2043	2160	2250	2361	657	557	633	484	465	Raigad
1852	1999	2132	1891	2269	657	557	633	484	465	Ratnagiri
2266	2190	2393	2448	2627	Sindhudurg
1931	2016	2232	2135	2169	657	557	633	484	465	Total Konkan Division
941	692	1170	826	1095	656	557	633	484	465	Nasik
1053	755	1162	1036	1174	548	438	561	631	372	Dhule
1648	1318	1748	1594	1639	761	703	720	304	568	Jalgaon
1181	895	1326	1084	1253	657	557	633	485	465	Total Nasik Division
473	574	733	496	734	523	420	590	360	516	Ahmednagar
616	577	744	650	754	583	501	527	737	278	Pune
397	693	689	294	624	207	250	469	109	307	Solapur
487	612	724	480	709	354	325	520	250	383	Total Pune Division

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९-चाळू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

क्र. नं. Sr. No.	जिल्हे	बाजरी Bajri					इतर तृणधान्ये Other Cereals				
		९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१२	सातारा	557	467	693	451	776	983	1482	1215	975	1564
१३	सांगली	448	291	466	522	531	1330	1602	1504	1248	1743
१४	कोल्हापूर	464	336	508	396	553	1741	1420	1413	868	1378
	एकूण कोल्हापूर विभाग	508	382	585	489	646	1451	1475	1366	969	1511
१५	औरंगाबाद	599	610	1094	791	890	1658	1567	1602	1023	1589
१६	जालना	614	676	1273	780	797	1482	1532	1599	991	2149
१७	बीड	484	888	918	515	660	807	1153	1084	899	1772
	एकूण औरंगाबाद विभाग	557	745	1054	660	766	1524	1532	1570	998	1784
१८	लातूर	549	701	711	353	475	1100	720	933	708	1614
१९	उस्मानाबाद	448	618	762	310	489	1191	723	754	616	490
२०	नांदेड	539	701	761	427	524	1294	1261	783	714	750
२१	परभणी	709	615	681	455	585	1171	773	815	905	1500
	एकूण लातूर विभाग	549	641	729	359	508	1177	783	829	685	995

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.
(Average yield in kg. per hectare)

एकूण तृणधान्ये Total Cereals					तूर Tur					Districts
१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	
1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
906	1031	1189	902	1351	534	453	520	250	383	Satara
797	939	1089	855	1114	534	453	520	250	383	Sangli
2065	2019	2328	1815	2240	534	453	520	250	383	Kolhapur
1078	1177	1339	1047	1408	534	453	520	250	383	Total Kop. Divn.
781	771	1053	724	1002	316	235	399	100	599	Aurangabad
873	844	1164	680	1039	319	279	491	148	563	Jalna
626	948	911	522	680	254	429	485	164	616	Beed
744	858	1024	628	878	294	321	459	139	592	Total A'bad Divn.
1035	1489	1503	816	1227	297	650	650	43	1079	Latur
683	764	1017	314	823	213	320	601	43	599	Osmanabad
1401	909	1519	956	1082	532	257	716	132	1038	Nanded
1123	1103	1259	847	907	344	464	529	50	767	Parbhani
1055	1044	1296	717	983	327	429	613	60	847	Total Latur Divn.

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टर उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९—चालू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr.No.	जिल्हे	बाजरी Bajri					इतर तृणधान्ये Other Cereals				
		१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९
		1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
२२	बुलढाणा ..	559	744	761	424	525	1905	952	1257	845	1604
२३	अकोला ..	556	746	761	429	525	750	778	857	813	1000
२४	अमरावती ..	529	750	761	412	525	698	595	926	800	1136
२५	यवतमाळ ..	556	748	761	427	525	714	667	714	1200	1000
एकूण अमरावती विभाग		556	746	761	425	525	1561	904	1190	845	1533
२६	वर्धा ..	564	746	761	427	525	1333	..	1000	950	1167
२७	नागपूर ..	564	..	761	427	525	750	1000	1000	750	600
२८	मंडारा	682	643	700	583	909
२९	चंद्रपूर	1111	818	941	813	800
३०	गडचिरोली	702	1240	1000	780	1844
एकूण नागपूर विभाग ..		564	746	761	427	525	765	981	947	767	1359
एकूण महाराष्ट्र राज्य ..		623	580	941	670	848	1192	1133	1266	986	1332

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

एकूण तूणधान्ये Total Cereals					तूर Tur					Districts
१९९४-९५ 94-95 13	९५-९६ 95-96 14	९६-९७ 96-97 15	९७-९८ 97-98 16	९८-९९ 98-99 17	९४-९५ 94-95 18	९५-९६ 95-96 19	९६-९७ 96-97 20	९७-९८ 97-98 21	९८-९९ 98-99 22	
1870	1316	2198	1028	1577	720	790	766	471	962	Buldhana
1434	1684	2057	1395	1393	527	868	866	793	1142	Akola
1457	1573	1728	1307	1407	710	966	908	735	993	Amravati
1013	998	1560	681	1337	758	835	861	693	1027	Yavatmal
1441	1394	1912	1101	1435	688	866	856	686	1033	Total Amravati Dn.
991	1011	1438	650	1059	572	673	842	316	978	Wardha
1111	1212	1185	595	1051	463	621	577	183	685	Nagpur
1170	1401	1314	1190	1155	487	598	733	265	747	Bhandara
1082	1114	1075	879	871	348	398	835	320	484	Chandrapur
1074	1268	1028	999	1060	487	598	733	265	747	Gadchiroli
1107	1237	1190	937	1042	487	598	734	265	753	Total Nagpur Dn.
984	1004	1199	855	1095	492	595	682	353	804	Total Mah. State

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९—चालू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	हरभरा Gram					इतर डाळी Other Pulses*				
		९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	719	458	630	583	606	637	524	664	480	547
३	रायगड	719	458	630	583	606	500	478	620	409	442
४	रत्नागिरी	719	606	455	481	588	377	424
५	सिधुदुर्ग	468	514	571	422	413
एकूण कोकण विभाग ..		719	458	630	583	606	533	504	622	429	471
६	नाशिक	648	514	645	473	659	478	401	470	459	503
७	धुळे	693	532	703	689	752	692	523	707	769	627
८	जळगाव	809	612	790	642	699	624	406	662	582	647
एकूण नाशिक विभाग ..		720	556	717	584	694	620	451	637	621	607
९	अहमदनगर	555	595	629	456	687	505	417	525	250	496
१०	पुणे	631	480	698	601	625	455	365	487	391	422
११	सोलापूर	489	328	667	352	567	414	398	474	338	428
एकूण पुणे विभाग ..		566	533	664	486	630	463	394	499	323	451

* टीप :—इतर डाळीमध्ये मूग व उडीद या पिकांचा समावेश आहे.

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

उडीद Udid					मूग Mung					Districts
१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	
1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
..	Greater Bombay
785	641	790	596	764	500	500	500	400	400	Thane
818	636	677	500	556	400	600	581	455	500	Raigad
600	667	619	500	600	679	..	563	..	585	Ratnagiri
750	750	619	500	600	400	550	600	500	400	Sindhudurg
779	647	712	562	699	419	537	565	455	478	Total Kokan Division
610	547	555	700	547	537	415	677	659	644	Nasik
791	560	834	882	813	808	600	766	919	585	Dhule
696	417	750	681	657	580	400	574	465	696	Jalgaon
717	479	754	746	691	677	499	677	697	641	Total Nasik Division
480	392	688	502	463	610	595	751	89	585	Ahmednagar
718	538	667	485	462	527	325	548	417	495	Pune
609	689	625	486	457	254	508	676	342	434	Solapur
615	581	663	488	461	551	479	651	217	532	Total Pune Division

* Note:— Other pulses include Udid and Mung crops.

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९—चाळू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे 2	हरमरा Gram					इतर डाळी Other Pulses				
		१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१२	सातारा ..	571	601	631	502	657	429	381	471	407	462
१३	सांगली ..	699	796	848	575	815	429	401	414	442	499
१४	कोल्हापूर ..	779	835	641	691	692	458	451	495	507	468
एकूण कोल्हापूर विभाग ..		673	732	725	567	741	432	400	443	437	481
१५	औरंगाबाद ..	624	406	577	355	585	315	335	463	337	484
१६	जालना ..	615	510	531	278	519	208	333	538	207	548
१७	बीड ..	578	497	574	285	500	207	391	372	188	408
एकूण औरंगाबाद विभाग ..		611	449	568	322	550	238	346	481	229	495
१८	लातूर ..	475	595	641	172	511	330	625	432	196	640
१९	उस्मानाबाद ..	473	482	586	136	550	252	402	502	159	427
२०	नांदेड ..	490	343	496	279	430	303	621	686	200	599
२१	परभणी ..	564	511	608	288	480	304	298	381	86	365
एकूण लातूर विभाग ..		504	490	589	219	496	305	472	481	158	513

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.
(Average yield in kg. per hectare)

उडीद Udid					मूग Mung					Districts
१४-१५ 94-95	१५-१६ 95-96	१६-१७ 96-97	१७-१८ 97-98	१८-१९ 98-99	१४-१५ 94-95	१५-१६ 95-96	१६-१७ 96-97	१७-१८ 97-98	१८-१९ 98-99	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
549	708	659	771	511	501	179	583	576	580	Satara
450	547	617	886	680	501	427	302	685	438	Sangli
486	600	636	855	574	501	427	431	639	478	Kolhapur
496	600	642	843	607	501	330	439	638	497	Total Kolhapur Divn.
685	344	635	616	524	339	353	514	204	524	Aurangabad
290	353	667	225	633	220	329	556	164	554	Jalna
281	438	351	68	396	204	384	337	43	407	Beed
394	374	570	267	544	249	343	511	149	520	Total A'bad Divn.
354	748	457	206	681	285	384	359	135	558	Latur
269	451	555	148	461	216	338	403	93	350	Osmanabad
307	576	717	211	657	311	674	648	164	545	Nanded
291	293	408	120	487	309	291	368	59	317	Parbhani
320	577	529	184	607	298	384	429	100	412	Total Latur Division

१२०० महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९ चालू साल ९१
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	हरभरा Gram					इतर डाळी Other Pulses				
		१९९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
२२	बुलडाणा	627	539	898	493	806	349	357	663	298	635
२३	अकोला	603	528	800	395	683	347	354	556	418	750
२४	अमरावती	685	575	779	419	788	484	364	535	417	522
२५	यवतमाळ	479	400	581	317	486	422	465	496	308	610
	एकूण अमरावती विभाग	623	530	786	414	726	376	373	575	368	663
२६	वर्धा	631	451	591	234	470	280	477	462	352	466
२७	नागपूर	600	483	624	266	586	321	354	358	380	352
२८	संडार	446	426	472	218	473	400	500	552	392	411
२९	चंद्रपूर	481	412	484	296	417	405	495	551	410	418
३०	गडचिरोली	419	370	493	216	563	405	514	541	399	378
	एकूण नागपूर विभाग	562	450	568	255	515	389	478	519	396	406
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	608	524	665	407	621	394	416	540	353	556

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

उडीद Udid					मूग Mung					Districts
९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	
94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
375	325	714	304	643	335	388	630	284	645	Buldhana
427	357	625	504	731	298	351	510	361	771	Akola
347	353	573	413	541	512	363	531	417	525	Amravati
423	445	522	238	541	420	477	487	338	654	Yavatmal
404	355	644	392	662	364	382	537	352	675	Total Amravati Division
353	685	442	228	315	220	267	454	254	668	Wardha
309	259	296	376	248	273	268	246	398	294	Nagpur
395	441	560	413	385	350	541	553	367	455	Bhandara
432	477	617	438	507	408	489	586	417	479	Chandrapur
411	484	571	471	500	390	542	579	389	435	Gadchiroli
421	455	525	413	365	366	453	497	385	456	Total Nagpur Division
448	459	623	401	631	379	396	530	313	575	Total Maharashtra State

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार सरासरी हेक्टरी उत्पन्न १९९४-९५ ते १९९८-९९—चालू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ.नं. जिल्हे Sr.No.	एकूण कडधान्ये Total Pulses					एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains					Districts
	१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१ वृ. मुंबई	Gr. Bombay
२ ठाणे	661	518	654	503	543	1596	1760	2134	1895	1591	Thane
३ रायगड	552	484	624	439	474	1914	1939	2048	2093	2208	Raigad
४ रत्नागिरी	491	491	589	378	431	1886	1933	2058	1799	2156	Ratnagiri
५ सिंधुदुर्ग	468	414	571	422	413	2146	2066	2282	2308	2474	Sindhudurg
कोकण विभाग	578	505	625	453	488	1833	1900	2117	1998	2031	Konkan Dn.
६ नाशिक	571	467	562	468	575	880	657	1077	768	1012	Nasik
७ धुळे	668	506	677	725	606	938	681	1030	951	1017	Dhule
८ जळगाव	698	511	712	560	653	1350	1075	1423	1246	1301	Jalgaon
नाशिक विभाग	655	498	661	590	617	1048	798	1169	962	1097	Nasik Dn.
९ अ. नगर	524	493	583	369	599	479	567	720	486	719	Ahmednagar
१० पुणे	542	434	598	538	531	607	565	732	641	730	Pune
११ सोलापूर	362	397	554	270	462	393	667	676	292	601	Solapur
पुणे विभाग	474	444	578	384	532	486	598	711	472	688	Pune Dn.

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 1998-99—Contd
(Average yield in Kg. per hectare.)

अ. नं. जिल्हे Sr. No.	एकूण कडधान्ये Total Pulses					एकूण अन्नधान्य Total Foodgrains					District	
	१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१२ सातारा	464	465	537	419	521	827	957	1113	829	1224	Satara	
१३ सांगली	517	529	556	448	583	743	866	1002	783	1016	Sangli	
१४ कोल्हापूर	572	598	559	537	539	1882	1848	2101	1645	1992	Kolhapur	
कोल्हापूर वि.	502	517	550	450	554	978	1078	1230	952	1267	Kolhapur Dn.	
१५ औरंगाबाद	394	320	475	263	561	697	684	950	633	908	Aurangabad	
१६ जालना	269	329	523	197	550	678	689	986	540	887	Jalna	
१७ बीड	281	428	463	197	511	564	862	837	470	651	Beed	
औरंगाबाद वि.	316	355	489	218	542	645	751	917	544	803	Aurangabad Dn.	
१८ लातूर	338	628	539	141	765	725	1131	1097	535	1027	Latur	
१९ उ.मानाबाद	291	385	571	100	536	556	650	883	251	731	Osmanabad	
२० नांदेड	412	440	662	191	691	1082	767	1236	676	935	Nanded	
२१ परभणी	360	388	472	111	511	847	849	989	586	762	Parbhani	
लातूर वि.	349	460	549	134	619	799	843	1037	510	848	Latur Dn.	

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिःहावार सरासरी हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. जिल्हे Sr.No.	एकूण कडधान्ये Total Pulses					एकूण अन्नधान्य Total Foodgrains					District	
	१९९४-९५	९५-९६	९६-७	९७-९८	९८-९९	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
२२ बुलढाणा	488	502	719	372	751	1135	852	1441	699	1147	Buldhana	
२३ अकोला	420	494	662	510	829	850	975	1247	876	1041	Akola	
२४ अमरावती	628	691	757	555	785	997	1073	1194	883	1043	Amravati	
२५ यवतमाळ	617	674	700	523	826	829	828	1128	600	1075	Yavatmal	
अमरावती वि.	520	574	703	490	800	948	928	1260	769	1077	Amravati Dn.	
२६ वर्धा	572	596	752	298	797	801	815	1117	481	933	Wardha	
२७ नागपूर	488	532	560	239	612	892	956	949	460	888	Nagpur	
२८ भंडारा	418	501	567	342	487	1047	1287	1205	1072	1067	Bhandara	
२९ चंद्रपूर	399	451	643	362	437	939	974	982	756	760	Chandrapur	
३० गडचिरोली	414	498	548	367	427	974	1159	962	908	972	Gadchiroli	
नागपूर वि.	467	520	624	309	571	949	1064	1048	779	924	Nagpur Dn.	
महा. राज्य	467	496	613	365	644	848	877	1058	733	974	Mah. State	

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

क्र. नं. जिल्हे Sr. No.	ऊस Sugarcane (Cane)					कापूस (रुई) Cotton (Lint)					District	
	१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१ वृहन्मुंबई	Gr. Bombay
२ ठाणे	Thane
३ रायगड	Raigad
४ रत्नागिरी	Ratnagiri
५ सिंधुदुर्ग	92420	Sindhudurg
कोकण वि.	92420	Konkan Dn.
६ नाशिक	92420	86728	87229	94452	90224	310	140	231	154	177	..	Nashik
७ धुळे	81700	74013	82057	83102	72010	177	121	175	171	186	..	Dhule
८ जळगाव	85630	84780	82937	80349	95729	223	192	262	185	224	..	Jalgaon
नाशिक वि.	87530	82068	84459	88232	87189	213	175	242	182	216	..	Nashik Dn.
९ अहमदनगर	90460	83590	80881	87015	87782	283	329	386	311	280	..	A'nagar
१० पुणे	89980	90632	84804	95910	88412	466	343	483	512	303	..	Pune
११ सोलापूर	85150	85897	90101	79985	87688	267	275	276	282	237	..	Solapur
पुणे वि.	88640	86022	85167	86908	87927	278	302	331	305	267	..	Pune Dn.

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९—चालू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं Sr. No.	जिल्हे 2	ऊस Sugarcane (Cane)					कापूस (रई) Cotton (Lint)					Districts
		१९९४-९५ 1994-95 3	९५-९६ 95-96 4	९६-९७ 96-97 5	९७-९८ 97-98 6	९८-९९ 98-99 7	९४-९५ 94-95 8	९५-९६ 95-96 9	९६-९७ 96-97 10	९७-९८ 97-98 11	९८-९९ 98-99 12	
१२.	सातारा	92300	95896	91882	109317	90443	355	313	281	399	292	Satara
१३.	सांगली	97090	90283	97092	87382	100662	286	173	290	399	292	Sangli
१४.	कोल्हापूर	89180	86621	77518	77239	95358	211	173	246	183	216	Kolhapur
	कोल्हापूर वि.	91750	86943	86061	87607	97465	335	267	283	397	291	Kolhapur Dn.
१५.	औरंगाबाद	80820	66447	70000	66620	87532	193	114	149	100	165	Aurangabad
१६.	जालना	80120	70802	66123	64184	81060	135	128	167	115	181	Jalna
१७.	बीड	76470	68786	59040	58087	80960	106	159	156	98	141	Beed
	औरंगाबाद वि.	79410	68339	64846	62375	83407	146	132	158	105	165	A'bad. Dn.
१८.	लातूर	63060	57726	66783	61727	66824	149	121	138	77	137	Latur
१९.	उस्मानाबाद	70350	64072	61877	75974	80497	..	126	142	77	137	Osmanabad
२०.	नांदेड	77140	60065	70727	80072	77182	110	114	116	53	128	Nanded
२१.	परभणी	71230	71454	64581	58240	75983	181	132	159	97	145	Parbhani
	लातूर विभाग	69640	63161	65970	67710	74155	149	124	140	77	137	Latur Dn.

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99-Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

अ. नं. जिल्हे Sr. No.	ऊस Sugarcane (Cane)					कापूस (रई) Cotton (Lint)					Districts	
	१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
२२	बुलढाणा	78420	70650	73846	68667	81375	118	124	163	77	130	Buldhana
२३	अकोला	72760	75609	75050	76158	82933	132	209	203	85	116	Akola
२४	अमरावती	76720	85517	76500	74889	84950	122	159	158	58	76	Amravati
२५	यवतमाळ	73350	63400	73634	75074	82846	105	135	144	70	93	Yavatmal
	अमरावती वि.	74400	71190	74321	74883	83139	118	158	166	72	102	Amrawati Dn.
२६	वर्धा	73270	74889	67129	57050	82071	211	226	220	75	129	Wardha
२७	नागपूर	77140	60250	78545	68167	94000	172	212	194	82	210	Nagpur
२८	भंडारा	81770	67182	91581	64739	84714	Bhandara
२९	चंद्रपूर	62000	..	128	188	191	104	143	Chandrapur
३०	गडचिरोली	128	198	199	Gadchiroli
	नागपूर वि.	77540	68537	79233	62020	84268	184	214	208	83	151	Nagpur Dn.
	महाराष्ट्र राज्य	85680	80442	80986	82934	88998	145	155	173	95	139	Mah. State

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९—चालू :
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr.No.	जिल्हे	सुर्यफूल Sunflower					करडई Safflower				
		१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१	बहुलमंडई
२	ठाणे	552
३	रायगड
४	रत्नागिरी
५	सिंधुदुर्ग
	एकूण कोकण विभाग	552
६	नाशिक	480	583	625	450	400	513	681	725	580	611
७	धुळे	550	682	682	400	438	513	681	725	580	611
८	जळगाव	506	619	619	462	516	513	681	725	580	611
९	एकूण नाशिक विभाग	512	629	638	446	463	513	681	725	580	611
९	महमदनगर	486	665	605	430	419	439	686	751	196	618
१०	पुणे	500	615	652	425	489	517	532	591	181	683
११	सोलापूर	503	642	667	430	464	399	535	619	182	491
	एकूण पुणे विभाग	498	647	652	430	454	441	606	670	187	609

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

भुईमूग Groundnut (Kharif)					उन्हाळी भुईमूग Summer Groundnut					Districts
९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
										Greater Bombay
741	616	957	813	863	3192	2556	3441	2355	1683	Thane
741	616	957		863		2995	2037	1584	845	Raigad
741	616	957	813	863	2454	2088	1960	1964	1042	Ratnagiri
741	616	957	813	863	2509	2541	2575	2116	1462	Sindhudurg
741	616	957	813	863	2511	2490	2543	2079	1390	Total Kokan Division
707	702	1072	827	1000	1635	1092	1138	1182	1215	Nasik
759	558	889	812	750	1246	902	1335	1258	1180	Dhule
743	620	850	762	870	1708	1185	1460	1256	1337	Jalgaon
741	616	958	813	863	1471	1016	1366	1250	1236	Total Nasik Division
824	1070	1123	1082	868	3140	1987	1785	2387	1712	Ahmednagar
1114	1305	1468	1383	1468	2095	2015	1830	1360	1850	Pune
375	421	731	388	650	1654	1308	1662	1106	2227	Solapur
955	1124	1306	1228	1296	2070	1644	1728	1633	1965	Total Pune Division

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टर उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९-चालू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	सुर्यफूल Sunflower					करडई Safflower				
		१९९४-९५ 1994-95 3	९५-९६ 95-96 4	९६-९७ 96-97 5	९७-९८ 97-98 6	९८-९९ 98-99 7	९४-९५ 94-95 8	९५-९६ 95-96 9	९६-९७ 96-97 10	९७-९८ 97-98 11	९८-९९ 98-99 12
१२	सातारा	480	650	619	448	433	344	542	508	254	530
१३	सांगली	483	627	611	434	447	388	342	383	682	530
१४	कोल्हापूर	1000	1000	716	667	1000
एकूण कोल्हापूर विभाग		489	646	621	444	454	375	408	438	508	530
१५	औरंगाबाद	534	691	621	351	451	539	491	583	99	529
१६	जालना	554	677	632	343	462	674	557	474	90	518
१७	बीड	581	631	590	327	414	550	676	697	94	480
एकूण औरंगाबाद विभाग		563	653	604	335	433	592	571	578	94	509
१८	लातूर	607	656	689	368	515	440	549	570	64	496
१९	उस्मानाबाद	534	533	538	210	354	430	442	587	55	550
२०	नांदेड	598	655	581	368	373	514	524	615	208	451
२१	परभणी	538	574	669	346	520	560	554	662	49	464
एकूण लातूर विभाग		566	597	612	311	438	505	520	626	67	497

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99-Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

भुईमूग, Groundnut (Kh.)					उन्हाळी भुईमूग, Summer Groundnut					Districts
९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	
94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
859	1486	1674	1346	1482	2571	2005	2632	1911	1636	Satara
1074	1106	1388	962	1386	2662	1060	1471	1145	1130	Sangli
1587	2232	2210	1649	1920	3073	3189	3738	2308	3037	Kolhapur
1216	1712	1822	1373	1631	2766	2308	2635	1937	1972	Total Kolhapur Divn.
478	654	1124	604	619	1364	849	1174	537	1079	Aurangabad
577	474	860	465	535	1362	909	777	896	937	Jalna
381	729	840	350	553	1291	1201	1272	460	1079	Beed
439	657	968	469	582	1316	1120	1210	563	1036	Total Aurangabad Divn.
471	680	767	364	398	1081	1155	865	534	1079	Latur
546	396	478	232	387	1247	901	1476	682	1339	Osmanabad
585	567	642	320	401	1290	1170	836	649	755	Nanded
756	790	642	320	401	1673	1027	1341	823	1303	Parbhani
536	572	642	314	390	1534	1067	1142	725	1088	Total Latur Divn.

१२. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९९४-९५ ते १९९८-९९-चाळू
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरी)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे 2	सुर्यफूल Sunflower					करडई Safflower				
		९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९
		१-३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
२२	बुलढाणा	553	613	671	416	532	642	581	705	125	509
२३	अकोला	553	608	641	309	497	617	629	716	125	734
२४	अमरावती	488	630	611	300	472	632	605	710	125	666
२५	यवतमाळ	553	633	706	438	500	632	605	710	125	666
एकूण अमरावती विभाग		548	614	655	351	506	632	604	710	125	666
२६	चर्घा	500	750	800	250	500	632	605	710	125	666
२७	नागपूर	571	733	760	393	571	632	605	710	125	666
२८	पंढर	1000	667	667	500	400	632	605	710	125	666
२९	चंद्रपूर	591	1000	667	500	400	632	605	710	125	666
३०	गढचिरोली	591	667	667	500	400	632	605	710	125	666
एकूण नागपूर विभाग		557	760	750	359	540	632	605	710	125	666
एकूण महाराष्ट्र राज्य		549	619	622	346	447	535	563	638	126	549

12. Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99—Contd.

(Average yield in kg. per hectare)

भुईमूग Groundnut (Kharif)					उन्हाळी भुईमूग Summer Groundnut					Districts
९४-९५ 94-95 13	९५-९६ 95-96 14	९६-९७ 96-97 15	९७-९८ 97-98 16	९८-९९ 98-99 17	९४-९५ 94-95 18	९५-९६ 95-96 19	९६-९७ 96-97 20	९७-९८ 97-98 21	९८-९९ 98-99 22	
679	697	984	602	759	1222	646	1630	1547	1010	Buldhana
422	547	636	533	715	1178	1039	633	682	857	Akola
834	1172	1042	898	1069	1309	1112	979	865	1195	Amravati
467	567	920	485	1018	1367	1089	1070	781	904	Yavatmal
731	933	984	746	910	1266	1033	1057	939	936	Total Amravati Division
679	834	748	546	841	1018	1735	2598	831	1065	Wardha
776	1231	755	869	877	1293	1600	1701	1195	1108	Nagpur
735	1095	753	766	867	1430	1749	1058	1368	1088	Bhandara
735	1095	753	766	867	1715	1624	1020	1623	1088	Chandrapur
735	1095	753	766	867	1181	1655	1040	1146	1088	Gadchiroli
736	1094	759	768	872	1179	1643	1755	1145	1088	Total Nagpur Division
860	1096	1267	1008	1164	1679	1281	1461	1261	1430	Total Maharashtra State

१३. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पादन (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
 पीक : तांदूळ (एकूण) Crop : Rice (Total)

वाव	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	Item
1	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र	15.55	15.17	14.77	14.77	14.83	Total area
२ संकरित/अ. उ. दे. जातीच्या बियाण्याचे क्षेत्र	13.30	12.92	12.93	12.90	13.34	Hy./HYV area
३ टक्केवारी २ ची १ शी	85.5	85.2	87.5	87.3	90.0	%2 to 1
४ ओलिताचे क्षेत्र	3.92	3.60	3.36	3.48	3.56	Irrigated area
५ ओलिताचे क्षेत्राची एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	25.2	23.7	22.7	23.6	24.0	%to total area
६ एकूण उत्पादन	24.07	25.63	26.14	23.95	24.68	Total production
७ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे उत्पादन	21.31	23.69	23.82	21.85	22.46	Hy./HYV production
८ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे उत्पादनाची एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी	88.5	92.4	91.1	91.2	91.0	%to total production

13. Area (Lakh ha.), Average yield (kg./ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State
पीक : तांदूळ (एकूण) Crop : Rice (Total)

क्र.सं.	वर्ष	१९९४-९५ 1994-95	१५-९६ 95-96	१६-९७ 96-97	१७-९८ 97-98	१८-९९ 98-99	विवरण
१	२	३	४	५	६	Item	
९	ओलिताचे उत्पादन ..	5.73	6.19	5.42	5.01	4.94	Production of Irrigated area
१०	ओलिताचे उत्पादनाची एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी ..	23.8	24.2	20.7	20.9	20.0	%to total production
११	एकूण सरासरी उत्पन्न ..	1548	1689	1769	1621	1664	<u>Total Av. yield</u>
१२	संकरित/अ. उ. दे. जातीचे सरासरी उत्पन्न ..	1602	1834	1842	1694	1684	Hy./HYV Av. yield
१३	ओलिताचे सरासरी उत्पन्न ..	1462	1722	1616	1441	1388	<u>Av. yield of Irr. area</u>
१४	अखिल भारत—						All India—
	(अ) क्षेत्र ..	422.44	428.37	434.33	434.20	446.00	(a) Area
	(ब) उत्पादन ..	811.58	769.75	817.37	823.00	859.90	(b) Production
१५	महाराष्ट्राची भारताशी टक्केवारी ..						%to All India—
	(अ) क्षेत्र ..	3.7	3.5	3.4	3.4	3.3	(a) Area
	(ब) उत्पादन ..	3.0	3.3	3.2	2.9	2.9	(b) Production

१४. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पादन (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
 पीक : खरीप ज्वारी Crop : Kh: Jowar

वाव	१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	Item
1	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र	22.72	20.33	21.50	20.13	19.55	Total area
२ संकरित/अ. उ. दे. जातीच्या विद्युण्याचे क्षेत्र	21.62	18.62	20.10	19.05	17.99	Hy./HYV area
३ टक्केवारी २ ची १ शी	95.2	91.6	93.5	94.6	92.0	% 2 to 1
४ ओलिताचे क्षेत्र	0.13	0.06	0.07	0.07	0.05	Irrigated area
५ ओलिताचे क्षेत्राचा एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	0.6	0.3	0.3	0.3	0.3	% to total area
६ एकूण उत्पादन	31.20	28.86	39.11	24.22	27.85	Total production
७ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे उत्पादन	29.89	26.53	37.22	23.29	25.97	Hy./HYV production
८ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे उत्पादनाची एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी	95.8	91.9	95.2	96.2	93.2	% to total production

14. Area (Lakh ha.), Average yield (kg./ha.) and Production (Lakh tonnes) in Maharashtra State
 पीक : खरीप ज्वारी Crop : Kharif Jowar

क्र.सं.	विवरण	१४-१५ 1994-95	१५-१६ 95-96	१६-१७ 96-97	१७-१८ 97-98	१८-१९ 98-99	Item
१		२	३	४	५	६	
९	ओलिताचे उत्पादन ..	0.16	0.08	0.16	0.09	0.05	Production of Irrigated area
१०	ओलिताचे उत्पादनाची एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी ..	0.5	0.3	0.4	0.4	0.2	%to total production
११	एकूण सरासरी उत्पन्न ..	1373	1420	1819	1203	1425	Total Av. yield
१२	संकरित/अ. उ. दे. जातीचे सरासरी उत्पन्न ..	1382	1425	1852	1223	1443	Hy./HYV Av. yield
१३	ओलिताचे सरासरी उत्पन्न ..	1269	1357	2252	1203	909	Av. yield of Irr. area
१४	अखिल भारत—						All India—
	(अ) क्षेत्र ..	62.47	56.86	57.56	53.94	N. A.	(a) Area
	(ब) उत्पादन ..	60.60	56.62	69.86	50.31	N. A.	(b) Production
१५	महाराष्ट्राची भारताशी टक्केवारी—						%to All India—
	(अ) क्षेत्र ..	36.4	35.8	37.4	37.3	..	(a) Area
	(ब) उत्पादन ..	51.5	51.0	56.0	48.1	..	(b) Production

१५. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोमध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
 पीक : बाजरी Crop : Bajra

बाव	१४-१५	१५-१६	१६-१७	१७-१८	१८-१९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	6
१ एकूण क्षेत्र ..	17.79	16.65	19.47	16.71	17.60	Total area
२ संकरित/अ. उ. दे. जातीच्या बियाण्याचे क्षेत्र ..	16.02	15.19	18.70	15.39	15.93	Hy./HYV area
३ टक्केवारी २ ची १ शी ..	90.1	91.2	96.0	92.1	90.5	%2 to 1
४ ओलिताचे क्षेत्र ..	0.61	0.67	1.10	1.09	1.17	Irrigated area
५ ओलिताचे क्षेत्राची एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी ..	3.4	4.0	5.6	6.5	6.6	%to total area
६ एकूण उत्पादन ..	11.07	9.65	18.31	11.19	14.93	Total production
७ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे उत्पादन ..	10.41	9.03	17.84	10.49	13.62	Hy./HYV production
८ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे उत्पादनाची एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी ..	94.0	93.6	97.4	93.7	91.2	%to total production

15. Area (Lakh ha.), Average yield (kg./ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State
 पीक : बाजरी ; Crop : Bajra

बाब 1	१४-१५ 1994-95 2	१५-१६ 95-96 3	१६-१७ 96-97 4	१७-१८ 97-98 5	१८-१९ 98-99 6	Item
१ ओलिताचे उत्पादन ..	0.60	0.64	1.45	1.22	1.40	Production of Irrigated area
१० ओलिताचे उत्पादनाची एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी ..	5.4	6.6	7.9	10.9	9.4	%to total production
११ एकूण सरासरी उत्पन्न ..	623	580	941	670	848	Total Av. yield
१२ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे सरासरी उत्पन्न ..	649	594	954	681	855	Hy./HYV Av. yield
१३ ओलिताचे सरासरी उत्पन्न ..	982	958	1320	1120	1198	Av. yield of Irr. area
१४ अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र ..	101.14	93.19	99.80	97.12	92.80	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	71.55	53.81	78.65	76.89	70.30	(b) Production
१५ महाराष्ट्राची भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र ..	17.6	17.9	19.5	17.2	19.0	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	15.5	17.9	23.3	14.6	21.2	(b) Production

१६. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
 पीक : गहू Crop : Wheat

वाव	१४-१५	१५-१६	१६-१७	१७-१८	१८-१९	Item
1	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र	8.01	7.02	7.99	7.47	10.16	Total area
२ संकरित/अ. उ. दे. जातीच्या वियाण्याचे क्षेत्र	6.81	6.25	7.41	6.58	9.68	Hy./HYV area
३ टक्केवारी २ ची १ शी	85.0	89.0	92.7	88.1	95.3	% 2 to 1
४ ओलिताचे क्षेत्र	5.70	5.31	5.91	5.65	7.37	Irrigated area
५ ओलिताचे क्षेत्राची एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	71.2	75.6	74.0	75.6	72.5	% to total area
६ एकूण उत्पादन	11.50	8.98	11.67	6.71	13.09	Total production
७ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे उत्पादन	10.23	8.32	11.13	6.24	12.94	Hy./HYV production
८ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे उत्पादनाची एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी	89.0	92.7	95.4	93.0	98.9	% to total production

16. Area (Lakh ha.), Average yield (kg./ha.) and Production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : गहू

Crop : Wheat

वाव	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
९ ओलिताचे उत्पादन ..	9.67	7.86	10.17	5.92	10.99	Production of Irrigated area
१० ओलिताचे उत्पादनाची एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी ..	84.1	87.5	87.1	88.2	84.0	% to total production
११ एकूण सरासरी उत्पन्न ..	1435	1279	1460	897	1289	Total Av. yield
१२ संकरित/अ. उ. दे. जातीचे सरासरी उत्पन्न ..	1501	1333	1502	948	1337	Hy./HYV Av. yield
१३ ओलिताचे सरासरी उत्पन्न ..	1696	1480	1719	1048	1491	Av. yield of Irri. area
१४ अखिल भारत--						All India--
(अ) क्षेत्र ..	256.39	250.11	258.87	266.85	274.00	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	654.69	620.97	693.50	659.07	707.80	(b) Production
१५ महाराष्ट्राची भारताशी टक्केवारी--						% to All India--
(अ) क्षेत्र ..	3.1	2.8	3.1	2.8	3.7	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	1.8	1.4	1.7	1.0	1.8	(b) Production

१७. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)

17. Area (Lakh ha.), Average yield (Kg./ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : रबी ज्वारी

Crop : Rabi Jowar

वाव	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र ..	32.00	35.25	35.42	34.87	28.20	Total area
२ संकरित/अ.उ.दे. क्षेत्र ..	17.41	23.96	27.81	19.70	22.88	Hy./HYV. area
३ टक्केवारी २ ची १ शी ..	54.4	68.0	78.5	56.5	81.1	%2 to 1
४ सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (कि.ग्रॅ.मध्ये)	492	595	658	389	602	Average yield in kg./ha.
५ एकूण उत्पादन ..	15.75	20.96	23.29	13.58	16.98	Total Production
६ ओलिताचे क्षेत्र ..	4.44	3.93	4.44	3.92	3.73	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी ..	13.9	11.1	12.5	11.2	13.2	% to total area
७ ओलितांचे क्षेत्रातील उत्पादन ..	3.81	4.21	5.34	2.48	3.98	Production from irrigated area
एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी ..	24.2	20.1	22.9	18.3	23.4	% to total production
८ अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र ..	55.01	56.40	56.75	55.91	N.A	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	31.38	36.65	39.48	29.50	N.A	(b) Production
९ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र ..	58.2	62.5	62.4	62.4	..	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	50.2	57.2	60.0	46.0	..	(b) Production

१८. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)

18. Area (Lakh ha.), Average yield (kg. / ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : एकूण तृणधान्ये

Crop : Total Cereals

वाव	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	6
१ एकूण क्षेत्र ..	100.78	99.70	104.68	99.07	96.04	Total area
२ संकरित/अ. उ. दे. क्षेत्र ..	77.32	79.17	89.58	75.48	81.80	Hy./HYV area
३ टक्केवारी २ ची १ शी ..	76.7	79.4	85.6	76.2	85.2	% 2 to 1
४ सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (कि.ग्र.मध्ये)	984	1004	1199	855	1095	Average yield (Kg./ha.)
५ एकूण उत्पादन ..	99.21	100.07	125.52	84.69	105.13	Total Production
६ ओलिताचे क्षेत्र ..	15.13	13.87	15.35	14.56	16.31	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी ..	15.0	13.9	14.7	14.7	17.0	% to total area
७ ओलिताचे क्षेत्रातील उत्पादन ..	21.35	19.44	23.26	15.24	22.11	Production from irrigated area
एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी ..	21.5	19.4	18.5	18.0	21.0	% to total production
८ अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र ..	1003.82	987.32	1011.34	1012.21	1015.40	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	1769.76	1681.05	1851.92	1793.64	1882.30	(b) Production
९ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र ..	10.0	10.0	10.4	9.8	9.5	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	5.6	6.0	6.8	4.7	5.6	(b) Production

आलेख पृ. क्र. १६३ वर पहावा.
Graph is on page 163.

१९. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
19. Area (Lakh ha.), Average yield (kg. / ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : तुर

Crop : Tur

नाम	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र ..	10.41	10.45	10.40	10.06	10.07	Total Area
२ संकरित/अ. उ. दे. क्षेत्र	Hy./HYV area
३ टक्केवारी २ ची १ शी	% 2 to 1
४ सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) ..	492	595	682	353	804	Average yield (kg./ha.)
५ एकूण उत्पादन ..	5.12	6.22	7.09	3.55	8.09	Total Production
६ ओलिताचे क्षेत्र ..	0.11	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी ..	1.1	% to total area
७ अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र ..	33.59	34.47	35.14	34.62	34.70	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	21.85	23.09	26.56	19.48	27.70	(b) Production
८ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र ..	31.0	30.3	29.6	29.1	29.0	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	23.4	26.9	26.7	18.2	29.2	(b) Production

२०. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
 20. Area (Lakh ha.), Average yield (kg/ha.) and Production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : हरभरा

Crop : Gram

वाव	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र ..	7.51	7.17	7.49	7.15	9.04	Total area
२ मंकरित क्षेत्र	Hy. area
३ टक्केवारी २ ची १ षी	% 2 to 1
४ सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) ..	608	524	665	407	621	Average yield (kg./ha.)
५ एकूण उत्पादन ..	4.56	3.76	4.98	2.91	5.62	Total production
६ ओलिताचे क्षेत्र ..	2.40	1.86	2.07	1.90	2.41	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	32.0	25.9	27.6	26.6	26.7	% to total area
७ ओलिताचे क्षेत्रातील उत्पादन	1.91	1.15	1.54	0.92	1.66	Production from irrigated area
एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी	41.9	30.6	30.9	31.6	29.5	% to total production
८ अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र ..	72.60	71.16	68.47	75.41	84.10	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	62.08	49.79	55.66	61.27	66.80	(b) Production
९ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र ..	10.3	10.1	10.9	9.5	10.7	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	7.3	7.6	8.9	4.7	8.4	(b) Production

२१. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
 21. Area (Lakh ha.), Average yield (kg/ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : उडीद

Crop : Udid

वाव	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र ..	5.26	5.01	5.46	5.38	5.46	Total Area
२ संकरित/अ. ऊ. दे. क्षेत्र	Hy./Hyv area
३ टक्केवारी २ ची १ शी	% 2 to 1
४ सरासरी हे. उत्पन्न (किलोमध्ये)	448	459	623	401	631	Average yield (kg./ha.)
५ एकूण उत्पादन ..	2.36	2.30	3.40	2.16	3.44	Total Production
६ ओलिताचे क्षेत्र	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	% to total area
७ अखिल भारत						All India
(अ) क्षेत्र ..	31.47	27.67	27.66	29.15	N. A.	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	13.32	13.07	14.01	12.27	N. A.	(b) Production
८ अखिल भारताशी टक्केवारी						% to All India
(अ) क्षेत्र ..	16.7	18.1	19.7	18.5	..	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	17.7	17.6	24.3	17.6	..	(b) Production

२२. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनांमध्ये)

22. Area (Lakh ha.), Average yield (kg/ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : मूग

Crop : Mung

बाव	१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	Item
1	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र ..	7.91	6.59	6.62	6.25	6.64	Total area
२ संकरित/अ. उ. दे. क्षेत्र	Hy./Hyv. area
३ टक्केवारी २ ची १ शी.	% 2 to 1
४ सरासरी हेक्ट. उत्पन्न .. (किलोमध्ये)	379	396	530	313	575	Average yield (kg./ha)
५ एकूण उत्पादन ..	3.00	2.61	3.51	1.96	3.82	Total production
६ ओलिताचे क्षेत्र ..	0.01	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी ..	0.01	% to total area
७ अखिल भारत						All India
(अ) क्षेत्र ..	30.42	27.15	30.63	29.89	N. A.	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	11.73	10.09	13.16	9.73	N. A.	(b) Production
८ अखिल भारताशी टक्केवारी	% to All India
(अ) क्षेत्र ..	26.0	24.3	21.6	20.9	..	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	25.6	25.9	26.7	20.1	..	(b) Production

२३. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
23. Area (Lakh ha.), Average yield (kg/ha.) and Production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : एकूण कडधान्ये

Crop : Total Pulses

बाब	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र	36.01	33.05	33.25	32.67	35.06	Total area
२ संकरित/अ. उ. दे. जातींच्या बियाणांचे क्षेत्र	Hy./HYV. area
३ टक्केवारी २ ची १ शी	% 2 to 1
४ सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये)	467	496	613	365	644	Average yield (kg./ha.)
५ एकूण उत्पादन ..	16.82	16.39	20.37	11.91	22.57	Total production
६ ओलिताचे क्षेत्र ..	2.63	1.86	2.07	1.90	2.41	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	7.3	5.6	6.2	5.8	6.9	% to total area
७ ओलिताचे क्षेत्रातील उत्पादन	1.91	1.15	1.54	0.92	1.66	Production from irrigated area
एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी	11.4	7.0	7.6	7.7	7.4	% to total Production
८ अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र ..	231.66	222.83	224.47	228.47	238.20	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	141.17	123.10	142.44	130.70	148.10	(b) Production
९ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र ..	15.5	14.8	14.8	14.3	14.7	(a) Area
(ब) उत्पादन ..	11.9	13.3	14.3	9.1	15.2	(b) Production

बालेख पृ. क्र. १६४ वर पहावा.

Graph is on page No. 164.

२४. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनांमध्ये)
 24. Area (Lakh ha.), Average yield (kg./ha.) and Production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : एकूण अन्नधान्ये

Crop : Total Foodgrains

बाब	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र ..	136.79	132.75	137.93	131.74	131.11	Total area
२ संकरित/अ. उ. दे. क्षेत्र ..	77.32	79.17	89.58	75.48	81.80	Hy./HYV. area
३ टक्केवारी २ ची १ शी ..	56.5	59.6	64.9	57.3	62.4	% 2 to 1
४ सरासरी हेक्टरी उत्पन्न .. (कि.ग्रॅ.मध्ये)	848	877	1058	733	974	Average yield (kg./ha.)
५ एकूण उत्पादन ..	116.03	116.46	145.89	96.60	127.70	Total Production
६ ओलिगाचे क्षेत्र ..	17.76	15.74	17.42	16.46	18.72	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	13.0	11.9	12.6	12.5	14.3	% to total area
७ ओलिगाचे क्षेत्रातील उत्पादन	23.26	20.59	24.80	16.16	23.78	Production from irrigated area
एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी	20.0	17.7	17.0	16.7	18.6	% to total Production
८ अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र ..	1235.48	1210.15	1235.81	1240.68	1253.60	a) Area
(ब) उत्पादन ..	1910.93	1804.15	1994.36	1924.34	2030.40	b) Production
९ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र ..	11.1	11.0	11.2	10.6	10.5	a) Area
(ब) उत्पादन ..	6.1	6.5	9.3	15.0	6.3	b) Production

आलेख पृ. क्र. १६५ वर पहावा.

Graph is on page No. 165.

२५. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)

25. Area (Lakh ha.) Average yield (kg./ha.), and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : कापूस

Crop : Cotton

वाव	१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	Item
1	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र	27.72	30.65	30.84	31.39	31.99	Total area
२ संकरित क्षेत्र	13.65	16.79	16.72	22.98	23.42	Hy. area
३ टक्केवारी २ ची १ शी	49.2	54.8	54.2	73.2	73.2	% 2 to 1
४ सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (रुई) (किलोग्रॅममध्ये)	145	155	173	95	139	Average yield (lint) (kg./ha.)
५ कापसाचे उत्पादन (१७० किलो- ग्रॅमच्या एक लाख गाठी)	23.71	27.99	31.43	17.53	26.19	Production of cotton (lakh bales of 170 kg. each)
६ ओलित क्षेत्र	1.00	0.63	0.56	0.75	0.65	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	2.2	2.1	1.8	2.4	2.0	% to total area
७ ओलिताचे क्षेत्रातील उत्पादन (लाख गाठी)	1.63	0.95	1.05	1.10	0.99	Produ. from Irr. area (lakh bales)
एकूण उत्पादनाशी टक्केवारी	6.9	3.4	3.3	6.3	3.8	% to total production
८ अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र	78.71	90.35	91.22	88.68	92.87	a) Area
(ब) उत्पादन	118.88	128.61	142.52	108.51	121.77	b) Production
९ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to all India—
(अ) क्षेत्र	35.2	33.9	33.8	36.1	34.4	a) Area
(ब) उत्पादन	19.9	21.8	22.1	16.2	21.5	b) Production

अखिल पृ. क्र. १६७ वर पहावा.
Graph is on Page No. 167

२६. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (टनामध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)

26. Area (Lakh ha.), Average yield (tonnes/ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : ऊस

Crop : Sugarcane

बाब	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
१ एकूण क्षेत्र ...	6.37	6.70	6.19	5.41	6.09	Total area
२ तोडणीचे क्षेत्र ..	5.17	5.80	5.16	4.60	5.30	Harvested area
३ सरासरी उत्पन्न .. उसाचे (टन/हेक्टर)	85.7	80.4	81.0	82.9	89.0	Average yield (tonnes/ha.) cane
४ उसाचे उत्पादन ..	443.16	466.56	418.05	381.74	471.51	Production of cane
५ अखिल भारत—						All India
(अ) क्षेत्र ...	38.15	41.40	41.70	39.70	40.80	a) Area
(ब) उत्पादन ..	2712.29	2829.50	2775.60	2762.50	2957.30	b) Production
६ भारताशी टक्केवारी						% to All India
(अ) तोडणीचे क्षेत्राशी	13.6	14.0	12.3	11.6	13.0	a) Harv. Area
(ब) (ऊस) उत्पादनाशी	16.3	16.5	15.1	13.8	15.9	b) Production (cauc)

अलिख पृष्ठ क्रमांक १६८ वर पहावा

Groaph is on Page No. 168

२७. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टररी उत्पादन (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
 27. Area (Lakh ha.), Average yield (kg./ha.) and Production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : भुईमूग

Crop : Groundnut

बाब	१९९४-९५ 1994-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	Item
1	2	3	4	5	6	
Kharif Groundnut						
१ एकूण क्षेत्र ..	4.87	4.23	4.40	4.17	4.08	Total Area
२ संकरित/म. उ. दे. क्षेत्र	Hy./HYV area
३ टक्केवारी २ ची १ शी	% 2 to 1
४ सरासरी हेक्टररी उत्पादन (कि.ग्रॅ.मध्ये)	860	1096	1267	1008	1164	Average yield (kg./ha.)
५ एकूण उत्पादन ..	4.18	4.63	5.58	4.20	4.75	Total production
६ ओलिताचे क्षेत्र ..	0.31	0.16	0.13	0.14	0.11	Irrigated area
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	6.4	3.8	3.0	3.4	2.7	% to total area
७ अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र ..	65.60	65.25	64.57	61.45	N.A.	a) Area
(ब) उत्पादन ..	62.18	60.52	69.45	61.29	N.A.	b) Production
८ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India
(अ) क्षेत्र ..	7.4	6.5	6.8	6.8	..	a) Area
(ब) उत्पादन ..	6.7	7.7	8.0	6.9	..	b) Production
Summer Groundnut						
९ एकूण क्षेत्र ..	1.29	0.88	1.36	1.16	1.35	Total Area
१० एकूण उत्पादन ..	2.17	1.13	1.98	1.46	1.93	Total Production

२८. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
 28. Area (Lakh ha.), Average yield (kg/ha.) and Production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : तीळ, जवस, करडई, सूर्यफूल व सोयाबीन

Crop : Sesamum, Linseed, Safflower, Sunflower & Soyabean

नाव	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	79-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
Sesamum						
१ एकूण क्षेत्र	2.46	1.95	1.77	1.48	1.43	Total area
२ सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (कि.ग्रॅ.मध्ये)	223	249	294	253	305	Average yield (kg./ha.)
३ एकूण उत्पादन	0.55	0.49	0.52	0.38	0.43	Total Production
४ अखिल भारताशी एकूण उत्पादनाची टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र	12.1	10.7	8.9	8.5	N. A.	a) Area
(ब) उत्पादन	8.9	9.2	8.1	6.3	N. A.	b) Production
Linseed						
५ एकूण क्षेत्र	1.61	1.43	1.33	1.11	1.04	Total Area
६ सरासरी उत्पन्न	262	265	304	132	264	Average yield
७ एकूण उत्पादन	0.42	0.38	0.41	0.15	0.28	Total Production
८ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र	16.7	17.0	16.1	13.6	N.A.	a) Area
(ब) उत्पादन	12.9	13.0	13.3	6.2	N.A.	b) Production

२८. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये) — चालू
 28. Area (Lakh ha.), Average yield (kg./ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State—Contd.
 पीक : तीळ, जवस, करडई, सूर्यफूल व सोयाबीन Crop : Sesamum, Linseed, Safflower, Sunflower & Soyabean

नाव	१९९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	Item
1	1994-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
Safflower						
९ एकूण क्षेत्र	5.13	4.78	5.03	4.62	3.21	Total area
१० सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये)	535	563	638	126	549	Average yield (kg./ha.)
११ एकूण उत्पादन	2.74	2.70	3.21	0.58	1.76	Total Production
१२ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र	66.5	70.3	70.5	75.0	N.A.	a) Area
(ब) उत्पादन	65.4	70.5	70.5	38.9	N.A.	b) Production
Sunflower						
१३ एकूण क्षेत्र	5.20	4.96	5.18	4.06	4.41	Total area
१४ सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये)	549	619	622	346	447	Average yield (kg./ha.)
१५ एकूण उत्पादन	2.85	3.07	3.22	1.41	1.97	Total Production
१६ अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र	26.4	23.4	26.8	23.8	22.1	a) Area
(ब) उत्पादन	23.7	24.4	25.8	15.1	16.8	b) Production

२८. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये); सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये) समाप्त
 28. Area (Lakh ha.), Average yield (kg/ha.) and Production (Lakh tonnes) in Maharashtra State Concl'd.

पीक : तीळ, जवस, करडई, सूर्यफूल व सोयाबीन

Crop : Sesamum, Linseed, Safflower & Soyabean

बाव	१४-१५ 91-95	१५-१६ 95-96	१६-१७ 96-97	१७-१८ 97-98	१९९८-९९ 1998-99	Item
1	2	3	4	5	6	
Soyabean						
१७. एकूण क्षेत्र	5.68	6.35	6.82	8.56	10.55	Total Area
१८. सरासरी हेक्टरी उत्पन्न	941	1131	1287	988	1395	Average Yield
१९. एकूण उत्पादन	5.35	7.19	8.78	8.45	14.72	Total Production
२०. अखिल भारताशी टक्केवारी						% to All India
अ) क्षेत्र	14.2	12.6	12.5	14.8	16.7	a) Area
ब) उत्पादन	14.6	14.1	16.3	12.9	21.2	b) Production

२९. महाराष्ट्र राज्यातील क्षेत्र (लाख हेक्टरमध्ये), सरासरी हेक्टरी उत्पन्न (किलोग्रॅममध्ये) व उत्पादन (लाख टनामध्ये)
 29. Area (Lakh ha.), Average yield (kg./ha.) and production (Lakh tonnes) in Maharashtra State

पीक : एकूण तेलबिया

Crop : Total Oil-seeds

बाब	१४-१५	१५-१६	१६-१७	१७-१८	१८-१९	Item
1	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	
	2	3	4	5	6	
१. एकूण क्षेत्र	27.11	25.55	26.89	26.04	26.99	Total Area
२. एकूण उत्पादन	18.46	19.81	23.96	16.82	26.08	Total Production
३. सरासरी उत्पन्न (किलो/हेक्टरमध्ये) ..	681	775	891	646	966	Av. yield in (kg./ha.)
४. अखिल भारत—						All India—
(अ) क्षेत्र	252.62	259.64	263.38	262.14	267.10	a) Area
(ब) उत्पादन	214.17	221.06	243.85	220.15	252.10	b) Production
५. अखिल भारताशी टक्केवारी—						% to All India—
(अ) क्षेत्र	10.7	9.8	10.2	9.9	10.1	a) Area
(ब) उत्पादन	8.6	9.0	9.8	7.6	10.3	b) Production

आलेख पृ. क्र. १६६ वर पहावा.

Graph is on page No. 166.

३०. महाराष्ट्रातील संकरित आणि अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जातींची व्याप्ती

30. Coverage under Hybrid and High Yielding Varieties in Maharashtra.

वर्ष	खरीप Kharif							रब्बी	
	अऊदे भात HYV Paddy	संकरित अऊदे ज्वारी Hy/HYV Jowar	संकरित बाजरी Hy Bajari	संकरित मका Hy. Maize	एकूण खरीप Total Kharif	संकरित ज्वारी Hy./HYV Jowar	अऊदे गहू HYV Wheat	संकरित मका Hy. Maize	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
१९७०-७१	..	2.12	4.87	4.81	0.05	11.85	0.13	2.09	0.01
१९७१-७२	..	5.08	7.54	4.09	0.19	16.90	0.74	9.76	0.08
१९७२-७३	..	9.13	17.60	6.10	0.48	33.31	1.66	8.14	0.07
१९७३-७४	..	10.44	21.94	10.08	0.51	42.97	13.33	6.36	0.13
१९७४-७५	..	11.22	24.31	13.66	0.61	49.80	15.65	7.32	0.16
१९७५-७६	..	12.00	24.62	14.77	0.80	52.19	16.10	7.31	0.27
१९७६-७७	..	12.24	24.44	15.66	0.97	53.31	12.09	5.04	0.20
१९७७-७८	..	12.29	26.06	17.10	1.40	56.85	14.70	4.89	0.22
१९७८-७९	..	12.50	23.86	16.18	1.70	54.24	18.12	6.85	0.28
१९७९-८०	..	13.00	21.62	16.03	1.91	52.56	17.41	6.81	0.24
१९८०-८१	..	12.57	18.62	15.19	2.13	48.51	23.96	6.25	0.10
१९८१-८२	..	12.64	20.10	18.70	2.55	53.99	27.81	7.41	0.08
१९८२-८३	..	12.57	19.04	15.39	1.54	48.54	19.70	6.58	0.32
१९८३-८४	..	12.99	17.99	15.93	1.49	48.40	22.88	9.68	0.49

30. Coverage under Hybrid and High Yielding Varieties in Maharashtra

(Unit lakh ha.)

Rabi		उन्हाळी Summer						
एकूण रब्बी Total Rabi 10	अउदे भात HYV Paddy 11	संकरित मका Hy. Maize 12	संकरित ज्वारी Hy. Jowar 13	एकूण उन्हाळी Total Summer 14	एकूण Grand Total 15	पूर्वीच्या वर्षापेक्षा वाढीची टक्केवारी Percentage increase over previous year 16	Year	
2.23	0.05	0.05	14.13	44.0	1970-71	
10.58	0.31	..	0.06	0.37	27.85	49.8	1975-76	
9.87	0.28	0.28	43.46	7.5	1980-81	
19.82	0.19	0.19	62.98	8.5	1985-86	
23.13	0.22	0.22	73.15	5.5	1989-90	
23.68	0.38	0.38	76.25	4.2	1990-91	
17.33	0.22	0.22	70.86	-7.1	1991-92	
19.81	0.24	0.24	76.90	8.5	1992-93	
25.25	0.28	0.28	79.77	3.7	1993-94	
24.46	0.30	0.30	77.32	-3.1	1994-95	
30.31	0.35	0.35	79.17	2.4	1995-96	
35.30	0.29	0.29	89.58	13.1	1996-97	
26.6	0.33	0.33	75.47	-15.75	1997-98	
33.05	0.35	0.35	81.80	8.39	1998-99	

३१/ महाराष्ट्रातील प्रमुख फळे आणि भाजीपाला क्षेत्र

(क्षेत्र '०००' हेक्टरमध्ये)

वर्ष 1	फळे				
	द्राक्षे Grapes 2	केळी Banana 3	आंबा Mangoes 4	मोसंबी Sweet orange 5	संत्रा Mandrin orange 6
१९६०-६१	1	23	12	12	6
१९७०-७१	2	37	11	8	17
१९७५-७६	2	44	15	7	20
१९८०-८१	3	54	12	3	26
१९८५-८६	6	58	17	3	36
१९८६-८७	7	57	18	4	37
१९८७-८८	10	59	25	4	40
१९८८-८९	11	62	32	5	43
१९८९-९०	14	70	28	6	47
१९९०-९१	16	78	34	7	48
१९९१-९२	20	72	36	7	46
१९९२-९३	22	92	40	7	51
१९९३-९४	26	75	53	7	54
१९९४-९५	27	78	55	7	60

31. Area under major fruits and vegetables in Maharashtra

(Area in '000' hectares)

FRUITS						
लिंबू Sour lime 7	पेरू Guava 8	चिक्कु Chiku 9	काजू Cashewnut 10	इतर फळे Other fruits 11	एकूण फळे Total fruits 12	Year
1	4	--	4	6	69	1960-61
2	5	1	11	2	96	1970-71
2	5	1	16	5	117	1975-76
3	5	1	18	7	132	1980-81
5	5	1	16	7	154	1985-86
5	5	1	16	7	157	1986-87
5	5	1	19	10	178	1987-88
6	5	1	20	14	199	1988-89
7	6	2	22	16	218	1989-90
7	6	3	23	20	242	1990-91
6	6	3	27	21	244	1991-92
8	8	4	28	23	283	1992-93
8	7	5	34	22	291	1993-94
8	8	5	35	26	309	1994-95

वे १३. महाराष्ट्रातील प्रमुख फळे आणि भाजीपाला क्षेत्र-समाप्त 15

(1986-87)

(क्षेत्र '०००' हेक्टरमध्ये)

वर्ष 1	प्रकार 2	उत्पादन (मेट्रिक टन) 3	भाजीपाला			
			बटाटा Potato 13	स्ताळी Sweet Potato 14	कांदा Onion 15	कोबी Cabbage 16
१९६०-६१	..	२१००	16	6	22	2
१९७०-७१	..	२७००	11	5	50	3
१९७५-७६	..	२०००	11	6	49	3
१९८०-८१	..	२०००	13	5	61	4
१९८५-८६	..	२३००	14	5	63	6
१९८६-८७	..	२३००	16	5	65	6
१९८७-८८	..	२५१०	16	6	68	7
१९८८-८९	..	२७१०	17	6	94	7
१९८९-९०	..	२८००	14	6	101	8
१९९०-९१	..	२८९०	16	5	90	9
१९९१-९२	..	३२००	15	5	87	8
१९९२-९३	..	३४००	16	5	86	8
१९९३-९४	..	३६००	15	5	86	10
१९९४-९५	..	३६००	15	5	92	10

31. Area under major fruits and vegetables in Maharashtra—Concl'd.

(Area in '000 hectares)

VEGETABLES						Year
बांजी Brinjal 17	टोमॅटो Tomato 18	भंडी Bhendi 19	इतर भाजीपाला Other Veg. 20	एकूण भाजीपाला Total Veg. 21		
9	5	3	15	78		1960-61
13	8	4	22	116		1970-71
12	10	4	24	119		1975-76
16	14	5	27	145		1980-81
23	18	6	37	172		1985-86
24	23	6	38	181		1986-87
24	22	7	51	201		1987-88
29	25	10	69	257		1988-89
31	27	11	68	266		1989-90
32	29	9	76	266		1990-91
30	27	9	58	239		1991-92
30	28	9	67	249		1992-93
30	30	7	54	237		1993-94
32	29	8	52	243		1994-95

३२. महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या क्षेत्राचा एकमेकाशी तुलनात्मक निर्देशांक

(प्रमाण : त्रैवार्षिक १९६९-७० अखेर)

पीक	१९६१-६२ 1961-62		१९८१-८२ 1981-82		१९९१-९२ 1991-92		१९९४-९५ 1994-95	
	महाराष्ट्र Mah. State 2	भारत All India 3	महाराष्ट्र Mah. State 4	भारत All India 5	महाराष्ट्र Mah. State 6	भारत All India 7	महाराष्ट्र Mah. State 8	भारत All India 9
भात	99.1	93.5	111.6	110.1	118.3	N. A.	115.6	N. A.
गहू	108.7	85.5	120.0	139.4	77.3	-	91.8	-
खरीप ज्वारी	96.1	N. A.	120.3	N. A.	106.3	-	87.2	-
रबी ज्वारी	113.8	N. A.	108.9	N. A.	85.0	-	96.2	-
एकूण ज्वारी	106.1	98.2	113.9	89.2	94.3	-	92.3	-
बाजरी	81.9	90.2	84.3	94.7	92.1	-	85.7	-
बाली	106.7	111.6	95.6	58.7	16.5	-	65.9	-
मका	61.5	78.7	143.9	101.4	225.6	-	556.6	-
रागी	105.7	105.2	100.6	108.4	93.0	-	76.7	-
कोद्रा	115.5	N. A.	69.0	N. A.	28.9	-	55.6	-
इतर तृणधान्ये	97.8	98.8	86.0	78.5	57.9	-	46.3	-
एकूण तृणधान्ये	100.4	92.8	107.5	105.3	95.2	-	94.7	-
हरभरा	115.7	124.1	120.9	102.3	124.2	-	218.9	-
तूर	91.2	92.6	106.4	113.5	162.6	-	169.9	-
इतर कडधान्ये	87.1	103.8	98.2	113.3	98.2	-	106.5	-

टीप. - निर्देशांक हे चलाच्या किंवा संबंधित चलांच्या समूहाच्या किमतीत कालावधीनुसार किती बदल झाला हे दर्शविण्याचे सांख्यिकीय परिमाण आहे.

सन १९९३-९४ पर्यंतचे निर्देशांक सुधारीत आहेत.

32. Comparative Index Number of AREA in Maharashtra State vis-a-vis All India

(Base : Triennium ending 1969-70)

१९९५-९६ 1995-96		१९९६-९७ 1996-97		१९९७-९८ 1997-98		१९९८-९९ 1998-99		Crop
महाराष्ट्र Mah. State 10	भारत All India 11	महाराष्ट्र Mah. State 12	भारत All India 13	महाराष्ट्र Mah. State 14	भारत All India 15	महाराष्ट्र Mah. State 16	भारत All India 17	
114.0	N. A.	111.1	N. A.	111.0	N. A.	111.5	N. A.	Rice
84.1	—	95.7	—	89.5	—	121.7	—	Wheat
80.5	—	85.2	—	79.7	—	77.4	—	Kharif Jowar
107.6	—	108.2	—	106.5	—	86.1	—	Rabi Jowar
95.8	—	98.1	—	94.8	—	82.3	—	Total Jowar
80.8	—	94.4	—	81.1	—	85.4	—	Bajri
52.7	—	49.5	—	56.0	—	49.5	—	Barley
525.8	—	750.2	—	546.1	—	611.1	—	Maize
72.0	—	70.9	—	73.7	—	73.9	—	Ragi
35.8	—	31.0	—	33.4	—	30.7	—	Kodra
77.1	—	34.1	—	59.6	—	78.5	—	Other Cereals
95.1	—	99.8	—	94.4	—	91.6	—	Total Cereals
205.6	—	214.9	—	205.1	—	259.3	—	Gram
169.7	—	168.9	—	163.3	—	163.5	—	Tur
92.0	—	91.5	—	92.2	—	95.1	—	Other Pulses

Note.—Index number is a statistical measure designed to show changes in the magnitude of variable

or group of related variables with respect to time. N. A.—Not available.

Index numbers upto year 1993-94 are fully revised.

३२. महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या क्षेत्राचा एकमेकाशी तुलनात्मक निर्देशांक

(प्रमाण : त्रैवार्षिक १९६९-७० अक्षरे)

श्रीक	१९६१-६२ 1961-62		१९८१-८२ 1981-82		१९९१-९२ 1991-92		१९९४-९५ 1994-95	
	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India
1	2	3	4	5	6	7	8	9
एकूण कहघान्ये	91.9	109.6	103.1	109.5	116.6	N. A.	136.1	N. A.
एकूण अन्नघान्ये	98.7	95.9	106.6	106.1	99.5	—	103.0	—
भुईमूग	122.1	95.1	73.5	102.3	80.7	—	65.8	—
तीळ	73.0	90.6	79.9	105.2	179.2	—	153.9	—
सरसु, मोहरी व जवस	131.0	107.3	132.5	120.9	86.2	—	88.4	—
एरंडी	137.8	113.6	116.8	135.1	132.7	—	246.9	—
एकूण तेलबिया	117.2	98.7	83.3	109.7	94.3	—	81.0	—
कापूस	98.1	102.3	94.9	103.5	100.6	—	100.6	—
अंबाडी	93.9	134.4	72.2	105.2	38.1	—	54.1	—
एकूण वंतुमय	98.0	106.1	94.4	104.0	99.2	—	99.6	—
ऊस	79.6	100.5	193.9	132.4	295.8	—	336.4	—
तंबाखू	196.7	96.3	77.9	102.2	48.9	—	81.2	—
बटादा	115.2	72.0	108.8	159.9	125.8	—	118.1	—
मिरची	99.8	86.5	84.4	112.7	70.5	—	61.5	—
एकूण संकीर्ण	93.0	108.7	134.8	N. A.	174.0	—	189.0	—
एकूण अन्नघान्याशिवाय	103.1	98.9	94.3	114.0	103.5	—	101.1	—
सर्व प्रकारच्या वस्तू	99.8	96.6	103.5	108.1	100.5	—	102.5	—

टीप.—निर्देशांक हे चलाच्या किंवा संबंधित चलांच्या समूहाच्या किमतीत कालावधीनुसार किती बदल झाला हे दर्शविण्याचे सांख्यिकीय परिमाण आहे.
सन १९९३-९४ पर्यंतचे निर्देशांक सुधारीत आहेत.

32. Comparative Index Numbers of AREA in Maharashtra State vis-a-vis All India—Concl'd.

(Base: Triennium ending 1969-70)

१९९५-९६ 1995-96		१९९६-९७ 1996-97		१९९७-९८ 1997-98		१९९८-९९ 1998-९9		Crop
महाराष्ट्र Mah. State 10	भारत All India 11	महाराष्ट्र Mah. State 12	भारत All India 13	महाराष्ट्र Mah. State 14	भारत All India 15	महाराष्ट्र Mah. State 16	भारत All India 17	
125.1	N. A.	125.9	N. A.	123.7	N. A.	132.7	N. A.	Total pulses
101.1	—	106.5	—	100.3	—	99.8	—	Total foodgrains
55.8	—	62.9	—	58.2	—	59.3	—	Groundnut
120.0	—	108.8	—	91.4	—	87.7	—	Sesamum
80.3	—	76.9	—	63.8	—	61.0	—	R. M. Linseed
241.6	—	254.8	—	238.9	—	268.1	—	Casterseed
68.2	—	71.4	—	63.8	—	63.8	—	Total oil-seeds
111.8	—	112.5	—	114.4	—	116.6	—	Cotton
46.0	—	51.3	—	50.6	—	48.5	—	Mesta
110.3	—	111.1	—	113.1	—	115.2	—	Total Fibres
377.0	—	335.6	—	298.8	—	344.4	—	Sugarcane
77.9	—	78.7	—	77.1	—	75.4	—	Tobacco
128.3	—	132.6	—	130.9	—	133.4	—	Potato
63.9	—	67.2	—	67.4	—	62.8	—	Chillies
208.9	—	191.8	—	175.0	—	193.6	—	Total Misc.
105.8	—	105.9	—	103.6	—	106.4	—	Total non-foodgrains
102.3	—	105.2	—	101.2	—	101.5	—	All commodities

Note.— Index number is a statistical measure designed to show changes in the magnitude of variable or group of related variables with respect to time.

N. A.—Not available.

Index numbers upto year 1993-94 are fully revised.

३३. महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या उत्पादनाचा एकमेकाशी तुलनात्मक निर्देशांक

(प्रमाण : त्रैवार्षिक १९६९-७० अखेर)

पीक 1	वजन Weight		१९६१-६२ 1961-62		१९८१-८२ 1981-82		१९९१-९२ 1991-92	
	महाराष्ट्र Mah. State 2	भारत All India 3	महाराष्ट्र Mah. State 4	भारत All India 5	महाराष्ट्र Mah. State 6	भारत All India 7	महाराष्ट्र Mah State 8	भारत All India 9
भात	.. 11.52	33.96	110.5	90.8	178.7	136.2	154.6	N. A.
गहू	.. 4.81	12.15	110.0	66.9	219.5	207.4	163.2	..
खरीप ज्वारी	.. N. A.	N. A.	84.3	N. A.	191.1	N. A.	135.8	..
रबी ज्वारी	.. N. A.	N. A.	106.4	N. A.	115.3	N. A.	74.0	..
एकूण ज्वारी	.. 21.12	4.86	94.4	80.7	156.5	122.2	107.6	..
वाजरी	.. 5.80	2.83	68.0	75.8	122.3	116.0	141.4	..
वाळी	.. 0.01	1.34	88.2	110.5	96.2	69.3	22.6	..
मका	.. 0.24	3.06	62.9	73.8	220.6	112.2	333.9	..
रागी	.. 1.19	1.01	107.9	106.0	159.2	156.5	117.7	..
कोद्रा	.. 0.09	N. A.	107.9	N. A.	56.8	N. A.	39.1	..
इतर तृणधान्ये	.. 0.27	0.81	100.3	112.9	93.5	90.0	132.5	..
एकूण तृणधान्ये	.. 45.05	60.05	97.0	84.6	163.8	145.5	131.4	..
हूरभरा	.. 1.32	3.58	132.7	110.8	152.8	89.2	200.6	..
दूर	.. 4.46	1.35	114.9	77.7	131.2	125.7	120.5	..
इतर कडधान्ये	.. 4.66	3.14	87.8	105.0	105.5	110.8	89.3	..
एकूण कडधान्ये	.. 10.44	8.07	105.1	103.0	122.5	103.7	116.7	..
एकूण अन्नधान्ये	.. 55.49	68.12	98.5	86.8	156.0	140.5	128.6	..

टीप.—निर्देशांक हे चलाच्या किंवा संबंधित चलांच्या समूहाच्या किमतीत कालावधीनुसार किती बदल झाला हे दर्शविण्याचे सांख्यिकीय परिमाण आहे.

सन १९९३-९४ पर्यंतचे निर्देशांक सुधारीत आहेत.

33. Comparative Index Numbers of PRODUCTION in Maharashtra vis-a-vis All India

(Base : Triennium ending 1969-70)

१९९४-९५ 1994-95		१९९५-९६ 1995-96		१९९६-९७ 1996-97		१९९७-९८ 1997-98		१९९८-९९ 1998-99		Crop
महाराष्ट्र Mah. State 10	भारत All India 11	महाराष्ट्र Mah. State 12	भारत All India 13	महाराष्ट्र Mah. State 14	भारत All India 15	महाराष्ट्र Mah. State 16	भारत All India 17	महाराष्ट्र Mah. State 18	भारत All India 19	
175.5	N. A.	187.6	N. A.	191.4	N. A.	175.3	N. A.	180.6	--,-	Rice
289.2	--,-	233.6	--,-	303.7	--,-	174.5	--,-	340.6	--,-	Wheat
176.8	--,-	169.0	--,-	229.0	--,-	141.8	--,-	163.1	--,-	Khariif Jowar
108.8	--,-	146.1	--,-	162.4	--,-	94.7	--,-	118.4	--,-	Rabi Jowar
145.8	--,-	158.6	--,-	198.6	--,-	120.3	--,-	142.7	--,-	Total Jowar
175.2	--,-	151.9	--,-	288.1	--,-	176.1	--,-	234.9	--,-	Bajri
79.2	--,-	73.6	--,-	67.9	--,-	79.2	--,-	67.9	--,-	Barley
1219.7	--,-	1091.0	--,-	1621.9	--,-	961.3	--,-	1630.6	--,-	Maize
112.4	--,-	102.2	--,-	97.1	--,-	93.5	--,-	101.3	--,-	Ragi
71.2	--,-	45.5	--,-	40.0	--,-	43.0	--,-	40.0	--,-	Kodra
86.1	--,-	148.6	--,-	56.6	--,-	81.9	--,-	143.6	--,-	Other Cereals
176.8	--,-	176.3	--,-	223.2	--,-	150.7	--,-	192.0	--,-	Total Cereals
455.8	--,-	365.8	--,-	484.8	--,-	283.0	--,-	546.6	--,-	Gram
172.9	--,-	207.8	--,-	236.9	--,-	118.7	--,-	270.3	--,-	Tur
166.9	--,-	155.4	--,-	194.4	--,-	127.8	--,-	207.8	--,-	Other Pulses
206.0	--,-	204.4	--,-	249.3	--,-	143.5	--,-	277.3	--,-	Total Pulses
182.3	--,-	181.6	--,-	228.1	--,-	149.4	--,-	208.1	--,-	Total Food grains

Note.— Index number is a statistical measure designed to show changes in the magnitude of variable or group of related variables with respect to time. N. A.—Not available.
Index numbers upto year 1993-94 are fully revised.

३३. महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या उत्पादनाचा एकमेकाशी तुलनात्मक निर्देशांक

(प्रमाण : वार्षिक १९६९-७० अक्षर)

श्रीक	वजन Weight		१९६१-६२ 1961-62		१९८१-८२ 1981-82		१९९१-९२ 1991-92	
	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India
1	2	3	4	5	6	7	8	9
भुईमूग	9.25	4.82	124.6	91.8	73.6	140.0	86.0	N. A.
तीळ	0.70	0.62	75.1	85.0	78.0	134.2	167.9	—,—
सरसु, मोहरी व जवस	0.58	1.72	162.4	94.4	141.7	150.5	76.0	—,—
एरंडी	0.01	0.11	100.0	121.9	183.3	258.1	333.3	—,—
एकूण तेलविया	10.54	10.96	123.5	89.6	77.7	138.8	92.4	—,—
कापूस	8.43	3.01	73.5	85.7	103.4	140.7	84.8	—,—
बंबाडी	0.03	0.15	145.9	166.1	64.5	136.3	33.4	—,—
एकूण तंतूमय	8.46	4.03	73.8	97.6	103.3	138.9	84.6	—,—
ऊस	21.64	7.01	81.1	88.7	221.4	156.3	282.3	—,—
तवाळू	0.18	1.14	270.8	94.1	120.8	146.1	106.2	—,—
बटाटा	0.35	1.41	118.9	60.4	86.8	237.5	146.8	—,—
मिरची	3.34	1.11	95.1	90.4	81.6	118.7	63.1	—,—
एकूण संकीर्ण	25.51	16.89	84.8	90.1	200.6	N. A.	250.5	—,—
एकूण अन्नधान्याशिवाय	44.51	31.88	91.8	86.9	153.0	148.0	181.5	—,—
सर्व प्रकारच्या वस्तू	100.00	100.00	95.5	86.8	154.7	142.9	152.1	—,—

टोप.—निर्देशांक हे चलाच्या किंवा संबंधित चलांच्या समूहाच्या किमतीत कालावधीनुसार किती बदल झाला हे दर्शविण्याचे सांख्यिकीय परिमाण आहे.

सन १९९३-९४ पर्यंतचे निर्देशांक सुधारीत आहेत.

33. Comparative Index Numbers of PRODUCTION in Maharashtra vis-a-vis All India—Concl'd.

(Base : Triennium ending 1969-70)

१९९४-९५ 1994-95		१९९५-९६ 1995-96		१९९६-९७ 1996-97		१९९७-९८ 1997-98		१९९८-९९ 1998-99		Crop
महाराष्ट्र Mah.State 10	भारत All India 11	महाराष्ट्र Mah.State 12	भारत All India 13	महाराष्ट्र Mah.State 14	भारत All India 15	महाराष्ट्र Mah.State 16	भारत All India 17	महाराष्ट्र Mah.State 18	भारत All India 19	
100.2	N. A.	91.8	N. A.	120.4	N. A.	90.1	N. A.	106.3	N. A.	Groundnut
172.1	—,—	153.5	—,—	163.9	—,—	118.4	—,—	143.4	—,—	Sesamum
134.0	—,—	124.8	—,—	134.9	—,—	50.0	—,—	88.5	—,—	R. M. Linseed
416.7	—,—	450.0	—,—	450.0	—,—	333.3	—,—	483.3	—,—	Caster Seed
107.1	—,—	98.0	—,—	124.4	—,—	90.0	—,—	108.1	—,—	Total Oil-seeds
173.2	—,—	205.3	—,—	230.6	—,—	128.6	—,—	192.1	—,—	Cotton
43.1	—,—	37.5	—,—	42.7	—,—	42.5	—,—	40.1	—,—	Mesta
172.7	—,—	204.7	—,—	229.9	—,—	128.3	—,—	191.6	—,—	Total Fibres
342.6	—,—	361.3	—,—	323.6	—,—	295.5	—,—	365.0	—,—	Sugarcane
266.7	—,—	281.2	—,—	225.0	—,—	285.4	—,—	160.4	—,—	Tobacco
126.8	—,—	155.0	—,—	149.3	—,—	148.3	—,—	149.7	—,—	Potato
63.0	—,—	64.8	—,—	66.0	—,—	67.3	—,—	63.9	—,—	Chillies
302.5	—,—	319.1	—,—	286.8	—,—	263.6	—,—	321.2	—,—	Total Misc.
231.6	—,—	245.0	—,—	237.5	—,—	196.7	—,—	246.1	—,—	Total Non-foodgrain
204.2	—,—	209.8	—,—	232.3	—,—	170.5	—,—	225.0	—,—	All Commodities

Note :— Index number is a statistical measure designed to show changes in the magnitude of variable or group of related variables with respect to time. N. A.=Not Available.

Index numbers upto year 1993-94 are fully revised.

३४. महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या सरासरी उत्पन्नाचा एकमेकाशी तुलनात्मक निर्देशांक

(प्रमाण : दैर्घ्याक १९६९-७० अखेर)

पीक 1	१९६१-६२ 1961-62		१९८१-८२ 1981-82		१९९१-९२ 1991-92		१९९४-९५ 1994-95	
	महाराष्ट्र Mah. State 2	भारत All India 3	महाराष्ट्र Mah. State 4	भारत All India 5	महाराष्ट्र Mah. State 6	भारत All India 7	महाराष्ट्र Mah. State 8	भारत All India 9
भात	111.5	97.1	160.1	123.7	130.6	N. A.	151.8	N. A.
गहू	101.2	78.3	182.9	148.8	211.2	—,—	314.9	—,—
खरीप ज्वारी	87.7	N. A.	185.9	N. A.	127.7	—,—	202.7	—,—
रबी ज्वारी	93.5	N. A.	105.8	N. A.	87.1	—,—	113.2	—,—
एकूण ज्वारी	89.0	82.2	137.5	137.0	114.1	—,—	158.0	—,—
बाजरी	83.0	84.3	145.1	122.5	153.5	—,—	204.5	—,—
बाली	82.7	99.6	100.6	118.1	137.3	—,—	120.1	—,—
मका	102.3	93.6	153.3	110.7	148.0	—,—	219.1	—,—
रागी	102.1	100.6	138.3	144.4	126.4	—,—	146.5	—,—
कोद्रा	93.4	N. A.	82.4	N. A.	135.2	—,—	128.0	—,—
इतर तृणधान्ये	102.6	114.3	108.7	114.6	228.8	—,—	185.8	—,—
एकूण तृणधान्ये	95.9	91.2	149.3	138.2	133.2	—,—	178.5	—,—
हरभरा	114.7	89.8	126.4	87.2	161.5	—,—	208.3	—,—
तूर	126.0	83.9	123.3	110.7	74.1	—,—	101.7	—,—
इतर कडधान्ये	100.8	101.1	107.4	97.8	90.9	—,—	156.7	—,—
एकूण कडधान्ये	113.6	93.4	117.1	95.6	90.4	—,—	139.3	—,—
एकूण अन्नधान्ये	99.0	92.1	143.5	126.3	123.2	—,—	168.4	—,—

टीप.— निर्देशांक हे चलाच्या किंवा संबंधित चलांच्या समुहाच्या किमतीत कालावधीनुसार किती बदल झाला हे दशविण्याचे सांख्यिकीय परिमाण आहे
सन १९९३-९४ पर्यंतचे निर्देशांक सुधारीत आहेत.

34. Comparative Index Numbers of AVERAGE YIELD in Maharashtra vis-a-vis All India

(Base : Triennium ending 1969-70)

१९९५-९६ 1995-96		१९९६-९७ 1996-97		१९९७-९८ 1997-98		१९९८-९९ 1998-99		Crop
महाराष्ट्र Mah. State 10	भारत All India 11	महाराष्ट्र Mah. State 12	भारत All India 13	महाराष्ट्र Mah. State 14	भारत All India 15	महाराष्ट्र Mah. State 16	भारत All India 17	
164.5	N. A.	172.3	N. A.	157.9	N. A.	162.0	N. A.	Rice
277.9	—	317.3	—	195.0	—	279.9	—	Wheat
209.9	—	268.9	—	177.9	—	210.6	—	Kharif jowar
135.7	—	150.1	—	88.9	—	137.5	—	Rabi jowar
165.5	—	202.4	—	126.8	—	173.3	—	Total jowar
188.1	—	305.1	—	217.2	—	275.1	—	Bajri
139.5	—	137.3	—	141.4	—	137.3	—	Barley
207.5	—	216.2	—	176.0	—	266.8	—	Maize
142.0	—	136.9	—	126.7	—	137.0	—	Ragi
126.9	—	129.1	—	128.6	—	130.2	—	Kodra
192.8	—	166.1	—	137.4	—	182.9	—	Other cereals
178.7	—	216.8	—	157.6	—	198.3	—	Total cereals
177.9	—	225.6	—	138.0	—	210.8	—	Gram
122.4	—	140.2	—	72.6	—	165.3	—	Tur
169.0	—	212.4	—	138.7	—	218.5	—	Other pulses
146.4	—	177.7	—	104.8	—	191.1	—	Total pulses
170.7	—	207.4	—	141.7	—	196.4	—	Total foodgrain

Note.— Index number is a statistical measure designed to show changes in the magnitude of variable or group of related variables with respect to time.— N. A.—Not available.

Index numbers upto year 1993-94 are fully revised.

३४. महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या सरासरी उत्पन्नाचा एकमेकाशी तुलनात्मक निदेशांक—समाप्त

(प्रमाण : व्रैवार्षिक १९६९-७० अखेर)

पीक	१९६१-६२ 1961-62		१९८१-८२ 1981-82		१९९१-९२ 1991-92		१९९४-९५ 1994-95	
	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India	महाराष्ट्र Mah. State	भारत All India
1	2	3	4	5	6	7	8	9
भुईमूग	102.0	96.7	100.1	139.9	106.4	N.A.	152.2	N. A.
तीळ	102.9	93.5	97.7	127.6	104.8	—,—	111.8	—,—
सरसु, मोहरी व जवस	124.0	90.4	107.0	114.4	88.2	—,—	151.7	—,—
एरंडी	72.6	107.1	157.0	191.0	251.1	—,—	168.8	—,—
एकूण तेलविया	103.3	94.8	100.6	125.4	105.4	—,—	146.6	—,—
कापूस (रुई)	74.9	83.8	109.0	135.9	84.3	—,—	172.1	—,—
अंबाडी	155.4	124.1	89.3	129.6	87.8	—,—	79.7	—,—
एकूण तंतुमय	75.2	90.1	108.9	131.8	84.3	—,—	171.9	—,—
ऊस	101.9	88.5	114.2	118.1	95.4	—,—	101.9	—,—
तंबाखू	137.7	97.6	155.1	143.0	217.3	—,—	328.3	—,—
बटाटा	103.2	84.0	79.8	148.5	116.7	—,—	107.3	—,—
मिरची	95.3	104.8	96.6	105.3	89.5	—,—	102.3	—,—
एकूण संकीर्ण	101.5	89.7	106.9	N. A.	95.5	—,—	102.3	—,—
एकूण अन्नधान्याशिवाय	96.8	92.3	106.4	124.1	95.5	—,—	112.5	—,—
सर्व प्रकारच्या वस्तू	98.0	92.0	127.7	125.7	106.7	—,—	134.6	—,—

टीप.— निदेशांक हे चलाच्या किंवा संबंधित चलांच्या समूहाच्या किमतीत कालावधीनुसार किती बदल झाला हे दर्शविण्याचे सांख्यिकीय परिमाण आहे.

सन १९९३-९४ पर्यंतचे निदेशांक सुधारीत आहेत.

34. Comparative Index Numbers of AVERAGE YIELD *vis-a-vis* All India—*Concl'd.*

(Base : Triennium ending 1969-70)

१९९५-९६ 1995-96		१९९६-९७ 1996-97		१९९७-९८ 1997-98		१९९८-९९ 1998-99		Crops
महाराष्ट्र Mah. State 10	भारत All India 11	महाराष्ट्र Mah. State 12	भारत All India 13	महाराष्ट्र Mah. State 14	भारत All India 15	महाराष्ट्र Mah. State 16	भारत All India 17	
164.4	N.A.	191.3	N.A.	154.9	N.A.	179.2	N.A.	Groundnut
127.9	—	150.6	—	129.6	—	163.4	—	Sesamum
155.4	—	175.5	—	78.3	—	144.9	—	K. M. Linseed
186.3	—	176.6	—	139.5	—	180.3	—	Castor Seed
159.1	—	185.9	—	147.9	—	175.9	—	Total—Oil-seeds
183.7	—	205.0	—	112.3	—	164.7	—	Cotton (lint)
81.6	—	83.3	—	84.0	—	82.8	—	Mesta
183.6	—	204.8	—	112.3	—	164.6	—	Total Fibres
95.8	—	96.4	—	98.9	—	106.0	—	Sugarcane
361.1	—	285.8	—	370.3	—	212.7	—	Tobacco
120.8	—	112.6	—	113.3	—	112.2	—	Potato
101.3	—	98.2	—	99.9	—	101.7	—	Chillies
96.6	—	97.0	—	99.6	—	106.1	—	Total Misc.
108.8	—	114.9	—	104.7	—	117.1	—	Total Non-Foodgrains
131.7	—	151.8	—	119.9	—	147.7	—	All commodities

Note.—Index number is a statistical measure designed to show changes in the magnitude of variable or group of related variables with respect to time
Index Numbers up to year 1993-94 are fully Revised

N. A.—Not available.

३५. महाराष्ट्रातील यंत्रसामग्री व कृषी अवजारे

गणना वर्ष	सिंचनासाठी वापरलेले पंप Pumps used for irrigation		कृषि Tractors	हात ट्रॅक्टर Hand Tractors
	विजेचे Electric	तेलाचे Diesel		
1	2	3	4	5
१९६१	7100	63747	1427	N. A.
१९६६	37979	146786	3274	N. A.
१९७२	169778	172003	6199	498
१९७८	378009	165827	12917	735
१९८२	448631	137437	21453	704
१९८७	599649	129537	33828	706
१९९२	731856	99490	46313	1229

N. A. = Not available.

35. Machinery and Implements in Maharashtra

ऊस कापणी यंत्र Sugarcane crushers		रॉप संरक्षण साधनसामग्री Plant Protection equipments	नांगर Ploughs		Census Year
विजेच्या सहाय्याने Power Driver 6	बैलाचे सहाय्याने Bullock Driver 7		लाकडी (हजारामध्ये) Wooden in '000' 9	लाखंडी (हजारामध्ये) Iron in '000' 10	
7155	8647	†	1673	398	1961
7371	10323	†	1765	466	1966
5864	2884	45847	1780	527	1972
7467	2023	117086	1919	575	1978
7228	2604	245177	1927	660	1982
5879	2495	398816	2073	840	1987
6641	2567	521254	2188	962	1992

† Not Available.

३६. सुरुवातीपासून १९८३ पर्यंत एकेरी पद्धतीने, १९८३ ते १९९२ पर्यंत एकाल्मीक पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत तसेच १९९२ ते १९९७ अखेर जलसंधारण कार्यक्रमांतर्गत करण्यात आलेल्या प्रमुख मृदसंधारण उपचारांची माहिती

36. Information regarding major activities executed for Soil Conservation since inception upto 1983 as single activity works from 1983 to 1992 under COWDEP and during 1992 to 1997 under Jalsandharan programme in Maharashtra State.

Sr. No. अ. नं.	Name of activity कामाची बाब	Unit. परिमाण	Since inception upto 1983 (Single activity works)*	1983 to 1992 under COWDEP**	1992 to 1997 under Jalsandharan programme***	Total (Col. 4+5+6) एकूण मार्च ९९ अखेर
1	2	3	4	5	6	7
1. a)	Contour/Graded bunding (1943).	000	8726	788	131	9645
अ)	समपातळी/ढाळीची बांधवदिस्ती (१९४३)	हा.				
b)	Contour/Graded bunds with vegetative bunds (1992).	000	Nil.	Nil	197	197
ब)	जैविक बांधासह समपातळी/ढाळीचे बांधवदिस्ती (१९९२)	हा.				
2.	Terracing (1959)	000 ha.	182	121	165	468
२.	मजग्री (१९५९)	हा.				
3.	Nala bunding.					
३.	नाला बांधवदिस्ती					
	Earthen (1969)	Nos.	32,880	40,540	75,891	1,49,311
	मातीचे (१९६९)					
	Cement (1989)	Nos.	Nil.	2,877	27,466	30,343
	सिमेंटचे (१९८९)					

(Note :- The year of inception of activity is shown in brackets.)

टीप :- कंसातील आकडे योजना सुरु झाल्याचे वर्ष दर्शवितात.

*सुरुवातीपासून १९८३ अखेर (एकेरी पद्धतीने).

**१९८३ ते १९९२ अखेर (काउडेप अंतर्गत).

***१९९२ ते ९७ अखेर (जलसंधारण कार्यक्रमांतर्गत).

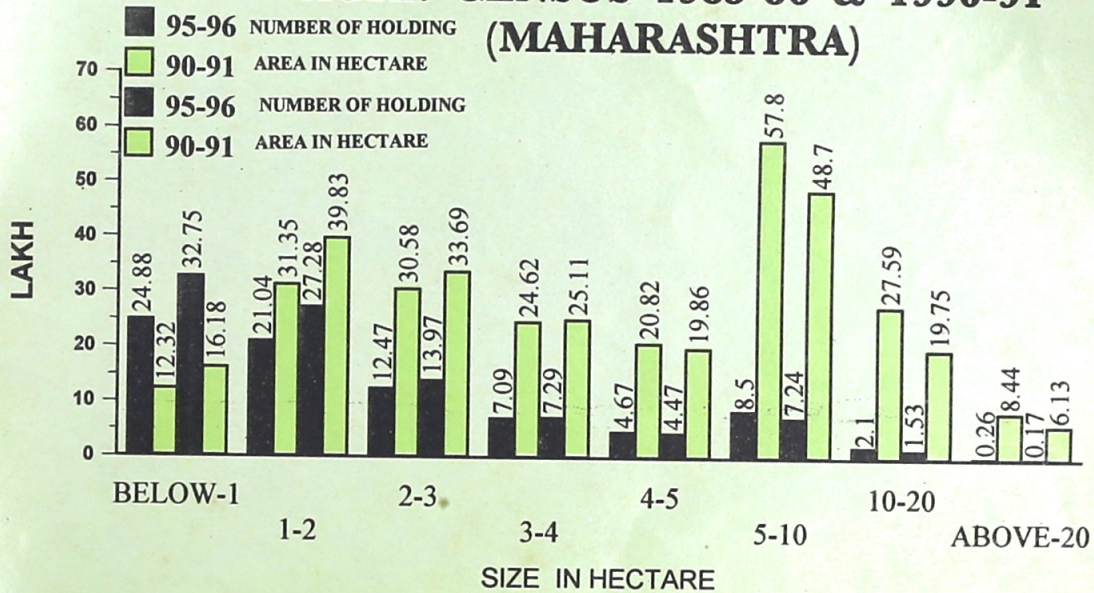
३७. भूविकास कामाची वर्षवार प्रगती-कडा विरहित प्रगती
37. Yearwise Land Development Progress-(Non-CADA Projects)

	वर्ष	साध्य हेक्टर	Year	Achievement Hect.	
(१) भूविकास कामाचे एकूण क्षेत्र ८.२९ लाख हेक्टर.	१९७७-७८	३८२७२	1977-78	38272	1) Total C. C. A. for L. D. work 8.29 Lakh Ha.
	१९७८-७९	३९६९३	1978-79	39693	
(२) अनुक्रमांक १ पैकी पाटबंधारे खात्याकडून झालेले उपलब्ध क्षेत्र ७.१५ लाख हेक्टर.	१९७९-८०	३७७३५	1979-80	37735	2) Available Area from Irrigation Department out of Sr. No. one 7.15 Lakh Ha.
	१९८०-८१	२७३१९	1980-81	27319	
(३) मार्च १९९७ अखेर झालेले भूविकास काम ५.३७ लाख हेक्टर भूविकास घटक.	१९८१-८२	२१२५०	1981-82	21250	3) Land Development-work completed upto-March, 1997 5.37 Lakh Ha. (S. D. U.)
	१९८२-८३	१९२७०	1982-83	19270	
(४) भूविकास कामाच्या या योजनेमध्ये शेतचाऱ्या, शेतचर, बांधाची कामे, पक्के बांधकाम, सांडव्याची कामे, जमीन सपाटीकरण या बाबींचा अंतर्भाव झालेला आहे.	१९८३-८४	२३३५३	1983-84	23353	4) Land Development works includes follo, wing items field channels, field drains, graded bunds, masonry work, outlets and land levelling and grading.
	१९८४-८५	२४७३९	1984-85	24739	
	१९८५-८६	२३७२१	1985-86	23721	
	१९८६-८७	१८४५७	1986-87	18457	
	१९८७-८८	१९६८५	1987-88	19685	
	१९८८-८९	१२३९८	1988-89	12398	
	१९८९-९०	१५६५२	1989-90	15652	
	१९९०-९१	५८७८	1990-91	5878	
	१९९१-९२	७२९९	1991-92	7299	
	१९९२-९३	९७६३	1992-93	9763	
	१९९३-९४	९३००	1993-94	9300	
	१९९४-९५	९७६७	1994-95	9767	
	१९९५-९६	७५४४	1995-96	7544	
	१९९६-९७	६२०९	1996-97	6209	
	१९९७-९८	५५७०	1997-98	5570	
	१९९८-९९	३४९३	1998-99	3493	

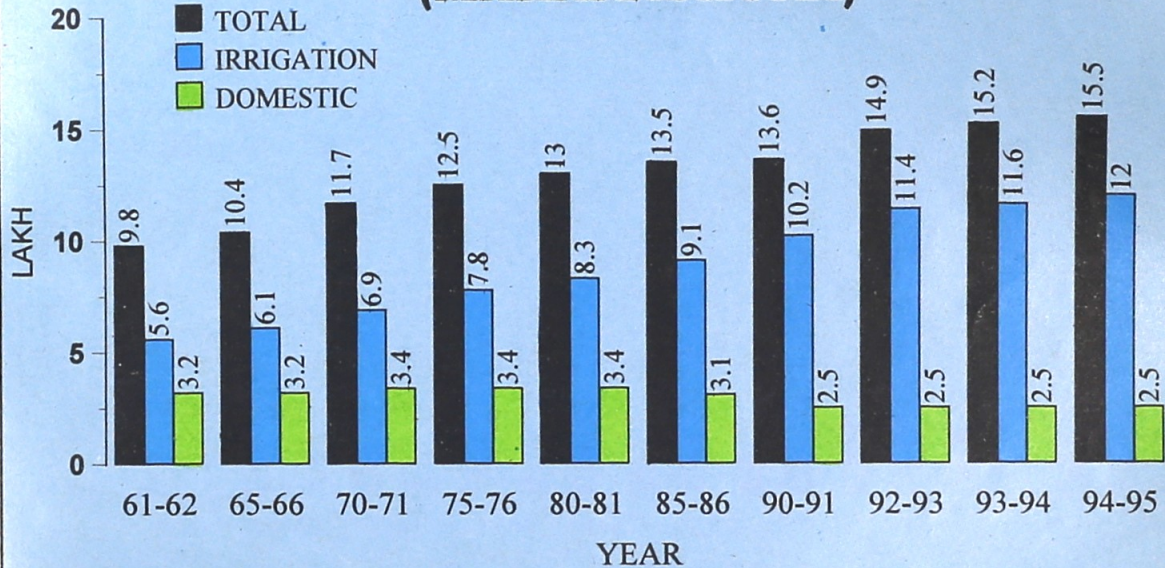
Y 106-(705 Bks.)-8.2000

PRINTED AT THE GOVERNMENT PRESS, KOLHAPUR.

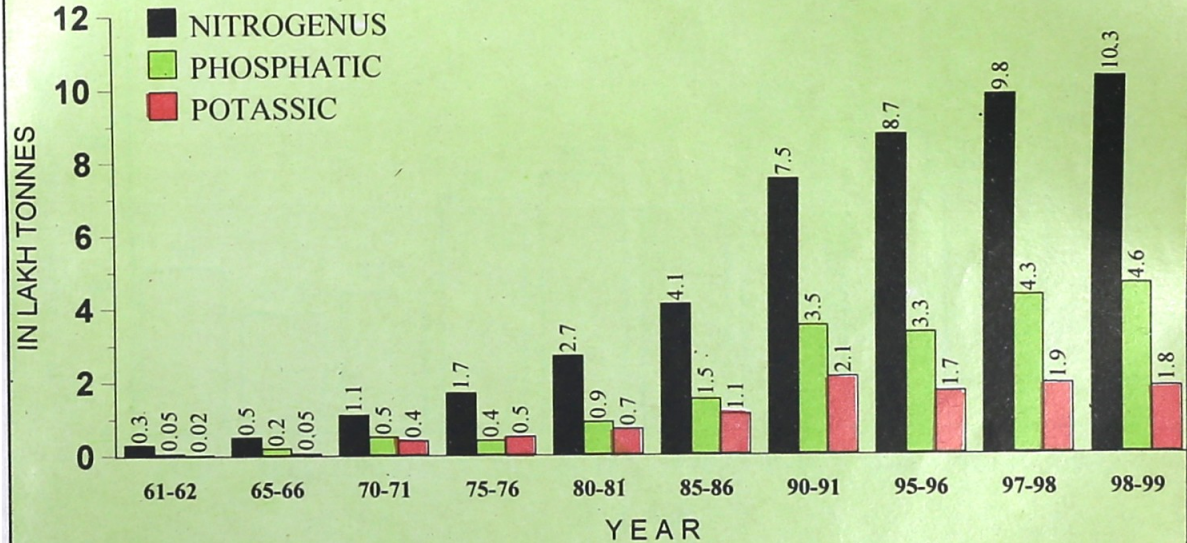
LAND HOLDING AGRI. CENSUS 1985-86 & 1990-91 (MAHARASHTRA)

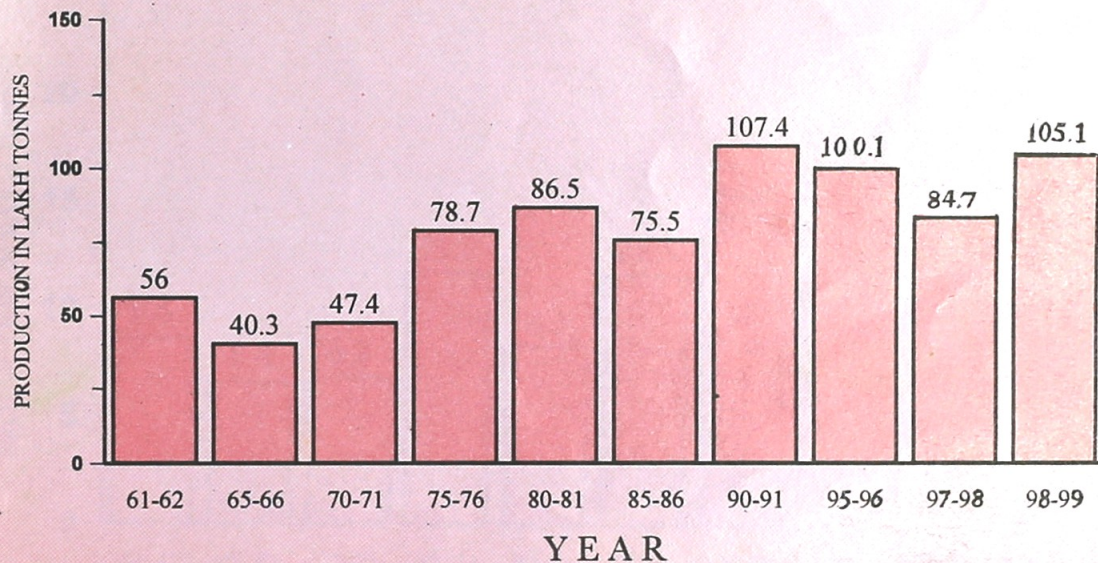
NUMBER OF WELLS (MAHARASHTRA)

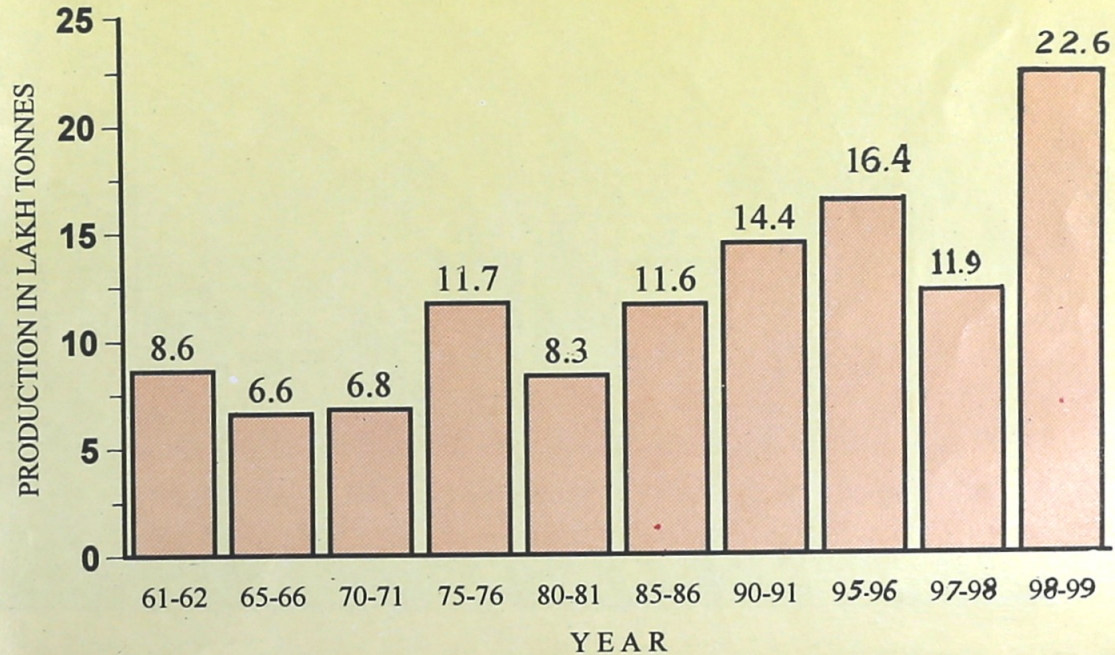
FERTILIZER CONSUMPTION (MAHARASHTRA)

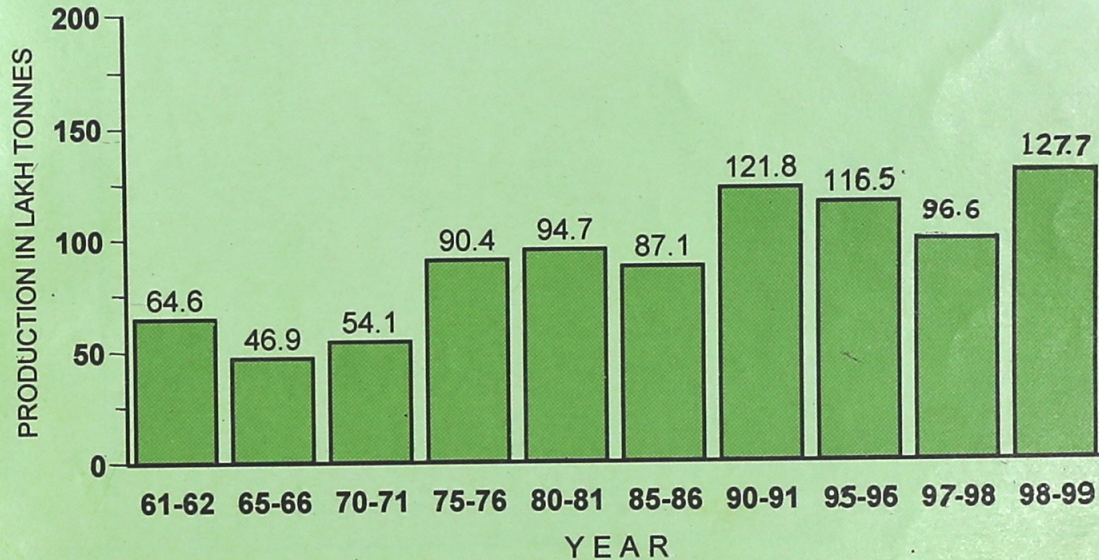
TOTAL CEREALS PRODUCTION (MAHARASHTRA)

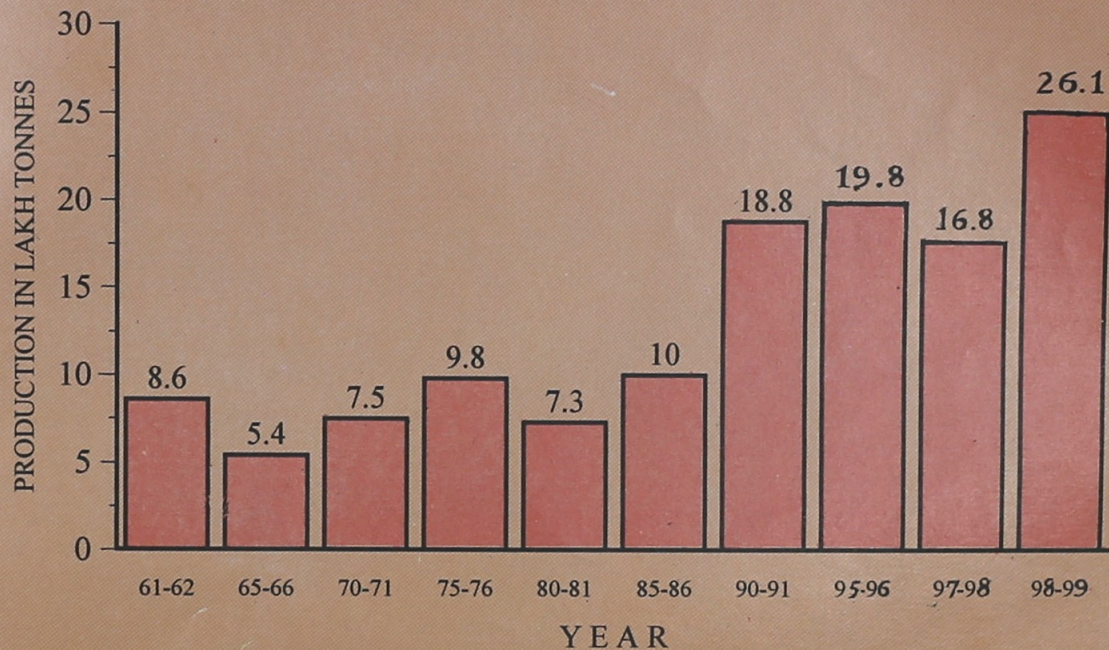
TOTAL PULSES PRODUCTION (MAHARASHTRA)

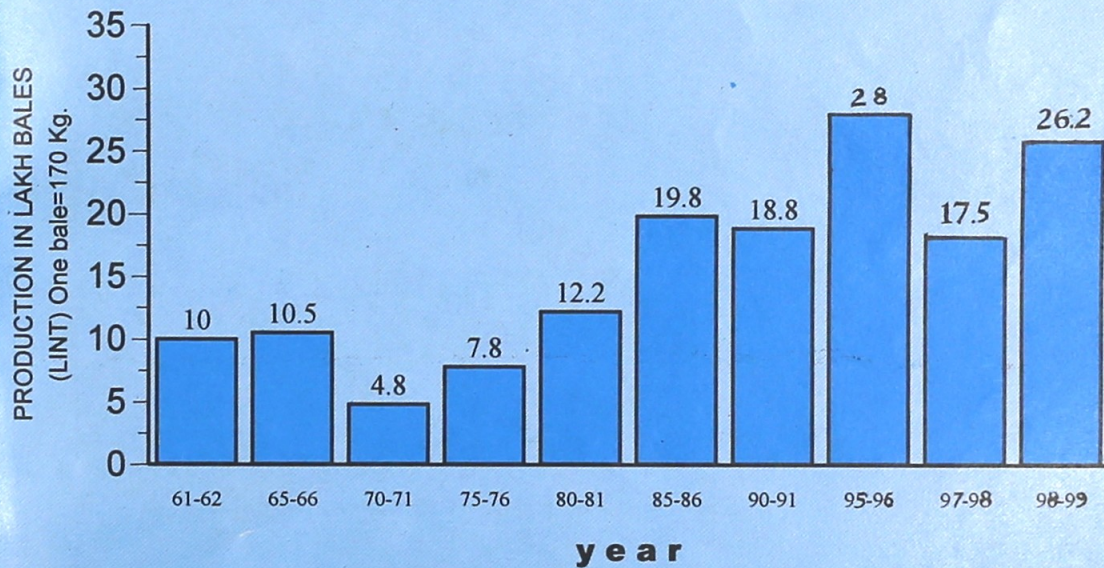
TOTAL FOODGRAINS PRODUCTION (MAHARASHTRA)

TOTAL OILSEED PRODUCTION (MAHARASHTRA)

COTTON PRODUCTION (MAHARASHTRA)

SUGARCANE PRODUCTION (MAHARASHTRA)

